

„Mondom, nem tudom, mit tettem volna. Ezért megterhelte lelkiismeretem nem könnyed menségül keresi azoknak az emlékét és felsejülő arcát, akik emberek maradtak az embertelenségben.”

Kövel a kézben – megszegyenülten ▶ 3. oldal

„Egészen új alapot kellett teremteni, szinte egyik napról a másikra, a semmiből. A Németh-kormány deklarálni akarta, hogy Magyarországon jogállamiság van születőben.”

Húsz éve szűnt meg az ÁEH ▶ 10. oldal

Zsoltárok-fotópályázat ▶ 6–7. oldal
Szent István király ünnepe ▶ 8–9. oldal
Lírai vallomás a szülőföldről ▶ 5. oldal
Gondolatok az összejtekről... ▶ 16. oldal
Urszuly tizenkétezer gyönggyel ▶ 13. oldal
Éltető, lelki és madárlátta... ▶ 18–19. oldal

Hittankönyvajánló ▶ 23–25. oldal
Somogyi „anya, lánya és fiókái” ▶ 14–15. oldal
Beszélgetés Tarr Kálmánnal ▶ 28. oldal
A fotográfia „nagy hala” ▶ 5. oldal
Így készül a rádiós evangélikus félóra ▶ 29. oldal
„Jézus is jelen lesz” – hatezerért ▶ 17. oldal

Magyarnak lenni!

Gondolatok
Szent István ünnepén

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A közelgő ünnepre gondolva próbálom megidézni nagy királyunkat. Milyen lehetett? Hogyan nézett ki, milyen volt a hangja? Volt-e mosoly fáradt arcán annyi országos gond között? *Somogyi Győző* Szent István-olajképe íróasztalom régi díszje. Aranysugaras, tündöklő koronával tekint a királyi jövőző századokba. Testi valójában is próbálom látni a királyt – szobrok élnek bennem, ők lépnek ide elem augusztus tűz-nyár ünnepén.

Varga Imre szobrászművésznek az *István* királyt és *Máriát*, a Magyarok Nagyasszonyát főlragyogató kompozíciója az egyik legszebb múltidézés (*alsó képünkön*). A római Szent Péter-bazilika altemplomában látható mű kifejezi eredetünket s az európai államok közé való befogadtatásunkat. A kápolna főfalát beborítja az aranyragyogású dombormű: a honfoglalás kori tarsolyememek mintázatában életfa látható. A középpontban csodaszarvasok. Előtte a merengő, fenséges arcú paraszt Madonna. Bal karján távolba tekintő fiát tartja óvó szeretettel. Az ide vezető lépcsősor utolsó fokáról lép elének Szent István királyunk. Páncélingben, vállán króm-acél palást nehéz himzése; fején hun dísszel ékített bronzkorona.

Nézem az idősödő arcot, aggodalom és ragyogás feszül rajta egyszerre. Miért a szomorúság? A rebbenő pillanatban ott bujkál az elmúlt ezer év elbukásainak és talpra állásainak küzdelme. Féltő előrelátása. Szent István népe vagyunk. Ez a szigorú tekintet mutatta az irányt nehézségek századokon át, és mutatja az új évezredben is. Egyre halkulobban, de hallani a király üzenetét: ha nem váltunk rendet, elpusztulunk! Élőbb és elevebb ez az intelem, mint valaha.

Töprengő, átvirrasztott éjszakák hozták meg a döntését: meg csak akkor maradhatunk, ha politikai és gazdasági rendszerünket másfelé fordítjuk. Európa szellemének megfelelő központosított királyi hatalom felé. Így lett a magyarokból új arcú nép, újjászületett, nyugati keresztény, lett a keletből európai magyar. Küzdelmes ezer esztendő óta azok vagyunk, amivé István király fegyvert forgató, törvényeket aláíró keze gyúrt bennünket.

És ez nem ment szenvedés, áldozathozatal nélkül. Jól tudta ezt első királyunk. Ezért nem múlt el arcáról a fájdalom. Látja, mivé lettünk, újból szolgátságba butultunk... De Szent István nem nyugszik, fölraz naponta, és mondja és mondja: fáradtan, tépetten és szegényen, de to-

FOTO: LUKÁCS GÁBI

vább a sötétből a fény felé! Hisz bennünk: e tényérnyi megmaradt földdarabon élő magyarok eljutunk a szabadságba.

Míntha felgyorsult volna az idő, öt évtized alatt történelmünk soha nem látott mélypontjára süllyedtünk. Falvaink elnéptelenedtek, a maradék tanyákat és kerteket végigrabolták, elöregedett a nemzet, a férfiak várható élettartama tíz évvel rövidebb, a nők nagyobb része belerokkolt az emberfeletti vállalásokba, az ifjúság jövőképe soha nem volt ilyen pesszimista, a határon túli magyarokat naponta megalázzák, halálosan megfenyegetik...

Nincs tovább. Minden tartalék elfogyott, minden erőforrás kimerült.

Egeken át zeng Szent István királyunk néma kiáltása: Tiltakozz, ne add meg magad a romlásnak! Vedd a kezébe saját sorsodat és nemzeted sorsát! Tegyük félre sértődöttségünket, álljunk végre össze, magyarok! Együtt könnyebb, együtt minden lehetséges.

Míndezt most is Szent István-i akarattal, erővel és célratöréssel lehet véghezvinnünk. Az útba indítók kegyelmével. A szent család példájával: Jézus, Mária és József szeretetével.

István, Gizella és Imre herceg örömeivel és fájdalomával. Az országépítőkkel: *Adalberttel, Asztrikkal, Gellérttel, Mórral, Sebestyénnel...*

Magyarnak lenni: István király szerint erkölcsi fogalom. Mert senkit nem tesz magyarrá az, hogy magyarul beszél. És az sem, hogy magyarnak vallja magát. Magyarságunkat erkölcsi tettekkel kell kiküzdeni. És ez a legnehezebb. Magyarnak lenni: *hit*. Hit abban, hogy a magyarságnak küldetése van. Isten akar velünk valamit. Magyarnak lenni: el nem fogyó *szeretet*. Nem szűnő ámulata anyaföldünknek, dicsőséges, hősi történelmünknek, tiszta arcú szegényeinek és megaláztatottainak... És tenni és teremteni szüntelenül.

Szent István meghallgatta prédikátorait, és megjegyezte: magyarnak lenni anyni, mint kereszténynek lenni. Fia, *Szent Imre* csendesen hozzátette: kereszténység anyni, mint hősiesség! Ma, 2009-ben ennél nincs nehezebb. Istentelen világunkban, Jézus nélküli országunkban, mécsesként világló keresztényként, mégis vallanunk kell nagy királyunkról.

Mondanunk újból tanítását, a jó pásztor aggodalmát: egyedül Istenben bízunk. De csak az bízik benne igazán, aki elindul feléje, aki

keresi és megtalálja, ahogyan magyar államunk megalapítója, első nagy királyunk, Szent István megtalálta.

Adalbert püspök, szent (Libice, 956 táján – 997. április 23.)

983-tól Prága püspöke. A magyar kereszténység kezdetekor Géza fejedelem esztergomi udvarában időzől időre megjelent Rómába menet vagy jövet. Ő bérmálta *Istvánt*, a trónörökösöt. Beszédeivel, tanulmányai és utazásai során szerzett tapasztalataival nagy hatással bírt Gézára és fiára, a leendő magyar uralkodóra, különösen is az úgynevezett birodalomesszme politikai, filozófiai és vallási jellegű elemeinek ismertetésével, amelyeknek a gyökerei *Nagy Sándor* uralkodásáig nyúlnak vissza. 997-ben a pogány poroszok között térített, ahol is április 23-án mise után rátörték, és megölték őt. 1036 óta teste Prágában nyugszik.

Asztrik érsek (? – 1036 vagy 1039)

Adalberttel együtt érkezett Magyarországra Géza fejedelem kérésére 996-ban. A Szent Márton hegyén (a mai Pannonhalmán) épített első magyar bencés kolostor apátja lett. Géza halála után István a saját tanácsosává nevezte ki, 999-ben pedig őt küldte Rómába, hogy *II. Szilveszter* pápával tárgyaljon, illetve koronát és regáliákat kérjen tőle. A legenda szerint a pápának Gábrriel angyal parancsolta meg álmában, hogy a magyaroknak adja a koronát szemben a lengyel király követivel. Később István Asztrikot az akkor alakult kalocsai érsekség élére nevezte ki.

Gellért püspök, szent (Velece, 980 körül – 1046. szeptember 24.)

Harminkét évesen a velencei Szent György-monostor perjele, majd apátja. Elhatározta, hogy a Szentföldre megy, de csak az isztriai partvidékig jutott. *Gaudentius* szerzetes innen hívta Magyarországra 1020 táján. Eljutott Székesfehérvárra is, István udvarába, ahol megnyerte a király bizalmát. Ennek jeleként *Imre* herceg nevelője lett. 1033-ban István rábízta a csanádi püspökség megszervezését, ő lett az alapítási sorrendben kilencedik magyar egyházmegye első püspöke. 1046. szeptember 24-én több társával együtt megölték, a Kelen-hegyről (ma Gellért-hegy) a mélybe taszították.

Mór püspök, boldog (1000 táján – Pécs, 1070 táján)

Származása, eredeti neve ismeretlen. 1010 táján már iskolás fiú volt a szentmártoni (mai nevén pannonhalmi) monostorban. A legenda szerint 1025–1030 táján István és Imre herceg a szentmártoni monostorba látogattak, ahol a király alaposan próbára tette Mór alázatosságát, ám ő kiállta a próbát. Ennek jutalmául lett 1036-ban pécsi püspök. Ő fejezte be a székesegyház elődje által megkezdett építését.

Sebestyén érsek, boldog (?–1077)

Szent Márton kolostorában volt szerzetes. Amikor István megalapította a két érsekséget, az esztergomi élére őt nevezte ki érseknek 1000-ban. Életének és hitének nagy próbatétele volt, amikor három évre megvakult. Az idő alatt Asztrik helyettesítette őt a tisztségben. Amikor újra visszanyerte látását, István parancsára visszavette az érseki széket.

Oratio oecumenica

Mindenható örök Isten! Te mindig mindenben keresztül hatsz ránk, összehívtál minket ma is Szentlelked által hajlékodbá, az egyház és gyülekeztünk közösségébe, megajándékoztál mindannyiunkat evangéliumod örömeivel. Kérünk, hogy a hallott ige életünk vezérfonalává válva vezessen az úton. Urunk, te áldottad meg az ige-hirdetők szolgálataiban, kérünk, tartsd meg őket kegyelmedben, hogy átélhessék, fáradozásuk nem hiábavaló. Gyülekezeteinknek te adj élő hitet és reménységet, hogy minden tagjuk tudhassa, csak benned és általad élhetnek teljes életet, nyílhat meg szemük az igaz értékekre. Te egyesítettél minket az Úr Jézus Krisztusban, kérünk, add meg a szívbeli egységet is, hogy egyházad ne a szétszakadozottság, hanem az egység szimbóluma és megtestesítője legyen.

Urunk, te lakóhelyet adtál nekünk ezen a teremtett világon, így kérünk, most te áldd meg ezt a kicsiny hazát, a több mint ezeréves államiságát ünneplő országot, hogy megtanulja helyesen érteni, mit jelent népek és nemzetek lenni. Kérünk, add meg a felismerést, hogy ezek a szavak nem elválasztanak, hanem egybevonnak. Mutasd meg, hogy az emberiség megmaradásának záloga az lehet, ha megtanul közösségekben gondolkodni.

Te légy azokkal, akik házasodni készülnek, hogy elkötelező szavuk egy életre szóljon. Hozd vissza az intézménnyé silányított család szó értékét és benne a szeretetközösséget.

Urunk, te feladatod adatait az embernek a világban, add, hogy rátalálhassunk arra, amelyet nekünk szántál. Kérünk, te adj egyházi és világi vezetőinknek bölcsességet, belátást, végy el szívükből minden hatalomvágyat, de ajándékozd meg őket szolgálatra kész szívvel. Segíts mindannyiunknak megállni hivatásunkban, áldd meg munkánkat, mutasd meg ebben is felöltségünket.

Urunk, te gondot viselsz mindannyiunkról, kérünk, erősítsd meg mindazokat, akik csüggednek, akik a világ nyomása alatt meggyengülnek, akiket magával sodor az ár, és már nem tudják, vagy nem is akarják tudni, mi a helyes, mi az, ami jó, neked tetsző. Te légy a magányosok, a szomorkodók vigasza, a gyászolók, a halál ténye előtt megrozkodók reménye.

Kérünk, hallgass meg imádságunkat a mi Urunk Jézus Krisztusért. Ámen.

„A nagy titok: úgy járni végig életutunkat, hogy ne kopjunk el. Erre az olyan ember képes, aki nem az embereket és a tényeket veszi számításba, hanem minden élményét önmagára vetíti vissza, és a dolgok végső okát önmagában keresi. Aki a saját megtisztulásán munkálkodik, attól senki sem rabolhatja el eszméit. A jó és az igaz eszméjének hatalmát bensőjében éli át. Ha úgy látja is, hogy túl kevés az, amit ebből kifelé tud árasztani, mégis tudja, hogy hatása attól függ, mennyire tisztá bensőjében. Az eredmény talán még nem mutatkozik, vagy rejtve marad a szem előtt. Ahol erő van, az hat is.

A nap egyetlen sugara sem vész kárba. De a növénynek, amelyre árad, idő kell a sarjadáshoz, és aki vet, nem mindig éri meg az aratást.

Minden értékes hatás hitből való cselekedet.

■ ALBERT SCHWEITZER

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 11. VASÁRNAP - LK 17,7-10

Úrnak szolgálói...

„Úrnak szolgálói mindnyájan, / Áldjátok nevét nagy vígan” – énekeljük református testvéreinkkel közösen az ősi éneket. Életünk alaphelyzetét jelzi ez – amint igénk is erről tanúskodik. Van úr és van szolga. Jézus az úr, és mi, tanítványai vagyunk a szolgák. Mielőtt azonban ez a besorolás – éppen a világi analógia miatt – keserű szájját okozna nekünk, megtudhatjuk, megérthetjük, tudatosíthatjuk, hogy a mi Urunk szolgálójának lenni egészen más.

Sokszor úgy látja az ember: a kereszténységben átalakulnak a világ szabályai, megváltoznak a megszokott normák, teljesen más lesz az, ami a hétköznapi életben természetes, és szinte a feje tetejére áll minden.

Nekünk viszont épp azt kell meglátunk, hogy mindez pont fordítva van. Nem a kereszténység bolondítja meg a természetes, jól működő, rendezett világot, hanem ellenkezőleg: Isten jó és nagy rendjét állította feje tetejére a világ. Az, ami jó volt, elromlott, ami természetes volt, természetellenessé vált, ami rendezett volt, kaotikus lett. S ami még ennél is szörnyűbb: az ember úgy hozzászokott ehhez, hogy felborult az értékrendje, és azt mondja jónak, ami rossz, azt mondja természetesnek, ami természetellenes. És furcsállja, ha a dolgok visszaállnak, szokatlannak ítéli, ha az ügyek a helyükre kerülnek.

Valóban rossz szájjal mondjuk ki: úr és szolga. Mert arra gondolunk, hogy az úr azért van, hogy kizsákmányolja, kizsigereljen, hasznot húzzon belőlünk, hogy tönkretegyen minket. A szolga kiszolgáltatott,

nem lehet önálló szava, gondolata, s csak azt teheti, amit az úr mond. Léte be van zárva a szolgaság rabságába. Nem élheti saját életét, hanem mások alá rendelve kell tengetnie mindennapjait.

Amikor azonban a Szentírás urat és szolgákat említ, akkor egészen más magatartásformáról, indítékról, viszonyról, kapcsolatokról beszél. A Biblia tanúsága szerint az úr azért van, hogy szolgálójának életet adjon, életét gondozza, fenntartsa, kiteljesítse. A szolga pedig azért van, hogy uráért éljen, és élvezze ura közelségét.

S ha feje tetejére állt értékrendről beszélünk, akkor még azt is hozzá kell fűznünk, hogy Jézus a beszédeiben, s különösen is a példázataiban nem Istent hasonlítja ehhez vagy ahhoz, hanem a kép fordítva értendő: a földi úr olyan (lehet), mint az Úr, a földi edesapa olyan (lehet), mint a mennyei Atya – őrá kell hasonlítani. A kenyér hasonlít az élet kenyéréhez, a földi világosság a világ világosságához, a pásztorok a jó pásztorhoz stb.

Lehet, hogy ezt a – miénktől, a világtól eltérő – nyelvet, kifejezőmódot, jelentéstartalmat tanulnunk kell. De érdemes, hiszen általa egy új, egy igazi, egy értékes világ tárul fel előttünk: Isten világa, az igazi valóság, az, ahonnan jövünk, s ahova készülünk – de már itt részünk lehet benne.

Így érkezünk vissza a mai vasárnap igéjéhez: Krisztus az Úr, mi vagyunk a szolgák. Ő tudja küldetését, tudja, miért küldte az Atya. Ő tudja, mit jelent úrnak lenni: hogyan vezethet minket, gondoskodhat rólunk, óvhat meg a bajtól, miként irányíthat, s mi módon juttathat bennünket célba. De

vajon mi tudjuk-e, kihez tartozunk, mi a küldetésünk, mi is a feladatunk, hogyan viszonyuljunk, mitévők legyünk? Ezekre a kérdésekre a saját érdekünkben kell válaszolnunk – önmagunknak is, Urunknak is.

Amit teszünk – a mindennapok feladatait, a jót, az emberit –, nem kényszerből tesszük, hanem azért, mert tudhatjuk, hogy feladatainknak van értelmük, van céljuk: gazdánkat, Urunkat szolgáljuk vele. Nem azért tesszük, mert korbáccsal hajtanak minket, hanem azért, mert jó neki dolgozni, jó neki örömet szerezni, jó belesimulni az értelmes rendbe.

Az Úrhoz való viszonyunk átértelmezi, átértékeli minden tevékenységünket, munkánkat, cselekedetünket. A napi, kenyérkereső munkánk istentiszteletté válik, a másokért való tevékeny felelősségvállalás áldott szolgálattá lesz. A jó célért való munka fáradsága is más érzés! Urunk parancsait természetesnek érezzük, hiszen az igazi úr nem értelmetlenül parancsolgat, fölősegesen ugráltat, lehetetlent kérve utasítgat. Ellenkezőleg, amit kér, előír, parancsol, a mi érdekünkben teszi, sőt még erőt – lelki és fizikai erőt – is ad hozzá, hogy végrehajtsuk, megtegyük.

Az az alázat, amelyről igénk beszél, nem megalázkodás, nem valamiféle emberhez méltatlan hajlongás, hanem a tudatos elfogadásból adódó magatartásforma. Csak az identitásavaros ember nem tudja, hogy kihez, mihez tartozik, s mi a dolga. A jézusi tanítvány tisztában van azzal: Urához kötődik. Vele értelmes és teljes az élete.

A keresztény ember az Úr szolgálói

A VASÁRNAP IGÉJE

ja. Nem megalázó helyzet ez! Éppen ellenkezőleg: kiváltság, biztonság, perspektíva.

Kiváltság: hiszen nem akárcinek a szolgálatában állunk! A legmagasabb rang a világ urának szolgálójaként élni, hiszen ez azt is jelenti, hogy az ő erőterében vagyunk, élvezhetjük közelségét, részünk lehet abban, ami az övé.

Ugyanakkor **biztonság** is, mivel nem vagyunk kiszolgáltatva olyan hatalmaknak, amelyek kényük-kedvük szerint bánnak velünk: embereknek, despotáknak, megfoghatatlan és mégis romboló, gonosz erőknél. Mi – Urunk közelében – biztonságban vagyunk.

S végül **perspektívát** is jelent. Úgy is, hogy az ő szolgálatában nem válnak munkanélkülivé. Mindig lesz dolgunk, feladatunk, küldetésünk. Soha nem leszünk fölősegesek. És úgy is, hogy életünk – amely már itt az ő szolgálatában zajlik – kiteljesedhet odaát, ahol felszabadultan, boldogan végezhetjük egyetlen szolgálatunkat: az istencsereget szolgálatát.

„Úrnak szolgálói mindnyájan, / Áldjátok nevét nagy vígan!”

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozzunk! Urunk, te szolga lettél értünk, mindenki szolgálja, hogy fel-emelj és megments minket. Köszönjük neked, hogy szereteted felemel, rangot, biztonságot, távlatokat ad. Kérünk, hogy megértsük a nagyszerű hírt: egész életünk a te erőteredbe kerülhet, és boldog szolgálattá válhat. Add, hogy Urunknak valljunk és tudjunk téged! Ámen.

BŰNBÁNATI ZSOLTÁR

Hatalmas Isten, nagy haragodban, ne feddj meg engemet

► A **Gyülekezeti liturgikus könyv (GyLK) liturgikus énekei között (672), a verses és prózai zsoltárok csoportjában foglal helyet Szegedi Gergely parafrázisa: 6. zsoltár – Tartsd meg irgalmaságodból az én életemet! Az Isten irgalmaért könyörgő, bűnvalló imát kiváltképpen böjti időben énekelhetjük.**

Az ének az imádkozó ember Istenhez fordul, egyes szám első személyű könyörgése. Mély kétségbeeséssel, testi és lelki betegségben – „nagy bűnös vagyok”, „semmi jó nincs bennem” – ostromolja Istent. Az erős felindulást, esdeklést felszólító módú igék sora jelzi: *ne feddj meg, ne ostorozz engem, könyörülj rajtam, gyógyíts meg, térj hozzám, szabadíts meg, tartsd meg, tekints énreám, adjad.* A 2. versszakban mintha a betegségekkel küzdő Szegedi Gergely személyes sorsa is megszólalna a bűnéből gyógyulást váró ember könyörgésében: „De sőt, Úristen, könyörülj rajtam, mert csak alig vagyok, / Tudod, Úristen, mely beteg vagyok, mert nagy bűnös vagyok, / Gyógyíts meg engem e fájdalomtól, mert gyógyulást várok.”

Istentől nemcsak azt kéri az imádkozó, hogy ne ostorozza őt, hanem (sőt!) könyörületet, gyógyulást vár, hogy a mindenható Isten kijelentse magát – „Háborúsága az én lelkemnek oly

igen nagy vagyon, / Minémű szélvész és nagy háború a tengeren vagyon, / De míg rám nézel, hatalmas Isten, az csak addig vagyon.” (4. versszak) –, és beteljesítse fogadását (6. vsz.).

A könyörgés teológiai csúcspontja a 7. versszak, az ószövetségi zsoltár keresztény értelmezése: „Hatalmasságát te szent igédnek adjad, hogy hihezem, / Szabadulását az én lelkemnek adjad, hogy várhassam, / Ígéretedet te szent Fiadban adjad, hogy vallhassam!” Az utolsó versszak szerint az imát meghallgatta Isten: „Örvendez lelkem...” Megváltozik a beszédhelyzet is. Maga Isten szólal meg, és ad reményt: „Bízzál, jó fiam, az én Lelkemből, azt mondja az Isten.”

A 6. zsoltár a hét úgynevezett bűnbánati zsoltár közé tartozik. Böjtben, a Szentháromság-nap utáni vasárnapokon és temetésen egyaránt

énekelhető. A 16. században az ördög és a bűn háborgatásának idejére is ajánlották.

Az 1560 előtt keletkezett zsoltárparafrázis szerzője, Szegedi Gergely (1537–1566) a Felföldön, a Tiszántúlon és a Tiszán innen volt református lelkész. Parafrázisai hatására indult el a zsoltárátköltés 16. századi virágzása.

Szegedi Gergely tizenhét versszakos parafrázisából a GyLK nyolc versszakot közöl. Jogosan maradt el a gyülekezeti énekként ma már szokatlan első versszak, amely a zsoltár üzenetét foglalja össze: „Szent Dávid király bűnei ellen így panaszolkodik, / De Istenének kegyességében nagy erősen bízik, / És teljes hitből könyörgésében így imádkozik.”

A 6. zsoltárt **Balassi Bálint** is lefordította (Ő, magas egeknek...). A bibliai zsoltár hetedik versét, amely a

Ha - tal - mas Is - ten, nagy ha - ra - god - ban, ne feddj meg
en - ge - met, Te ha - ra - god - nak nagy - sa - ga
mi - att ne os - to - rozz en - gem, Mert ha - ra - god - nak
nagy vol - ta mi - att el kel - le - ne vesz - nem.

CANTATE

GyLK változatában nem szerepel, érdemes elolvasnunk mindkét költő tolmácsolásában: „Régulta immár csak veszekedem fohászokadásomban, / Elnedvesítem az én ágyamat könyvhullatásimmal, / Nyoszolyám immár ugyan eláradt az én siral-mimmal” (Szegedi) – „Ímé, megfáradtam, ugyan ellankadtam gyakor fohászokadásban, / Mind éjten-éjtszaka szemem világa elfogy az nagy sírásban, / Könyveim, mint patak, szélllyel ugyan folynak éjjeli nyoszolyámban.” (Balassi).

A bűnbánati zsoltárok egyik leg-híresebb zenei feldolgozása **Orlandus Lassus** motettája (*Psalmi Davidis poenitentiales*). A 6. zsoltárnak több megzenésítése is van, így például **Georg Philipp Telemann** kantátája (*Ach Herr, strafe mich nicht in deinem Zorn*), **Claudio Monteverdi** (*Domine ne in furore tuo arguas me*) és **Farkas Ferenc** kórusműve.

Szegedi zsoltára már az 1560–61-es Huszár Gál-féle énekeskönyvben kottával együtt jelent meg. Ez a dallamváltozat azonban vonalvezetésében eltér a GyLK dallamától, amely a Schulek-Sulyok-féle *Régi magyar istenes énekek* című gyűjtemény 101. számú énekére hivatkozik. A 16. században népszerű, oktáv terjedelmű dallamot – *Ne hagyj elesnem, fel-séges Isten, keserűségemben!* (EÉ 79) – az 1744-es kolozsvári énekeskönyvben jegyezték le először. A háromsoros dallam lényegében egy zenei gondolatot variál.

■ H. HUBERT GABRIELLA

Negyed századért adtak hálát

Zólyomi Mátyás, Szeverényi János, Vajda István, Rostáné Piri Magda és Bencze András a hálaadó istentiszteleten

Huszonöt évvel ezelőtt, 1984. augusztus 11-én és 18-án négy-négy fiatal lelkész indult szolgálatra az Északi és a Déli Egyházkerületben. Egyet közülük fiatalon hazahívott az élet és halál ura, heten ma is szolgálatban állnak itthon és külföldön.

Az elmúlt negyedszázad Istentől kapott, gyülekezeti szolgálatban és családban megtapasztalt sok ajándékért adtak hálát közülük öten augusztus 12-én a székesfehérvári templomban. Az úrvacsorai istentiszteleten Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését, a liturgiai szolgálatban Fehér Károly nyugalmazott lelkész volt segítségére.

■ BENCZE ANDRÁSÉ felvétele

Egyháztörténeti utakon kerékpárral

A budapest-pestszécsi evangélikus ifjúsági közösség – Győri János Sámuel lelkész vezetésével – 1999-ben elhatározta, hogy az ezeréves Magyarország tiszteletére ezer kilométert tesz meg hazánkban kerékpáron, egyháztörténeti emlékeket keresve. (Az évente végigjárt utakat a Zákus Médiacentrum rögzíti és DVD-n megjeleníti. A filmeket a Pax Televízió és néhány kábeltévé rendszeresen műsorára tűzi.)

A fiatalok egykor Celldömölkön indultak, a Kemenesalja és a Rába mente gyülekezeteit felkeresve. Eredeti tervüket mára jócskán túlteljesítették, hiszen az idei, tizenegyedik alkalmon átlépték a háromzredik kilométert, és terveik szerint még idén kiadják a filmsorozat harmincadik epizódját is.

Ezúttal huszonegy résztvevő vállalta a kilométereket, és ült nyeregbe augusztus 9. és 15. között, az Észak-Dunántúlon, valamint a Kisalföld nyu-

gati, délnyugati részén kerekézve, elsősorban püspöki székhelyeket meglátogatva. Ezért is választották vezérgondolatuknak azt, hogy „...népem felvigyázójává tettelek...”

A kerékpáros csoport Tatáig vonattal utazott, majd a Komárom, Ács, Bábolna, Bony útvonalon Győrbe kerekézett. Itt a Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ volt a szálláshelyük. Útjukat folytatva Mecseéren, Mosonszentmiklóson át Lébénybe, majd Bezin, Enesén, Téten át Kajárpécre érkeztek. Pénteken Pannonhalmán és Győrságon át értek vissza Győrbe. Estéknél szolgálatokat is vállaltak a vendéglátó gyülekezetekben.

Útjuk során talákoztak Márkus Mihály korábbi református, valamint Ittész János evangélikus püspökkel, illetve Pápai Lajos római katolikus megyés püspökkel (képünkön).

A tizenegy túra keretében eddig összesen 262 bringás szállt nyeregbe.

■ MENYES GYULA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Bach 5. kantátája csendült fel augusztus 16-án, vasárnap a zuglói evangélikus templomban. A főtí Evangélikus Kántorképző Intézet augusztusi tanfolyamának résztvevői – dr. Kamp Salamon karnagy vezetésével, hivatásos művészek közreműködésével – ily módon tették különlegessé az istentiszteletet. Az augusztus 4-étől 20-áig tartó kurzus mintegy hatvan hallgatója egy héttel korábban a főtí evangélikus templomban is szolgálatot vállalt.

„Idén mind a három nyári tanfolyamot felkereste egy-egy püspökünk; a miénket Ittész János elnök-püspök látogatta meg. Együtt hallgattuk meg Bach János-passióját, és közösen gondolkodtunk az evangélikus egyházzene helyzetéről” – mondta el dr. Kertész Botond tanfolyamvezető, aki csodaként éli meg, hogy az ország minden tájáról érkező gyerekek, ifjak, fiatal felnőttek – a nyári szünetük egy jelentős részét erre szánva – tizenhét napig intenzíven az énekléssel-zenéléssel foglalkoznak, és évről évre visszajárnak, hogy tudásukat gyarapítsák.

■ VITÁLIS JUDIT felvétele

Kövel a kézben – megszegyenülten

Pár évvel ezelőtt a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés Komáromban konferenciát rendezett a holokauszt áldozatainak és Komárom egykori mártír – az üldözöttekkel sorsközösséget vállaló – polgármesterének emlékére. Az ott elhangzott hozzászólásom fő gondolatait idézem fel alábbi soraimban. Abban a reményességben teszem ezt, hogy aktuálpolitikai áthallások nélkül ma is, a romák elleni sorozatgyilkosság által sokkolt közéletünkben is lesznek, akik megértik, amit meg kell érteniük...

A cím – Kövel a kézben – nem öncélú szókép, valóban köveket tartok a kezemben. Sokan örizzük emlékezetünkben a világhírű film, a Schindler listája utolsó jelenetét, amikor a megrázó képsorok után – mintegy feloldás gyanánt – a „Schindler-zsidók” elzarándokolnak a temetőbe, és leteszik a sírra a kegyelet és emlékezés köveit.

Így teszem most le én is az első követ. A gyász, a kegyeletes emlékezés, a bűnbánat jelképes követ, a fájdalom követ. Emlékeznünk kell azokra a honfitársainkra, akik egykor – csak azért, mert zsidónak vagy cigánynak születtek – az esztelen diktatúra, embertelen ideológia áldozataiként több mint félmillióan elpusztultak. Füstté lettek, emlékké szublimálódtak, akiknek emlékével azóta sem tudunk megbékélni. Rájuk emlékezünk. Közülük én magam egyet sem ismerhettem személyesen, mert amikor beteljesedett a sorsuk, én a járóka rácsába kapaszkodó kisgyermek voltam.

Személy szerint akkor érintett meg leginkább ennek a szörnyűségnek az emléke, amikor arról hallottam – bár némelyek nem tartották hitelesnek, vitatták az információt –, hogy az egyik nyugat-magyarországi kisváros, Kőszeg, az ékszerdoboz a mai Magyarország területén lévő egyetlen egykori gázkamrának és krematóriumnak is helyet adott néhány hétre. S mivel közel húsz évig kőszegi lelkész voltam, esztendőről esztendőre szembesültem azoknak a fájdalmával, akik egykori kőszegieként vagy visszajáró rokonokként megálltak az emlékhelynél, és felidéztek a felidézhetetlent. Talán orrukban érezték az egykori füst bűzét, és fülükben hallották az előrement mártírok jajkiáltásait. Az első követ ezért tettem le – az emlékezés, a gyász, a fájdalom, a kegyelet jeleként.

Hoztam magammal egy másik követ is. Ez a kő egészen mást: a nyugtalan lelkiismeret terhét jelképezi. Mert bár igaz, hogy az én generációnon úgy nem lehet számon kérni az egykori szörnyűséget, mint az akkoriakon, de a nyugtalanító kérdésekkel nekünk is szembe kell néznünk. Magam is beszéltem olyan német ismerőssel, aki megvallotta, hogy nem akarták elhinni, nem akarták tudomásul venni a keringő híreket. Amikor aztán szembesültek a tényekkel, az rendítette meg őket, hogy mi minden történt e miatt a vakság, e miatt az akart tudatlanság miatt.

Mi könnyen mondjuk: nem a mi felelősségünk. Mégis nehéz a szívem és nehéz a lelkiismeretem, mert óhatatlanul belopózik szívem mélyébe

ÉGTÁJOLÓ

a gyötrő kérdés: Ha én akkor mai fejfel elem meg azt az időt, tettem volna-e valamit? Mit tettem volna? Megláttam volna-e a látnivalót, meghallottam volna-e a hallanivalót, szagoltam volna-e a szagolnivalót, zsi-gereimben megéreztem volna-e a szörnyűségeket?

A Mester egyszer – amikor eléje vonszoltak egy bűnös nőt, kezükben köveket fogva, hogy végrehajtsák rajta a törvény ítéletét – azt mondta: „Aki büntelen közületek, az vessen rá először követ.” (Jn 8,7) Tudjuk, hogy a Mester szavának milyen hatása volt. Nem röpültek el a kövek, hanem a porba hulltak, és a vádlók elkullogtak – most én is így teszem le ezt a követ, hogy ne a vád, hanem az önvizsgálat kérdése legyen a szívemben.

Mondom, nem tudom, mit tettem volna. Ezért megterhelhet lelkiismeretem nem könnyed mentségül keresi azoknak az emlékéit és felsejlő arcát, akik emberek maradtak az embertelenségben. Evangélikus egyházunkban is voltak ilyenek. Egy kis büszkeség is átsuhant a szívemen, amikor pár éve tudomásomra jutott, hogy a hazánkban járt akkori izraeli államelnök, Mose Kacav a Páva utcai zsinagóga holokauszt-emlékhelyé-

nek megnyitóbeszédében külön hálával említette Sztehlo Gábor evangélikus lelkész nevét. Azét a Sztehlo Gáborét, akinek örömvárosát, a Gaudiopolist és bátor akcióját sokan emlegetik ma is élő polgártársaink is. Az ő életükben Sztehlo Gábor volt az Isten anyala, aki által megmentette őket. Hálájuk és kegyeletük állít ércnél maradandóbb emléket Sztehlo Gábornak és az igazaknak.

Igen, a második kő azt kérdezi, ha én vagyok ott, mit tettem volna. Ha ma – Isten ne adja – igazságtalanul üldözött ember áll előttünk, szólunk-e? Kimondjuk-e a szót, melyet ki kell mondanunk? Megtesszük-e a lépést, melyet meg kell tennünk? Nem vado- lok senkit, csak kérdezek...

És itt a harmadik kő is. Ez a kő már a mai gondokat jelképezi. Amikor aktuálpolitikai ügyekké silányulnak a nagy tragédiák és a nagy hőstettek; amikor milliókból lesz éppen aktuális névsor, hogy magunkat igazoljuk, és milliókból lesz éppen aktuális névsor, hogy indulatainkat megmagyarazzuk. Mi lesz így velünk? Előbbre ment a világ általunk?

Általunk, azt gondolom, nem. De Jézus Krisztus által igen; őáltala, aki a tőle megragadott szívű emberek vezérszavaként ma is int, figyelmeztet és szeretetet ad. Kegyeletet ébreszt szívünkben, lelkiismeretünket nyugtalanítja, és ránk bízva a mai feszültségek oldásának feladatait.

Meg vagyok róla győződve, hogy legalábbis itt, Európában krematóriumok füstje nem fogja többé szennyezni a levegőt, meg vagyok győződve arról, hogy állami – és központilag

irányított – pogromok nem fogják felzavarni az éjszakák csendjét, de arról nem lehetek meggyőződve, hogy ki-ki a maga szívében valóban letette-e már a fegyvert. Tegye le mindenki a maga köveit az árkokba, a szakadékokba, szíve indulatgödreibe, hogy végre beteljesedjék a prófécia: a hegyek eltakaríttassanak, a szakadékok feltöltessenek; hogy ez a magára sokszor olyan büszke és történelmében olyan sokszor kudarcot vallott Európa mégis lakható föld, békeségben élő közösség legyen, ahol lehet, hogy különféleképpen gondolkodunk, de ahol mégis van megértés és – ki kell mondanom a szót – szeretet, és van felelősség. Ezt a felelősséget nem mi ébresztjük a szívünkben. Ezt Isten ébreszti minden ember szívében.

Jelkép ez a három kő. Délután kiviszem a Csillag erődbe őket, hogy a koszorúk mellé odategyem. De remélem, hogy egyre kevesebb követ kell majd magunkkal cipelnünk – vagy megmarad mindig csak ez az egy, a kegyelet, de az a másik kettő szépen elmaradhat, mert ez a rettenet soha többé nem történhet meg velünk...

Ittész János püspök Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Elismerés a püspöknek

Nagytarcsáért aranygyűrűvel ismerte el Győri Péter, Nagytarcsa község polgármestere Gáncs Péter püspöknek a települési oktatás fejlesztéséért végzett korábbi szolgálatát. A Déli Egyházkerület lelkészi vezetője 1981-től 1997-ig pástorolta a nagytarcsai gyülekezetet. Egyházunkban az elsők között szervezett evangélikus óvodát a rendszerváltás után, 1992-ben. Az azóta bővített és korszerűsített Szivárvány Evangélikus Óvoda egyik legmodernebb gyülekezeti óvodánk.

A kitüntetés a püspök augusztus 15-én vette át a község új önkormányzati óvodája, a Csillagszem Óvoda átadási ünnepének keretében.

► *EvÉlet-infó*

Síkságról az Alpokba

Beszélgetés Káposzta Lajos nyugalmazott esperes-lelkésszel

► Egyházunk nyugalmazott lelkészei, ezek a nagy tudású, néha még igen aktív emberek az eredeti gyülekezetükből kiszakítva vagy önként elhagyva azt nem mindig találják maguknak megfelelő elfoglaltságot. Egyik megoldásként kínálkozott, hogy a németül jól beszélő lelkészek bizonyos időre kiutaznak német nyelvterületre, hogy az ottani egyház meghívására szolgálatokat lássanak el egyes gyülekezetekben. Erre akkor van szükség, amikor az ottani kolléga hosszabb szabadságra utazik. Mert nekik bizony kötelező szabadságra menniük – időnként több hónapra is –, hogy megfelelőképpen regenerálódva, pihenten folytathassák szolgálatukat. *Káposzta Lajos nyugalmazott esperes-lelkész is ilyen helyettesítő vendégszolgálatot végzett 2008 őszén egy hónapig egy észak-bajorországi üdülőhelyen, illetve idén nyár végén is hasonló feladat várja az Alpokban. Élményeiről és benyomásairól faggattuk őt.*

– Egy hétszáznegyven méter magas fekvő üdülőhelyen, Bischofsg-rünben zajlott a szolgálatom. A község kétezer-négyszáz lakosú. Noha Bajorországban van, az itt élők nem is bajorok, hanem valójában frankok. Más nyelvjárás, más mentalitás... Ebben a községben kellett szolgálatot végezni a templomban, a kórházban, valamint az ezerötvennégy méteres hegycsúcson is, a szabadban. Meg volt hirdetve, és összejöttek a tűrázók – rossz idő esetén a közeli vendéglőben!

Hittant nem tartottam, mivel tanítási szünet volt, viszont különleges

hogyan az üdülővendégeket lelki szempontból is teljesen ellássák. Az emberek a szabadságuk alatt is vágnak az igehirdetésre, ha megfelelő minőségben és lelkülettel kapják.

– *Mi volt a feladata?*

– Külön élményt jelentett a kórházi áhítatok megtartása. Ebben a kétszáz ágyas intézményben balesetből, betegségből lábadozó emberek utókezelését végezték. A kórházi kápolnába a dolgozók is átjártak.

– *Mennyire élt a falusi gyülekezet ebben az évszakban? Hiszen az iskola zárva, az emberek nagy része pedig esetleg távol van, szabadságon.*

feladatnak bizonyult az üdülők lelkigondozása. Előre összeállított és leadott tematika szerint tartottam az áhítatokat, ezekre először közel nyolcvan, majd kétszáz ember járt el. A helyi lelkész ugyancsak szabadságon volt. Viszont az ő elődjével, *Uhlmann* lelkésszel jó kapcsolatot építettem ki. A polgármester igen furcsa neve ellenére – *Unglaub*, ami „hitelent” jelent – nagyon is támogatja az egyházat. A testületi ülésen bemutatott a község elöljáróságának is.

– *Milyen juttatásokat kapott?*

– A fizetésen kívül lakást béreltek nekem, szolgálati telefont kaptam, valamint hozzájárultak az üzemanyag-költségeimhez. Nekik nagyon fontos,

– Voltak különleges alkalmak, amikor vendégeket köszöntöttünk a gyülekezetben. Egyszer egy oroszországi, Volga menti német zeneművészeti főiskola tanulói jöttek el, akik népdalokat adtak elő a gyülekezeti háznál. Ez olyan kulturális est volt, amelyet az egyház szervezett, és válaszos szint is kapott a rendezvény.

– *Hogy látja utólag ezt a németországi szolgálatát?*

– Nagyon örültem neki! Szép környezetben, új helyen működhettem lelkészként, még ha csak egy hónapot töltöttem is ott. Várom az újabb kiküldetést. Erre a tervek szerint idén nyár végén kerül sor.

■ K. L.

Oázis a Szigeten

Baráti beszélgetésre, egy csésze teára, egy szelet zsíros kenyérrre várták a sátrukba betérő „szigetelőket” a Közös Pont önkéntesei – 2000 óta immár tizedik alkalommal. A katolikus, a református és az evangélikus egyházból verbuválódott fiatalok közel

püspök is bekapcsolódott. A Déli Egyházkerület lelkészi vezetőjét az augusztus 15-én szerzett benyomásairól, tapasztalatairól kérdeztük.

– Akik nem jártak még személyesen a Sziget fesztiválon, csak torz képet alkothatnak erről a hatalmas if-

ról, nem a szemérről szól, bár kétségtelen, hogy ezek a zavaró tényezők is jelen vannak. A fiatalok döntő többsége egészséges kikapcsolódást, a zene, a játék, a közösség örömeit keresi a szigeten.

Meglepően sok az úgynevezett „hivatalos egyházban” csalódott, de Istent őszintén kereső fiatal. Velük igen mély lelkigondozói beszélgetéseket folytathatnak a Közös Pont munkatársai.

A sziget tarka forgatagában, gyakran bábeli hangzavarában nemcsak a fiataloknak van nyilvánvaló szükségük az egyházak nyitott, befogadó szeretetére és halk bizonyosságára, hanem az egyházaknak is szembeülniük kell a gyakran elveszítettnek hitt ifjúság kérdéseivel, kétségeivel, lelki szomjúságával. Minden teológushallgatónak, de ugyanígy minden lelkésznek és hitoktatóknak is igen hasznos lenne legalább egynapos „terepgyakorlatot” vállalnia a Közös Pontban. Itt el kell felejtetni a kegyes frázisokat, rutinos válaszokat. Valóban felülről jövő világosság kell, hogy hitelesen tudjunk felelni a fiatal nemzedék néha kíméletlenül őszinte kérdéseire.

► *EvÉlet-infó*

harmincfős – *Körmendy Petra* evangélikus egyetemi lelkész vezette – stábjának szolgálatába egy-egy délután erejéig *Udvardy György* katolikus, *Steinbach József* református, valamint *Gáncs Péter* evangélikus

júsági rendezvényről a média egyoldalú, szenzációhajhász tájékoztatása miatt. Az újságok lapjain, a képernyőn szinte csak a néhány százaléknyi extrém figurát láthatjuk. Ez a pár nap nem az alkohorról, nem a drog-

Egy este Radnótival

Radnóti subjektív – a költészet civil estéje címmel rendeztek megemlékezést augusztus 14-én, pénteken este Budapesten, a Páva utcai Holokauszt-emlékközpontban, melyen közéleti szereplők – így például *Bagdy Emőke* pszichológus, *Jelenits István* piarista szerzetes, *Szarka Tamás*, a *Ghymes* énekes – kedvenc Radnóti-versükkel hajtottak fejet a száz éve született költő előtt. *Fabiny Tamás* evangélikus püspök azt az 1932. április 24. című, *John Love*, testvérem alcímű verset mondta el, amelyről az *Evangelikus Élet* múlt heti, augusztus 16-ai számának 4. oldalán elmélkedett. Az előadók *Mélykúti Ilona* újságíró beszélgetett, a blokkok között pedig *Szakcsi Lakatos Béla* zongorázott. A program egyúttal nyilvános televíziós felvétel is volt; a huszonöt részes etűdsorozatot októbertől tűzi majd műsorra a Magyar Televízió.

■ LUKÁCS GABI felvétele

A közös történelem nyomában

A Veszprém Megyei Közgyűlés kulturális, kisebbségi és vallásügyi bizottságának szervezésében évek óta találkoznak munkamegbeszéléseken, kirándulásokon az önkormányzat munkatársai és a történelmi egyházak lelkészei, vezetői.

A közös passau, római, genfi és wittenbergi út után legutóbb – augusztus 10. és 13. között – Lengyelországot keresték föl, s a két ország közös történelmi emlékhelyeit látogatták meg. Az egykori főváros, Krakkó nevezetességein kívül felkeresték például az auschwitzi és a birkenauai náci haláltábor emlékhelyeit is, valamint útbá ejtették a lengyel Tátra turista-paradicsomát, Zakopanét is.

Egyházunkat – többek között – *Smidéliusz Zoltán* korábbi püspök-helyettes és *Menyes Gyula* püspöki titkár képviselte. Az utazáson részt vett *dr. Hermann István*, a megyei közgyűlés kulturális, kisebbségi és vallásügyi bizottságának elnöke is.

■ MENYES GYULA felvétele

A kirándulók Krakkó egyik nevezetessége, a waveli sárkány szobra előtt

Lírai vallomás a szülőföldről

Benedek Elek író, újságíró jubileumára

Kaphat-e író nagyobb jutalmat annál, hogy egy egész nép szereti? „Elek apó”-ként emlegeti? Hogy ifjak és öregek olvassák gazdag életművét? Nem kaphat méltóbb elismerést, hiszen ez időtlen időre szól. Még akkor is, ha *Benedek Elek* hosszú életében volt rebellis, naiv székelmentő, nemzetnevelő... Írásait kikiáltották népszerűnek és népszerűtlenné; üdözték mint történelmi romantikát, volt – sokáig – indexen, maradékaiban kulák is, és még mi minden... Persze az igazi író, a fölfelé suhanó csillagot nem lehet elnémitani.

A székel író, újságíró százötven éve, 1859. szeptember 30-án született Kisbaconban, és ugyanott halt meg 1929. augusztus 17-én.

Gyönyörű májusidőben tartották 1969-ben emlékházának avatóünnepségét. *Bözödi György, Balogh Edgár, Bartalis János, Horváth István* mellett a mindig mosolyos *Sütő András* kalauzolt bennünket vargasi barátokhoz; deréig érő fütengerben Kosályba és Segesvárra, ahonnan szekéren, teherautón jötték az emberek. Kisbaconban a keskeny út két oldalán föl az oszloperkélyes emlékházig karcús nyírfák jelezték az irányt, és az ünneplőbe öltözött helyiek, akiknél senki nem ismerte jobban a könyveit. Kívülről fújták szívmeleg szavait és véget nem érő meséit. Két tágas teremben a gyűjtemény: vitrikenekben az idő koptatta kötetek, kéz-

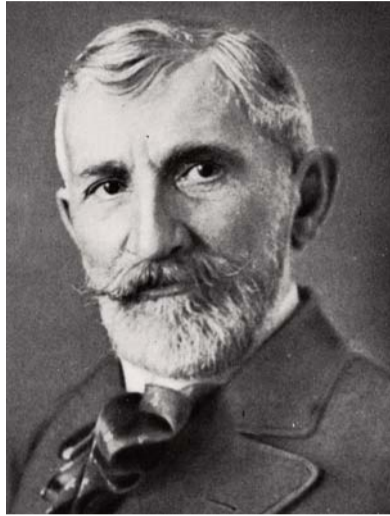
iratok, dokumentumok, a *Cimbora* régi példányai, a hozzá küldött ezer levélből néhány. Egy kedves sóhaj: „Mindig gyerek szeretnék lenni, hogy Elek apó könyveit olvashassam!”

Már akkor megfogalmazódott a nagy feladat: gyűjtsük össze Benedek Elek írásait, kortársainak munkáit, a hazai folklór minden forráskincsét, a gyermeklélektan és pedagógia alapkönyveit, a székel helytörténetét és román megfelelőjét, hogy a leendő kutatók és szerkesztők egyszer mind eljöhessenek ide, megfürödjének ebben a termékeny légkörben! (Jó magyar szokás szerint ebből kevés valósult meg...)

Első számottevő könyve a *Székel tündérvilág* (1885), mely saját népmese-feldolgozásainak gyűjteménye. A *Magyar mese- és mondavilág* című sorozatában (1–5, 1849–96) saját meséiből is közölt. Hatásának legfőbb titka mesemondásának élőbeszedszerűsége. Benedek Elek kialakított egy másik mesefajtát is, melyet családi élete ihletett: környezetének kis csodáit írta meg színesen és óvó szeretettel.

Meséinek harmadik csoportját a világirodalom kincseiből válogatott

és lefordított művek alkotják (*Grimm testvérek meséi*, 1904; *Csodalámpa*, 1–4, 1911–14; *Ezeregyéjszaka meséi*, 1928). 1898-ban megjelent *A magyar nép múltja és jelene* című nagy munkája. A *Hazánk története* (1905)

és a *Történeti olvasmányok* (1909) Habsburg-ellenességükkel tűntek ki. A nagyközönségnek szólt a *Nagy magyarok élete* tizenhárom kötet (1905–14).

Számomra legkedvesebb könyve az *Édes anyaföldem* (1920) című ön-

életrajza. Emlékezések, karcolatok és novellák laza füzére. Itt látszik igazán, hogy Benedek Elek minden sora lírai vallomás szülőföldjéről, az ott élők szeretetéről, a nehéz és fájdalmakkal teli korról. „Ez a mű, az ifjúság örök-szép himnuszja – írta Elek apó tudós fia, Benedek Marcell – a reménytelenség lelkiállapotában született. Az önéletrajz műfajában páratlan írás ez, nemcsak Arany János-i szemérmével és tartózkodásával, hanem azzal a szerénységgel is, amellyel írója a közösségbe visszahúzódik. A nép sorsa, öröme-fájdalma az övé is. Övé azokban az évtizedekben is, amikor hivatása, kenyérkeresete a fővárosba köti. Akkor sem hagyja nyugodni a honvágy.”

Mire megjelenik a könyve, ő is hazamehet sokaktól elhagyott édes anyaföldjére, végképp eggyé olvadhat szorgos népével.

Bármily szerényen bújtatja is el a maga alakját, jellemét, természetét már gyerekkori emlékei közt elárulja. Néhány sorban elmond olyan jeleneteket, amely szimbolikus képei egész életének.

A kollégiumban a fiatalember találkozik a világ kultúrájával. És megje-

lenik még egy Benedek Elek: a népköltészet szerelmese. Akit a köztudat „mesemondó” jelzővel emleget, még könyveiben sem csak mesemondó. Tudatos író és tanító, aki szüntelenül hirdeti: népmesét kell adni a gyerekeknek! Mert a népmese a nép lelkének, örömeinek és bánatának, megaláztatásán áttörő vágyának, igazságérzetének kifejezője. Ezt szolgálja tiszta és ízes nyelve, finom stílusművészete, humora és villámló haragja.

Benedek Elek nem tudós folklorista, hanem a néplelek tolmácsolója. Történelem és néprajz fáradhatatlan ismeretterjesztője. A nép jogaiért küzdő férfi, aki szinte megfiatalodott az akkori sovinszta kormány elleni harcokban. A magyar nyelvű oktatásért mindennap szót emelt, *Cimbora* című gyereklapja éveket pótolta a bezárt iskolákat.

Százötven esztendő. Valóban ennyi lenne az ősz hajú, fehér szakállas, komoly tekintetű mesemondó? Benedek Elek hetvenéves korában ábrázolja a kép, néhány héttel halála előtt. Dolgozott az utolsó pillanatig, munka közben ragadta el a halál, talán ezért nem öregedett meg, testileg és lelkileg is örök fiatal maradt. Százötven esztendő, ugyanennyi kötet! Az idő koptatta lapokat le lehet porolni, sok magyar üzenetet, útravalót lehet kibányászni belőlük valamennyiünk épülésére, minden időben.

■ – FENYVESI –

▶ **A magyar fotográfia napja körüli időszakban az ország számos részén kiállítások nyílnak, a kortárs fotóművészetre irányítva a közfigyelmet. Azonban nem szabad megfeledkezni ennek a művészeti ágának a nagy klasszikusairól sem, ezért örömteli, hogy jelenleg Robert Capa tárlata is látogatható a budapesti Ludwig Múzeumban.**

A magyar származású fotóművész *Friedmann Andre Ernő* néven látta meg a napvilágot 1913. október 22-én Budapesten. Szabó szüleivel és két testvérével a Városház utcában éltek. Tizenhét évesen egy baloldali tüntetésen elfogták, és bár komolyabb büntetés nélkül szabadon engedték, a következő évben Bécsbe emigrált, ahonnan Prágába, majd Berlinbe ment. Ebben az időszakban kezdett ismerkedni a fotográfiával. Zsidó származása miatt 1933-ban Berlint is el kellett hagynia, így végül Párizsban telepedett le.

Egy évvel később ismerkedett meg a szintén emigráns *Gerta Pohoryllel*, aki nemcsak magánéletében, hanem munkájában is a társa lett. A nagy hírű filmrendező, *Frank Capra* és a hollywoodi sztár, *Greta Garbo* nevére rímelve vették fel a Robert Capa – magyar barátai valóban Cápának szólították – és a *Gerda Taro* nevet, a spanyol polgárháborúból már közösen publikáltak felvételeiket művésznévükön. Gerda Taro nem sokkal ezután életét vesztette egy bal-
esetben a spanyol fronton.

Robert Capa már huszonöt éves korára kiérdemelte a szintén magyar származású *Stefan Lorant* lapkiadótól és szerkesztőtől „a világ legnagyobb háborús fényképésze” minősítést. Pályafutása során öt háború frontvonaláról szállította képeit: a spanyol polgárháborút követően a japán–kínai háborúból, a második világháború európai hadszíntereiről, az első arab–izraeli háborúból, végül pedig Indokínából tudósított. Fényképei világszerte a legnevesebb újságok hasábjain voltak láthatók. Míg akkoriban fotói az aktuális helyzetéről tudósítottak a front első vonalából, addig mára felbecsülhetetlen

AUGUSZTUS 29. – A MAGYAR FOTOGRAFIA NAPJA

A fotográfia „nagy hala”

Capa-kiállítás Budapesten

értékű történelmi dokumentumok váltak belőlük.

Látásmódja – „ha nem elég jók a képeid, nem voltál elég közel” – mai szemmel is pezsgővé, közvetlenné és személyessé teszik felvételeit. Ő olyan fotós volt, aki együtt élt, együtt vonult a katonákkal, és végül együtt is halt meg velük a frontvonalon, talán elkerülhetetlenül.

A Ludwig Múzeumban látható kiállítás anyagát hosszú éveken át gyűjtötték. A magyar állam összesen mintegy egymillió dollárt költött Robert Capa ezertíz képből álló kollekciójának megszerzésére, amely

Robert Capa ejtőernyős-felszerelésben

A Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetségének kezdeményezésére 2003-tól minden évben augusztus 29-e a magyar fotográfia napja. A programok szervezésében különböző szakmai és társadalmi egyesülettel közösen részt vesz a Magyar Fotóművészek Világszövetsége is.

A Magyar Tudós Társaság 1840. augusztus 29-ei ülésén *Vállas Antal*, a társaság rendes tagja bemutatta, miként lehetséges egy fényérzékeny telt ezüstözött rézlemeze maradandó képet alkotni a napfény segítségével – erre a jeles eseményre is emlékeznek a fényképezés kedvelői országpszerte. A feltalálójáról, *Daguerre-ről* elnevezett dagerrotípiai eljárást 1839-ben mutatták be Párizsban, rá egy évre vált lehetővé hazánkban is „a fény tartós megőrzése”.

Henri Matisse a Capa-kiállítás egyik óriásplakátján

ezenkívül a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményét gazdagítja.

A fotós hagyatékát öccse, *Cornell Capa* kezeli. Ő már bátyja életében is segítette munkáját, ügyintézőjeként és fotográfusként teljesen átlátva fivére munkásságának minden szegmensét. Az általa megalapított New York-i International Center of Photography őrzi azt a kilencszázharminchétfő mesterképiából álló sorozatot, melyből mindössze három létezik a világon. Egy New Yorkban, egy Japánban és egy most már itt, Magyarországon is.

A törzsanaghoz még húsz nagyobb méretű képet, negyvennyolc vintázsfelvételt – a fotó elkészülte után rövid időn belül a szerző által jóváhagyott, limitált számú eredeti

A milicista halála

nagyítást – és öt portrét válogatott *E. Csorba Csilla*, a Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatója és *Kincses Károly* fotótörténész. Ebből a kollekcióból láthatunk mintegy kétszáz felvételt tíz tematikus egységre bontva; kilenc a háborús fényképekből áll, egy pedig a kor hírességeiről készített fotóit tartalmazza. Robert Capa leghíresebb alkotásain – a *Lev Trockijról* készített portrén, *A milicista halála* című képen és a D-napon készült sorozat-

tán – kívül találkozunk a falakon kevésbé ismert, de ugyanolyan drámai képekkel is, melyekkel nem csupán közvetített a háborúból, de saját véleményét is tolmácsolta.

A tárlókban megnézhetjük, hogy a kor olvasója milyen formában látta ezeket a tudósításokat a nemzetközi és a hazai sajtóban. Különlegességként személyes betekintést is nyervehetünk Capa magánéletébe, ha beleolvasunk édesanyjának írt leveleibe.

A harcterek borzalmai után felüldülést jelent az a terem, ahol különböző ismert emberekről láthatunk beállított és kevésbé beállított portrékat. *Ingrid Bergman, Pablo Picasso, John Steinbeck, Ernest Hemingway, Henri Matisse* mind-mind belekerültek Capa látóterébe és baráti körébe.

Ha nem is a kiállítás, de egy kiemelkedő pályafutás végét jelenti az a kép, amelyet öt perccel azelőtt készített, hogy egy taposóaknára lépve életét vesztette. Negyvenegy éves volt, és nemcsak több mint hetvenezer negatívot, hanem igazi inspirá-

ciót is hagyott maga után a ma fotográfusai számára. Nézzük meg a kiállítást, és csöppenjünk bele Robert Capa világhírő világába!

■ LUKÁCS GABI

A kiállítás október 11-éig tekinthető meg a Ludwig Múzeumban (Művészetek Palotája, 1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.). Nyitva tartás: keddtől vasárnapig 10 és 20 óra között.

► Az *Evangélikus Élet* szerkesztősége a nyár folyamán fotópályázatot hirdetett *Zsoltárok* címmel. Valamelyik bibliai zsoltárvershez kapcsolódó képeket vártunk, pályázóként legfeljebb ötöt. Szerkesztőségünk nagy örömeire huszonhét pályázótól összesen száznyolc fotót kaptunk. Amint a kiírásban szerepelt, az első három helyezettet tíz-, hét-, illetve ötezer forintos könyvvásárlási utalvánnyal jutalmaztuk, amelyek a Luther Kiadó könyvesboltjában válthatók be. Három különdíjat is kiosztottunk, ezek nyertesei könyvcsomagban részesülnek. A pályázatra beküldött fotók közül többel is találkozhatnak olvasóink e lapszámunk oldalain.

Zsoltárok

FOTÓ: PINTERNE KISS ERIKA

„Mert ő erős záratok tett kapuidra, megáldotta benned lakó fiaidat.”
(Zsolt 147,13)

I. helyezett: **Gecse Attila**

„Kezed munkája után élsz, boldog vagy, és jól megy sorod.” (Zsolt 128,2)

FOTÓ: JERABEK-CSEREPES CSILLA

„Ó, mily drága a te szereteted, Istenem! Szárnyad árnyékába menekülnek az emberek.” (Zsolt 36,8)

II. helyezett: **Koren Pál**

„Sátrat készített a napnak, amely mint vőlegény jön ki szobájából, örül, mint egy hős, hogy futhat pályáján.”
(Zsolt 19,5b–6)

FOTÓ: HAVJÁR ZOLTÁN

„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek!”
(Zsolt 133,1)

III. helyezett: **dr. Sramó András**

„Kezed legyen segítségemre, mert utasításaidat választottam.” (Zsolt 119,173)

fotópályázat

Humorkülöndij: Jakab Luca

„A szentekben, a kik e földön vannak és a felségesekben, bennök van minden gyönyörűségem.” (Zsolt 16,3 – Károli)

FOTÓ: STERMECZKI ANDRÁS

„Csodálatos nekem ez a tudás, igen magas, nem tudom felfogni.”
(Zsolt 139,6)

FOTÓ: KASZA ZOLTÁN

„Szabadíts ki a hálóból, amelyet titkon vetettek nekem, mert te vagy az erősségem.” (Zsolt 31,5)

Makrókülöndij: Bolla Zsuzsanna

„Seregek Istene, fordulj hozzánk! Tekints le az égből, lásd meg, és gondozd ezt a szőlőt!” (Zsolt 80,15)

FOTÓ: GRENDORF-BALOGH MELINDA

„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek!”
(Zsolt 133,1)

A legjobb képfeldolgozás különdíja: Kiss Tamás

„Nagy csodákat művel egymaga, mert örökké tart szeretete.” (Zsolt 136,4)

ERŐS VÁRAK

Esztergom királyi vára

Az esztergomi vár a magyar történelem egyik legfontosabb emlékhelye. Géza fejedelem szállása; Vajk, a későbbi Szent István szülőhelye, akit itt koronáztak királlyá; Árpád-házi uralkodók palotája; a török idők végvára.

Esztergom nemcsak az ország közgazgatási értelemben vett fővárosa volt, hanem a vár területén épült fel a magyar kereszténység központja, az 1001-ben alapított érsekség Szent Adalbert-székesegyháza, és innen eredt az a szokás, hogy az esztergomi primás volt az, aki törvényesen a magyar uralkodók fejére helyezhette a koronát.

lom gazdag régészeti leletanyagát. A kőkor, a réz-, a bronz- és a vaskor, a kelták és római emlékeit, a népvándorlás „barbárainak” nyomait, majd a honfoglalás- és Árpád-kor, illetve az oszmán hódítás relikviáit. Láthatjuk III. Béla trónját. A kiállítási anyagok között felülreprezentáltak a numizmatikai érdekességek, mivel Esztergomban működött az ország első, sokáig egyetlen pénzverdéje, ami szorosan összefüggött azzal, hogy a város a török hódítást megelőzően nemcsak politikai és egyházi, hanem gazdasági központja is volt Magyarországnak.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Karbantartása, folyamatos rekonstrukciója rangjának megfelelő. A legutóbb a hatvanas években itt járt útítársam nem ismert rá, de ezredfordulós állapotához képest számomra is voltak újdonságok. Műemléki helyreállításában ízlésesen keveredik a régi az újjal, a végeredmény pedig egy újjászületett középkori alkotás.

A beltartalom miatt is érdemes felkeresni a bazilika (melyet az elpusztult Szent Adalbert-székesegyház helyén emeltek) mellett álló esztergomi erődöt. Kiállítási tárgyai között megtaláljuk a városban otthonra lelt valamennyi kultúra, nép és birod-

A kiállítótermek maguk a középkori helyiségek: többek között az a királyi lakosztály, melyet Szent István szülőszobájának hittek, vagy a nagy hatású és nagy hatalmú humanista érsek, Vitéz János dolgozószobája. Mindehhez korszerű megoldások is párosulnak: üvegpádlo, mely alatt a mélységben lépcsőfokszerűen látszanak a kelta, a római, az Árpád-kori és a török építkezések rétegei. A vár udvarán ódon harangok sorakoznak, valamint történelmi nagyjaink vonásait élővé varázsoló panoptikum is várja a látogatókat.

■ REZSABEK NÁNDOR

Bélyegképen az ezeréves püspökség

► A Magyar Posta alkalmi bélyeg kibocsátásával köszöntötte a pécsi püspökség alapításának ezredik évfordulóját. Az augusztus 19-én háromszázezer példányban megjelent bélyegen a püspökséget alapító Szent István király szobra és a pécsi székesegyház épülete látható.

A Szent Péter apostolfejedelem tiszteletére szentelt pécsi egyházmegye alapítólevelét 1009. augusztus 23-án állították ki Győrött, Azo pápai legátus, ostiai püspök jelenlétében. Ekkor jelölték ki az egyházmegye határait is; első püspöke Bonipert lett.

A pécsin kívül Szent István uralkodása idején (1000–1038) további kilenc püspökség jött létre: az esztergomi, a kalocsai, a győri, a veszprémi, az egri, a csanádi, a váci, az erdélyi és a bihari.

Az első keresztény magyar király alakját többen is megmintázták. A bélyegen látható Szent István-szobor Kiss György alkotása; az Esztergom főterén álló, 1900-ban készült Szentháromság-szoborcsoport része. Az 1852 és 1919 között élt szobrászmű-

vésznek pécsi kötődései is vannak. A székesegyház 1882–1891-ig tartó átépítésekor ugyanis őt bízták meg a déli homlokzat tizenkét apostolszobrájának megalkotásával – ezek helyére a legutóbbi, 1962-től 68-ig tartó külső-belső restaurálásakor Antal Károly művei kerültek –, és a főbejárat felett látható, Magyar szentek hódolata a Magyarok Nagyszonyya előtt című dombormű is az ő keze munkája. Később, az 1910-es évek végén Szentháromság-szobrot is készített a baranyai megyeszékhelynek.

A millennium tiszteletére kibocsátott bélyeg mellett a posta alkalmi borítékot is nyomott, melyen a dóm díszes belső tere látható, az alkalmi bélyegző grafikáján pedig az évforduló dokumentáló felirat olvasható.

■ V. J.

Denárok, tallérok, forintok Istvántól

A magyar pénzverés rövid története

► Mindennapjaink megkerülhetetlen velejárója a pénz – nemcsak ma, hanem évszázadok óta. A magyar pénzverés történetének kezdetei első királyunk uralkodásáig nyúlnak vissza. Alábbi összeállításunkban e több mint ezeréves história néhány epizódját idézzük fel.

Az első magyar pénzt Szent István vette 1000 karácsonyán történt koronázása után Esztergomban, csatlakozva így a Nyugat-Európában fennálló denárrendszerhez. Magyarországon egészen a 14. század elejéig kizárólag a kis méretű ezüstpénzt, a denárt, valamint feleakkora súlyú változatát, az obulust verték. Epizóduszerűen tekinthető, és rövid ideig tartott a III. Béla kori rézpénzverés.

Károly Róbert (1288–1342) pénzreformjai keretében került sor két új pénztípus, az aranyforint és az ezüstgaras veretésére. Ez utóbbi adta magának a pénzkorszaknak az elnevezését. A garasrendszer a tallér bevezetésével zárult le, habár garasok időnként készültek egészen a 17. század elejéig. A tallérszak fő címléte a súlyos ezüstpénz, a tallér volt, amely mellett természetesen tovább verték az aranypénzeket, akkori nevükön dukátokat, valamint egyéb aprópénzeket, így a denárt, obulust, garast.

1661-ben vezették be a krajcárt. Ez a már címléttel ellátott ezüstpénz dukátok és tallérok mellett a váltópénz szerepét töltötte be egészen a 19. század végéig. Mindeközben lengyel mintára polturákat is vertek. A II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc idején (1703–1711) jelentek meg az első forgalmi rézpénzek. Nemesfém pénzek mellett réz váltópénzek verése csak Mária Terézia uralkodása alatt (1740–1780) indult meg. Rézből készültek a korábbi ezüstpénzek, a denárok, krajcárok és polturák is.

Európában az egységes tallérrendszer végét a 19. század folyamán a nemzeti valuták kialakulása jelentette. Magyarországon a tallért a korona követte 1892-ben, amelynek váltópénze a fillér lett. A koronát 1926-ban a pengő váltotta fel, majd 1946-ban bevezették a forintot, amely ma is Magyarország törvényes fizetőeszköze.

Alapanyagok

Leszámítva III. Béla (1148 körül–1196) rövid életű rézpénzverését, egészen az újkorig kizárólag nemesfém (arany, ezüst) készültek pénzek Magyarországon. Az első változásokat a bányapénzek megjelenése hozta, amelyekkel a bányatársaságok az ott dolgozó munkásokat fizették. Ezek legkorábbi megjelenése a 16. századra tehető. Történet kísérletek Selmecbányán és Kassán réz váltópénzek bevezetésére, amelyeket vörös polturának hívtak, de ezek hamar inflálódtak, ezért megszüntették verésüket.

Komoly mennyiségű rézpénz verésére a II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharc idején került sor egy, tíz és húsz poltura címlétekkel („Pro Libertate”, vagyis „A szabadságért” feliratuk miatt a tíz polturát libertásnak hívta a nép), de túlzott mértékű kibocsátásuk miatt elértéktelenedtek, jelentős mértékben hozzájárulva így a szabadságharc bukásához. A szabadságharc idején a kurucok által körülrzárt, labanc kézen lévő helyőrségek (Eperjes, Lipótvár, Várad) a kró-

nikus pénzhiány miatt szükségpénz kibocsátására kényszerültek. Használtak itt kétfejú sassal ellenjegyzett vörös polturákat és egyéb, Lipót nevének kezdőbetűjével és a város nevével is ellátott rézpénzeket is.

Réz váltópénzek állandó verésére csak Mária Terézia uralkodása alatt került sor; ettől kezdve illeszkedtek be a magyar pénzrendszerbe a nem nemesfém váltópénzek. Manapság az számít kivételnek, ha egy pénz nemesfém (arany) készül.

Éremkibocsátó a címleten

A pénzverés – gazdasági szerepe mellett – egy állam szuverenitásának egyik legfontosabb jelképe.

Magyarországon – eltérően Nyugat-Európától, ahol számtalan egyházi és világi földesúr, városok, sőt kolostorok is kaptak pénzverési engedélyt – kizárólag a mindenkori uralkodó (király, királynő, kormányzó) verethetett pénzt.

Minden pénz alapvető kritériuma, hogy a kibocsátó személye, amely garantálja a pénz értékét, valamilyen formában fel legyen tüntetve. Ez lehet az államalakulat neve és/vagy címe, monarchiában ezek mellett az uralkodó ábrázolása is. Az uralkodóportré először Salamon (1053–1087) pénzein tűnt fel, igaz, elég sematikus formában, mivel a kis felület nem tett lehetővé árnyaltabb ábrázolást. Ettől kezdve az uralkodót általában koronával – de nem a Szent Koronával –, kezében királyi jelvényeivel, az országalmával és a jogarral ábrázolták. Az Árpád-korban a 11. század második felétől gyakorlatilag minden uralkodónak ismert arcképes pénze. Ezek a 14. század végére eltűntek, helyüket a címerábrázolások veszik át. Több későbbi középkori uralkodónak, így Máriának, Zsigmondnak, Mátyásnak stb. sincs portrés pénze.

Jelentős változást hozott a tallérok megjelenése a 16. század második fe-

rázolásból alakult ki. A 17. század végétől pedig szinte minden címleten helyet kapott az uralkodó portréja. A monarchia bukása ennek is véget vetett, utoljára Horthy Miklós kormányzó mint kibocsátó portréja szerepelt a pénzekben. Természetesen neves személyek képmása a mai forintokon is megtalálható, de ez már nem több díszítő elemnél. A kibocsátót a Magyar Köztársaság felirat és az államcímerek jelképezi.

Éremdíszítések

Az 1000-ben meginduló magyar pénzverés az ígéretesnek mutakozó kezdetek után hamarosan inflációs jellegűvé vált. Drasztikusan csökkent az ezüstfinomság, a súly és a méret, ennek következtében a végleteleg egyszerűsödött az éremkép.

A 12. századra eltűntek az épphogy megjelent figurális ábrázolások, sőt az esetek többségében az uralkodó neve sem „fért el” az érem felületén; az éremképet különböző vonalakkal és pontokkal álló nonfiguratív ábrák töltötték ki. Az ország lakossága hamarosan elvesztette bizalmát az értéktelen királyi fizetőeszközben, és idegen pénzeket kezdett használni, különösen a minőségéről híres, a salzburgi érsek által a karintiai Friesach városában veretett és ezért közismerten friesachi denárnak nevezett pénzeket, valamint a bécsi denárokat.

A 13. század elejével köszöntött be az éremművészetben Magyarországon a román stílus. Újra megjelentek a királyportrék, most már sokkal kifinomultabb megjelenésben, épületek, címerek különböző valós és mesebeli állatokkal, vallási jelképekkel tobozódtak a késő Árpád-kori magyar denárok felületén. Az Árpád-korral azonban ez a színes forgatag is lassanként kiveszett a magyar éremművészetből, az épületek, királyportrék és állatok áttették helyüket a 14. században a különböző címerelemeknek.

FOTÓK: LUKÁCS GÁBI

István király pénzérméi

leben, mivel a korábbi pénzekkel összehasonlítva szokatlanul nagy éremfelület már speciálisabb ábrázolást is lehetővé tett. Egy jellegzetes tallér előlapján mindig az uralkodó portréja, hátlapján a címe szerepelt, a köriratban címei hosszú felsorolásával. Habsburg-házi uralkodóinkat koronával vagy császári babérszorúval ábrázolták, kivéve II. Mátyás (1557–1619) korai tallérjait, amelyeken az uralkodó, első ízben Magyarországon, a Szent Koronát viseli. Az erdélyi fejedelmeket általában süvegben és díszpáncélban ábrázolták, kezükben az elmaradhatatlan fejedelmi buzogánnyal.

A 16–17. század fordulóján már a dukátokat is az uralkodó álló alakja díszítette, amely a Szent László-áb-

A magyar pénzek két legjelentősebb, évszázadokon át használt éremképe Magyarország védasszonya, a Madonna és a híres lovagkirály, Szent László ábrázolása volt. Szent László alakja a kései utód, a szintén lovagkirálynak nevezett I. (Nagy) Lajos (1326–1382) pénzein jelent meg, felváltva a firenzei aranyforintokról átvett Keresztelő Szent János-képet. Később az ezüstpénzekre is rákerült, de az aranyok hátlapjának állandó éremképe volt egészen a 16. század végéig.

Ekkor a Habsburg-uralkodók lépésenként átalakították a páncélos álló alak jelentését. Rudolftól (1552–1612) kezdve ez az alak már nem a szentet, hanem a mindenkori uralkodót jelképezte. Ugyanez a folyamat

az Európai Unióig

játszódott le az Erdélyi Fejedelemségben, ahol Szent László alakja szintén átalakult a fejedelem ábrázolásává.

Szűz Mária először III. Béla pénzéneke hátlapját díszítette, majd legközelebb, ekkor már a kis Jézussal a karján, Mátyás (1443–1490) pénzén tűnt föl. Az aranyak előlapján, az ezüstpénzek hátlapján szerepelt PATRONA HUNGARIAE köriratban, a dukátokon csak a Szent László-kép jelentésének módosulásával került a hátlapra.

majd az Osztrák–Magyar Monarchia idején a tagországok nagycímerén szív-pajzsban szerepelt a magyar címer. A pengőkön már a magyar címerpajzs látható, majd az első forintokon ezt felváltotta a korona nélküli, úgynevezett Kossuth-címer.

A Magyar Népköztársaság kialakítása után a Rákosi-címer került pénzre. Ezt a rossz emlékezetű jelképet csak az 1956-os forradalom után cserélték le a Kádár-címerre. Több mint harminc évet kellett vár-

Középkori pénzverőműhely makettje

A Habsburg-uralkodók alatt a magyar pénzeketől idegen éremképpű találatokon a címer és a verdejegy mellett gyakorta csak a Madonna jelentette a magyar jelet. Megformálása változott a művészeti stílusok váltakozásával: volt gótikus és reneszánsz Madonna, majd I. Lipóttól kezdve megjelent a barokk Madonna. Utoljára forgalmi pénzen a két pengő szerepelt, majd a II. János Pál pápa 1991. évi magyarországi látogatására kiadott arany ezerforintos emlékpénz hátlapjára is rákerült.

A mai magyar címer az érempénzekben

A mai magyar címer első eleme, a pajzsba foglalt kettős kereszt először III. Béla pénzén tűnt fel, ezt néhány évtizeddel később a hétszer vágott címerpajzs követte. Ennek a kettőnek a váltakozása, valamint egyéb címerelemekkel – Anjou-liliom, cseh oroszlán, litván lovas, brandenburgi sas, amelyek az éppen trónon ülő uralkodó egyéb címeit jelképezték – való kombinálása volt jellemző a középkori magyar pénzekre. I. Ulászló pénzén foglalták először egybe a vágásos címet a kettős kereszttel, de ennek a koronázott, kétrészes magyar címerpajzsra még hosszú ideig nem volt folytatása. Hunyadi Mátyás alatt alakult ki a magyar ezüstpénz jellegzetes címerábrázolása, amely tovább élt a Habsburg-uralkodók idején is: a négyfelé osztott címerpajzs, középen szív-pajzsban a mindenkori uralkodó családi címerével. Mátyás esetében ez a csőrben gyűrűt tartó holló volt.

Az ország három részre szakadása után a címerfejlődés a Magyar Királyságban és az Erdélyi Fejedelemségben némileg eltért egymástól. Míg a királyi pénzek – természetesen főleg a Habsburg-tartományok címeri szerepeltek, közöttük csak egy volt a magyar címer, Erdélyben a három nemzet, a magyar (kiterjesztett szárnyú sas), a szász (hét torony) és a székely (nap és hold) címerelemeket kombinálták a mindenkori fejedelem családi címerével.

Mária Terézia uralkodása alatt újra megjelent a Szent Koronával koronázott kétrészes magyar címer,

ni arra, hogy az 1989. október 23-án kialakított Magyar Köztársaság pénzén elnyerje méltó helyét a koronázott, kétrészes magyar címer.

Földbe rejtett kincsek

A manapság múzeumokban és magángyűjtőknél őrzött régi pénzek néhány kivételtől eltekintve fennmaradásukat annak a – maga idejében – katasztrofális eseménynek köszönhetik, hogy hajdani tulajdonosuk annak idején az ellenséges katonák vagy saját földesura zaklatásai elől a földbe rejtették őket, de már nem tudott visszamenni értük. A föld számtalan ilyen kincset őriz. Végigtekintve az éremleletek hosszú során, levonható az a következtetés, hogy számuk mindig a zavaros, háborús időkben ugrik meg. A legtöbb éremleletet a tatárjáráskor és a török háborúk korában rejtették el. Míg például az Anjou-korszakhoz hasonló konszolidált időszakból származó leletek száma legfeljebb néhány tucat, addig a tizenöt éves háborúból mintegy másfél száz éremlelet ismert.

Magyar világhír

A magyar pénzverés világszerte híres mivoltát és magas színvonalát jelzi, hogy a magyar pénzverdékben több külföldi ország számára is vertek forgalmi pénzeket. Körmöcbányán a 19. század végén készültek Bulgária számára pénzek, amelyeken cirill betűkkel szerepel a KB, Körmöcbánya jele, majd a két világháború között Berán Lajos, a budapesti verde fővénőke készítette III. Borisz bolgár cár pénzeit. Szintén a 19. században készültek Körmöcbányán Olaszország számára váltópénzek. Az utóbbi időkben sem maradt abba ez a tendencia. A budapesti pénzverde több nemzetközi tendert is megnyert, így Magyarországon verték többek között Szlovénia, Ciprus, Thaiföld, Venezuela és Írország fémpénzeinek egyes címleteit is.

Összeállításunk forrásául a Magyar Nemzeti Múzeum Vármúzeuma Dénártól a forintig – Fejezetek a magyar pénzverés történetéből című esztrogomi állandó kiállításának anyaga szolgált.

Szent István törvényei

Szent Istvántól ötvenhat törvényfejezet maradt ránk. Bizonyos, hogy eredetileg több volt, hiszen Kálmán király első törvénykönyvének harmincnyolcadik cikkelye az István-törvény által szabályozott vámfizetést említi, ez pedig az ismert fejezetek egyikében sem található.

Az ötvenhat fejezetet tíz kézirat őrzi, de úgy, hogy nincs olyan, amely valamennyit magában foglalná. A kézirati hagyomány egyik csoportját egymaga a 12. századi Admonti kódex alkotja, amely két könyvre bontva ötven fejezetet hagyományozott ránk. Ez nem tartalmazza István király nevét; hogy mégis az ő törvényeiről van szó, azt a másik szöveghagyomány tükröző kilenc, túlnyomórészt 16. századi kódex bejegyzései mutatják. Ezek István első törvénykönyvéként az Intelmeket hozzák, majd ezt követően, mint második (törvény)könyvet, egyvégtében közlik az ötvenöt cikkelyt.

Az Admonti kódexben tükröződő két (törvény)könyv arra utalhat, hogy az István korában számos különböző (és nem csupán két) alkalommal megalkotott törvényszöveget két időpontban – az első törvénykönyvet még bizonyosan István alatt (1038 előtt), a másodikat talán I. András király idejében (1046–1060) – összeszerkesztették.

István törvényeire erős hatást gyakoroltak a 8. század második feléből való bajor törvény (Lex Baiuvariorum), valamint a 8–9. századi frank zsinati határozatok

és törvényszövegek. Ugyanakkor az idegen minta követése ellenére is a két törvénykönyv István korának sajátosan magyar problematikáját tükrözi, ezért annak felbecsülhetetlen értékű forrása.

Mindkét törvénykönyv az egyházvédelmi törvényekkel kezdődött. István az első törvénykönyvében elrendelte többek között, hogy vasárnaponként az emberek ne dolgozzanak, hanem templomba menjenek. Ennek megkönnyítésére a vásárokat szombatról áttették vasárnapra, lehetőleg a templom mellé. Mindenki köteles volt templomba menni, kivéve azt az egy embert, aki a tűzre vigyáz. A templomkerülőket veréssel büntették.

Ezek a törvények szigorúak, de alapjában véve talán igazságosak voltak. A nép rettegett törvényeitől, erős, határozott uralkodásáért azonban tisztelték.

A szomszédos országokban, ha lopáson értek egy szolgálót, halállal büntették. Magyarországon ez csak harmadszori tettenérés esetén fordult elő. A börtön megszegéséért egy hét elzárás és koplalás járt. Az a tény, hogy törvényei a szomszédos országokéhoz képest humánusak voltak, rengeteg külföldit vonzott az országba, akik közül sokan végleg letelepedtek itt.

Az alábbiakban álljon itt néhány István király törvényeiből. Dólt betűvel a hozzájuk tartozó magyarzatok olvashatók.

A királyi törvény előszava

Az isteni kegyelem uralma idején szokás, hogy a királyi méltóság keresztény hitet tápláló munkálkodása kiterjedtebb és erősebb, mint más méltóság munkái. És mert minden nép saját törvényeit használja, ezért mi is, Isten akaratából kormányozván államunkat, a régi és új császárokat utánóztatva, törvényben testet öltött gondolkodás eredményeként előírtuk népünknek, miként éljenek tisztességes és háborítatlan életet, hogy amiképpen az isteni törvényekkel gazdagodtak, hasonlóan a világiakkal is kedvükben járjunk, hogy amennyire a jók ezen isteniekben gyarapodnak, annyira büntetve legyenek a vétkesek amazokban. A következő sorokban pedig lejegyeztük azokat, amiket határoztunk.

8. A vasárnap megtartásáról

Ha tehát valamely pap vagy ispán vagy más hívó személy vasárnap olyan valakit találna, aki ökrökkel dolgozik, vegyék el tőle az ökröt, és a várnépnek (a királyi várak katonai szolgálatra rendelt népeleme) adják eledeleül. Ha pedig lovakkal [dolgozik] (az ökrökkel végzett tevékenység földművelés – szántás – lehetett, a lovakal végzett munka pedig – tekintettel arra, hogy a lovakat évszázadokkal később vonták csak be a mezőgazdasági termelésbe – vadászat), vegyék el a lovat, amelyet ura, ha akarja, ökrrel megválthat, és az ökröt egyik meg, miként szó volt róla. Ha valaki más eszközökkel [dolgozik], vegyék el az eszközöket és a ruhákat, amelyeket ha akarja, bérrel (állati bérrel) megválthat.

9. Hasonlóan más

A papok pedig és az ispánok bízzák meg az összes falunagyot (a falu lakói közül kiemelt és feladatokkal felruházott előljárója) akképpen, hogy parancsukra vasárnap valamennyien, nagyok és kicsik, férfiak és asszonyok templomba menjenek, kivéve azokat, akik a tüzet őrzik (a tűz őrzése az együtt élő népek valamiféle közösségi létformájára utalhat). Ha pedig valaki nem őrzés okából, hanem azok hanyagsága miatt marad el, verjék meg, és nyírják kopaszra (ez egyfajta megszegésvető büntetés).

10. A kántorbörtön megtartásáról

Ha valaki a mindenki által ismert kántorbörtönt (a négy böjti napot a húsvét előtti 6. héten, a pünkösd utáni, a szeptember 14. utáni és a december 13. utáni szerdán tartották) húst fogyasztva megsértene, egy hétig elzárva börtönljön.

11. A péntek megtartásáról

Ha valaki az egész kereszténység által megtartott pénteken (Krisztus pénteki keresztre feszítése emlékére a péntek zsinati határozatokkal előírt böjti nap a kereszténységben) húst fogyasztana, egy hétig fénytől elzárva börtönljön.

13. A kereszténység megtartásáról

Ha valaki a kereszténység megtartásában hanyag, és a hanyagság ostobaságától felfuvalkodott, azt, amit a kereszténység ellen elkövetett, a püspök a vétek minőségétől függően a kánonok tanításai szerint ítélje meg. Ha pedig ellenszegülőként a rá rótt büntetést méltányosan nem fogadja el, ismét ugyanazzal az ítélettel sújtás, egészen a hetedik alkalomig. Végül ha mindezek után is ellenszegülő és ellenálló lenne, adják át a királyi bíróságnak, vagyis a kereszténység védelmezőjének.

17. A hamis esküőről

Ha valakit a tehetősek közül hitét bemocskolva, szívet beszennyezve, esküjét megszegve a hamis esküvésnek hódolva találják, kezének elvesztésével lakoljon a hamis esküért, vagy ötven tinóval váltsa meg kezét. Ha viszont közrendű lesz hitszegő, keze levágásával bűnhődjék, vagy tizenkét tinóval váltsa meg azt, és börtönljön, miként a kánonok parancsolják.

19. A templomba járásról és azokról, akik morognak és beszélnek a mise idején

Ha azok, akik istentisztelet hallgatására templomba jöven és ott a mise közben egymás között morognak, és a többieket zavarják, mihaszna meséket adva elő és nem figyelve az egyházi táplálékul szolgáló isteni olvasmányokra, ha nagyobbak, feddjék meg és gyalázattal üzzék ki őket a templomból. Ha pedig kisebbek és közrendűek, a templom előcsarnokában ekkora vakmerőségükért mindenki jelenlétében kötözzék meg, valamint ostorütésekkel meg hajjuk levágásával dorgálják meg őket.

26. Az özvegyasszonyokról és az árvákról

Azt akarjuk, hogy mind az özvegyek, mind az árvák részesei legyenek törvényünknek olyan tartalommal, hogy ha valaki fiaival és leányaival megözvegyül, és megígéri, hogy el látja őket, és velük marad, ameddig él, legyen meg erre a tőlünk kapott lehetősége, és senki ne kényszerítse őt ismét házasságra. (Pogány magyar gyakorlat, a levírátus szokása szerint

a megözvegyült feleség kezére az elhalt férj öccse, illetve a nagy család – rokonság – más, idősebb férfitagja tartott igényt. Hasonló sors fenyegette István anyját, Saroltot is.) Ha pedig fogadalmát megváltoztatva házasodni akar és elhagyni az árvákat, az árvák javaiból semmit se tulajdonítson magának, csak az őt illető ruhákat.

II. törvénykönyv

1. Az egyháznak szóló királyi adományról

Tíz falu (latinul villa; e megnevezés alapján nem dönthető el, hogy István korában teljesen megszilárdult település volt-e – a 11. század végi törvények arról tanúskodnak, hogy a falvak még ekkor is mozogtak, és hogy éppen a templom felépítésével igyekeztek a királyok állandó helyhez kötni a falvakat) építsen egy templomot, amelyet két szálláshellyel és ugyanannyi szolgálóval, lóval és marhával, hat ökrrel és két tehénnel, harminc aprójószággal adományozzanak meg. Ruhákról és [oltár]terítőről viszont a király gondoskodik, papról és könyvekről a püspök.

[17.] A király és az ország [ellen] összeesküvésről

Ha valaki a király vagy az ország ellen összeesküdik, ne leljen menedéket az egyháznál. És ha valaki a király élete vagy méltósága ellen bármilyen módon bármiféle összeesküvést sző, vagy bármiféle összeesküvést megkísérel, vagy a kísérletet tevővel tudva egyetért, közösiítsék ki, és valamennyi hívó közösségtől fosszák meg. És ha valaki bárki efféle ismer, és bár képes bizonyítani, nem jelenti, a fent mondott büntetés alá essék.

[18.] A tizedről

Ha valakinek Isten tízet adott egy évben, a tizediket Istennek adja, és ha valaki tizedét elrejt, kilencet fizessen, és ha valaki a püspök javára elkülönített tizedet ellopja, tolvajként ítéljék el, és az efféle teljes elégtétel a püspökre tartozzék. (Az egyházi tized – dézsma – beszolgáltatása az ókeresztény időkre nyúlik vissza. A tizedfizetésről Magyarországon először István második törvénykönyvének ez a fejezete rendelkezik.)

Felhasznált források: Szent István király Intelmei és Törvényei. Szent István Társulat, Budapest, 2000. A törvényeket fordította és a jegyzeteket írta Kristó Gyula. – Árpád-házi Szent István. Kossuth Nyomda Rt. Pallas Stúdiója, Budapest, 1997.

Sorsfordító idő

Beszélgetés Platthy Iván nyugalmazott államtitkárral az ÁEH megszüntetésének huszadik évfordulója alkalmából

► Az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) 1951-től harmincnyolc éven át – egy rövid, 1956-os intermezzót kivéve – tartotta kézben az állam és az egyházak közötti kapcsolatokat, szorosan együttműködve az állambiztonsági és pártszervekkel. A rendszer egyházpolitikájának és a valóság világnézet elleni ideológiai harcnak az intézményeként közvetlen befolyással bírt az egyházakra: irányította, ellenőrizte, felügyelte belső életüket. A változások egyik legkorábbi lépéseként, két héttel Nagy Imréék újratemetése után, június 30-án az 1989. évi 14. számú törvényerejű rendelet jogutód nélkül megszüntette a hivatalt. Az évforduló apropóján Platthy Ivánnal beszélgettünk.

– Ön 1989–95 között a Művelődési Minisztériumban az Egyházi Kapcsolatok Főosztályának vezetője, majd négy évig a Miniszterelnöki Hivatalban az egyházi kapcsolatok címzetes államtitkára, 2005-től az Országgyűlés elnökének tanácsadója volt. Mindezek könnyen elérhető információk Önről. De honnan jött, és hogyan lett a rendszerváltó időszak egyházzal kapcsolatos folyamatának tanúja, sőt aktív formálója?

– Régi felvidéki nemesi család a miénk. „Ösünknek”, egy olasz építőmesternek a neve a 13. század közepén bukkan fel. Mi szüleimmel 1944-ben Ungvárról menekültünk át, de a háború után már nem tudtunk visszamenni. Baranyába kerültünk, a diákéveim Németbolyon, Pécsváradon, Mecsekánadsdon, illetve Pécsen teltek, majd pedagógus lettem. A sokszínű vallási hovatartozású családban az evangélikus kötődés is sok helyen megjelenik. Érdekes, hogy sorsfordító időkben mindig volt egy Platthy, aki vezető vagy tanácsadó szerepben a megújulást igyekezett szolgálni. Ezt a családi szellemi örökséget húsz évvel ezelőtt magamra is kötelezőnek éreztem. Óriási megmérettetést jelentett számomra a kapott szép feladat egy megújulni szándékozó ország életében. Túlzás nélkül mondhatom, hogy amit két évtizede elindítottunk, arra a jogi, gyakorlati „gerincet” épülnek ma is az egyházi kapcsolatok.

– 1989 nyarán miért esett épp Önre a választás?

– Tudja, volt egy jó miniszterünk, Glatz Ferenc. Korábban nem ismertük egymást, csak tudtunk egymásról. Akkoriban a minisztérium és a tanácsok kapcsolatát irányító főosztályt vezettem, előtte végigjártam az államigazgatási számléltárát, s ezalatt rendkívül széles kapcsolatrendszerre tettem szert. Az államigazgatásban végzett munkám során mindig az adott pozícióból lehetséges, segítő szándékú koordinálás és az együtt gondolkodás híve voltam. Talán ezek számítottak.

– A rendszerváltás részletei máig nem közismertek. Tegye kicsit előbbé számunkra: mi történt húsz éve ezekben a hónapokban az egyházi kapcsolatok területén?

– 1989. július 6-án a miniszter úr hívatott. Elmondta, hogy jogutód nélkül megszünt az ÁEH, és a minisztérium felhatalmazást kapott egy kis létszámú főosztály létrehozására. Ennek én leszek a vezetője. Valójában nem is kaptam gondolkodási időt, csinálni kellett. Valami újat kellett alkotni: egyház és állam folyamatos, egyenrangú, mellérendelt viszonyú párbeszéde volt a cél. Augusztusban létre is jött a kapcsolatokat koordináló főosztály. Kérte a miniszter azt is, hogy az új tanévet az újrainduló faszori evangélikus gimnáziumban nyithassa meg.

– 1994-ig a Miniszterelnöki Hivatalban is működött egy hasonló pro-

filú titkárság. Mi volt e párhuzamosság oka? Míg a művelődési miniszter „régit” embereket nyert meg az ügynek, addig Antall József miniszterelnök az új helyzethez újakat keresett?

– Nem, az történt, hogy a korábban a minisztérium államtitkára által vezetett, II. János Pál pápa 1991-es látogatásának előkészítésére létrejött tárcaközi bizottság vezetését a megalakult Miniszterelnöki Hivatal – MEH – egyik politikai államtitkára látta el. Erre a feladatra egy kis létszámú titkárság jött létre, államtitkári vezetéssel, amely azonban a látogatás lezajlása után is megmaradt, jogi státus nélkül. Természetesen nem volt szerencsés állapot az egyházak részéről sem ez a kettősség. Hiszen az állam és az egyházak kapcsolatának koordinálását az a kormányrendelet írta elő, amely az újonnan megalakult Művelődési és Közoktatási Minisztérium feladatait, hatáskörét, hatósági jogköreit határozta meg, míg a Miniszterelnöki Hivatal feladatai között nem szerepeltek egyházzal kapcsolatos feladatok. Ez a probléma később úgy oldódott meg, hogy a volt egyházi ingatlanok tulajdonrendezéséről szóló, 1991-ben megalkotott törvény alapján a MEH államtitkára látta el a kormány ügynevezett egyeztető bizottságának elnöki teendőit, ugyanakkor a minisztériumban jött létre a tulajdonrendezési iroda az egyházi kapcsolatok főosztályán belül. 1994-től 1998 augusztusáig minden, egyházakat érintő koordinatív feladatot – benne a tulajdonrendezéssel kapcsolatos teendőket is – a Művelődési Minisztérium, illetve később a MEH Egyházi Kapcsolatok Titkársága látott el a vezetéssel.

– Ön egyszer azt nyilatkozta, hogy nem volt fogalma az ÁEH feladatairól és működéséről, s kiválasztásakor épp ez a „nem tudása” számított előnynek. Később lett-e rálátása az előzményekre?

– Én az ÁEH-ban nem dolgoztam, tehát nem ismertem a „módszereket”. Konkrét ügyek kapcsán később természetesen tapasztaltam, hogyan korlátozta a hivatal az egyházak mozgásterét.

– Hogyan történt a hivatal felszámolása?

– Az ÁEH székházából, a Lendvay utcából a minisztérium igazgatási és jogi főosztálya hozta át az iratanyagot, és helyezte el külön helyiségekben, mindenki elől elzárva, majd a kilencvenes évek közepén egy tárcaközi bizottság dolgozta fel. Tudomásom szerint így került az iratok egy része a Magyar Országos Levéltárba, és lett kutathatóvá.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

– Volt-e folytonosság az ÁEH és az új főosztály között?

– Nem, és nem is lehetett, hiszen a jogutód nélküli megszüntetéssel együtt azok a jogszabályok és feladatok is megszűntek, amelyek végrehajtására létrehozták a hivatalt. Úgy tudom, hogy körülbelül hatvan főt ezzel egy időben felmentettek. Ugyanekkor a megyei tanácsi apparátusban működő egyházi titkárok feladatköre és pozíciója is megszűnt.

– Tapasztalata szerint hogyan éltek meg az egyházak a hirtelen jött szabadságot?

– Eleinte erős volt a gyanakvás. Tovább éltek a korábbi beidegződések. Az első évek inkább a „görcsölés” jegyében teltek. Később a bizalmatlanság egyre inkább megszűnt, mert érzékelték, hogy valóban partneri viszony kialakítására törek-

szünk. Mégis több egyházvezetőtől hallottam, hogy túl hirtelen szakadt rájuk a változás, az egyházak nem tudtak azonnal élni a lehetőségekkel. Készületlenül érte őket, nem volt idejük szervezeten, átgondoltan és tervszerűen kialakítani saját válszaikat. Számomra mindvégig a konstruktív és egyenrangú párbeszéd volt a hangsúly. A jogi szabályo-

Szakértő '90 listán. Lehet régi emberekkel újat kezdeni?

– Szerintem lehet. Ha egyértelműen kinyilvánítja, hogy már másképp gondolkodik, és örül, hogy felszabadult a teher alól. Ha érzékelhető a „régibenben” a megújulási szándék, és érzi, hogy nem akarom a múltját fessegetni, akkor lehet, hogy százszor annyi energiát fektet a közös megújulást igénylő ügybe... Természetesen a lelegején telefonokból érzékeltem, hogy sokan úgy gondolják, a korábbi gyakorlat tovább él.

Engem ez nem érdekelt. Betelekinthettem volna abba az aktacsomóba is, amelyik átkerült az ÁEH-tól, de nem akartam, hogy befolyásoljon az, hogy tudom, ki mi volt. Az ügy volt az érdekes, az új helyzet. Tiszta lappal kellett indulni, el kellett felejtetni, hogy a negyven év alatt különféle hatásra emberek esetleg mibe mentek bele. A saját lelkiismeretükkel nekik kell elszámolniuk, nem nekem. Az 1990. évi IV. törvény egyértelműen arról beszél, hogy az egyház maga alakítja ki szervezetét, és maga dönti el, hogy mit tart fontosnak, kit küld ki érdekei képviselőre. Én nem válogathattam meg a tárgyalópartnereimet. Az ügynevezett Szakértő '90 listát csak később, a sajtóból ismertem meg.

Az egyház belügye az is, hogy a beszerzési eseteket tisztázza, vagy sem. Talán jobb lett volna ezeket meg a lelegején rendezni, ahogy a németek tették, ők rögtön nyilvánosságra hozták a listákat. A lényeg az, hogy mindez kényszer hatására történik-e vagy a saját magam belső megtisztulása érdekében. Az utóbbi időponttól független.

– Az első szabad parlamenti választás 1990 tavaszán zajlott le. Egyes változtatásokat azonban a jogállami normáknak megfelelően már korábban végrehajtottak. Az ÁEH felszámolása, de a lelkiismereti és vallás szabadság korlátainak megszüntetését kimondó törvény elfogadása is meg az egypártrendszerben történt meg. Milyen hosszú távú jogi garanciák születhettek akkor az új típusú egyházi kapcsolatoknak?

– Ezt 1989 őszén a Vatikánban is megkérdezték, ahová a diplomáciai kapcsolatok újrafelvetését előkészítő háromtagú delegáció tagjaként elutazhattam. Magunkkal vittük a IV. törvény tervezetét is, olasz nyelven. Csodálkoztak, hogy egy állam az egyház teljes szabadságára törekszik, de még az egyházi vezetők kinevezését megelőző véleményezési vagy egyetértési jogot sem igényli. Az ÁEH felszámolása egyik első fontos lépése volt a közel tíz évig tartó jogalkotási folyamatnak. Az 1998-ig meghozott szabályozások ma is jogi garanciákat adnak. Biztosítják az egyházak szabad működését, egyház és állam teljes szétválasztását és azokat a feltételeket, amelyek az egyházak társadalomban vállalt sokrétű szerepének a betöltéséhez szükségesek.

Ma borúlátóbb vagyok. Az akkori egyetértést most szinte elképzelhetetlen. Az 1990. január 24-én jóváhagyott IV. törvényt például az akkori parlament tizenegy tartózkodással és egy „nem” szavazattal fogadta el! Óriási mulasztás lett volna részünkről, ha az akkori történelmi pillanatban ezeket a lépéseket nem tesszük meg. Számomra ez az elmúlt húsz év egyik legnagyobb tapasztalata.

■ MIRÁK KATALIN

Levélpapírfélc 1957-ből

Tó, sült krumpli, mentőautó

Egy tizenkét év körüli lány ült a tó partján. Legnagyobb bánata éppen az volt, hogy az anyja nem volt hajlandó megvenni neki a strandlátogatók kedvenc nassolnivalóját, az olvasztott sajttal leöntött sült krumplit. Bezzeg a barátnői! Olyan élvezettel ették mellette – nem mintha nem kínálták volna meg őt, de neki az az egy-egy szem nem kellett, ő saját tálat szeretett volna! Úgy érezte, ő a legszerencsétlenebb gyerek ezen a strandon. Hogyan járhatott ő ennyire pórul, hogy olyan anyát kapjon, aki még ezt a finomságot sem tudja neki megvenni?!

Ránézett a kezében lévő, szalvétába csomagolt szendvicse, amelyet még meg sem kezdett, pedig korgott a gyomra. Legszívesebben behajította volna a vízbe, az igazságérzetét fájdtó sérelemmel együtt.

– Gyere már, nézzük meg, ki tud a leggyorsabban kiúszni a bójáig! – zavarta meg bosszús gondolatait egy sajtos sült krumplival jóllakott barátnője. „Hát jól van” – gondolta magában, miközben lassan, néhány homokvárat összerakva bandukolt a vízhez.

„A legjobb az lenne, ha befeleladnék ebbe a hülye vízbe, aztán megbánja anyám, hogy mindig kevesebbet adott nekem, mint amit a barátnőim kaptak az anyuktól!” – morfondírozott. Igazából versenyezni nem volt kedve, ráadásul „vetélytársa” még a moszatnál is lassabban mozgott a vízben, ezért könnyelműen beledőlt a térdig érő vízbe. Ekkor eszébe jutott, mennyire utálja azt is, hogy ő az egyetlen a barátai közül, akit nem engednek „emberkeresőzni” – tudniillik ez olyan bújócskafeleség, amelyet sötétedéskor szokás játszani a szomszédos erdőben, szóval nem holmi gyerekjáték!

– Rajt! – kiáltotta el magát a barátnője.

Ez visszazökkentette a lányt a valóságba. Szép lassan elkezdett tempózni. Abban reménykedett, hogy valami megfogja a lábát, és lehúzza a sötét mélybe. Inkább a nyugodt sötétség rabjává váljon, mintsem ilyen igazságtalan világban éljen!

Ezeknek a vízi mentőknek meg miért a szüntelen sípfújásban kell kiélni magukat?! Az ember még gondolkodni sem tud, mert itt trombitálnak eszeveszetten egész nap. Végül a síp éles hangjától zsongó fejét kiemelte a vízből, és körbetekintett, hátha mégis ő csinált valami szabályelleneset, azért sípolnak.

A strandon mintha megállt volna az élet, az eddig ugráló, sikoltózó emberek csak a fejüket mozgatták ide-oda. Egyre többeknek a tekintetében látni kétségbeesést, előbb a parton állókéban, aztán a tóban lubickolókéban is. Barátnője odaúszott mellé, kérdően tekintve rá, hátha tudja – mivel közelebb volt a parthoz –, mi is történik voltaképpen. Az összes vízi mentő munkában: ki a vízbe ugrott, ki a mentőcsónakokba. Tehát valaki megsérült – nézett egymásra a két lány.

– Mindenki ki a vízből, azonnal! – kiáltották szigorúan a mentők. A lány barátnőjével együtt rémül-

ten úszott kifelé. „Mi a fene lehet itt?” – gondolta, és mindjárt választ is kapott a kérdésére.

– Találják meg! Jézusom, csak találják meg a kisfiamat! – kiáltotta zokogástól rekedten egy közép-korú nő.

– Ott volt, ott láttuk utoljára – kiáltották néhányan, miközben mindegyik egy kicsit másfelé mutatta az „ott”-ot.

A hír másodperceken belül eljutott minden ijedt arcú emberhez. Egy tizenhat éves fiú már percek óta nem jött fel a víz alól. Az emberek nyelni és pislogni sem mertek, úgy figyelték a tó közepén köröző vízi mentőket.

Óráknak tűnő öt perc után még mindig csóválták a fejüket a víz alól felbukkanó mentők. Közben a mentőautó is megérkezett, a szirénája volt az első, ami elnyomta a fiát vesztett anyuka kiáltozását.

Tizenöt perc. Ennyi idő múlva húzták ki a fiút. A parton még próbálták újraéleszteni, de hiába; teste megmakacsolta magát, lelke határozott döntést hozott: már egy másik világban a helye.

Miként is lehet ezt szavakba foglalni? Talán nincs is keserűbb hang, mint egy anya sírása eltávozott gyereke után. Minden embernek vérzett szíve, egyedül a tó tűnt ugyanolyan, mint a tragédia előtt, mintha mi sem történt volna.

Vizont amíg élünk, semmi sem tart örökké, így a dermedt emberek lassan elkezdtek minél kevésbé feltűnően – félve attól, hogy a másik még nem tartja helyénvalónak – mozgolódni. A lány, aki addig meg sem mert moccanni, odasétált az anyjához. Egy pillanatsából megértette, itt az idő, hogy elhagyják a strandot.

Miközben autójukkal kifelé hajtottak, bekanyarodott a hullaszállító autó. Ahogy maguk mögött hagyták a tavat, a lánynak eszébe jutott, hogy alig egy órával ezelőtt milyen gondolatok jártak a fejében: anyjának fájdalmat okozni. Úgy érezte, szinte ő tehet erről a tragikus fordulatról, és úgy gondolta, hogy ez az eset örökre kísérteni fogja.

A jövő azonban másképp alakult. Pár nap elteltével már eszébe sem jutott az a bizonyos nap. Sőt be kell, hogy valljam, nyolc év óta először most jutott újra eszembe – merthogy én voltam az a bizonyos tizenkét éves lány.

Az azóta eltelt évek alatt több ezerszer nevettem akkorát, hogy a rekeszizmom is sajgott. De annak az anyának, akinek a saját fia halálát kellett végignéznie, talán nem volt még egy szívből jövő mosolya sem. Az én anyukám pedig – aki ugye nem volt hajlandó megszárni azon a napon egy sajtos krumplival – itt van nekem, ahogy én is neki.

Végül is miért is kell itt kételkedni, hogy vár-e majd minket valami összes erényt megtestesítő és összekovácsoló mennyország, amikor elég most egy röpke pillantást vetni ránk – anyukámra és rám, miközben a kertben azon vitatkozunk, hogy bekenjem-e magam napolajjal, vagy sem. Hisz már magában ez mennybéli kép egy gyerekét vesztett anyának...

■ KOLLER ESZTER

Krisztussal két keréken

Nógrádi utakon tekertek a tótkomlói evangélikus ifjak

► **A csapat láttán meg-megálltak a járókelők. Nem is csoda, hiszen nem mindennap találkozunk mintegy harminc lelkes együtt kerekézővel. Különösen augusztus 6-án „keltettek feltűnést” a fiatalok, amikor – a Bátornyeregyi Rendőrkapitányság jóvoltából – rendőrök is kísérték őket a Sámsonháza–Kékes-tető–Sámsonháza útvonalon.**

A tótkomlói evangélikus fiataloknak augusztus első hetére kerékpáros ifjúsági táborát szervezett lelkészü, Szpisák Attila. A résztvevők Sámsonházán szálltak meg, innen indultak naponként – az ige üzenetére figyelő elcsendesedés után – a választott úti cél felé, és mindig ide is tértek vissza, ugyancsak áhítattal zárva egy-egy napot.

A nógrádi település tavaly után második alkalommal adott otthont a komlói fiatalok táborának. (Egyéb-ként Sámsonháza evangélikus gyülekezetének főfelügyelője 1871. február 17. és 1894. március 20. között nem kisebb személyiség volt, mint Kossuth Lajos.)

A gazdag program része volt például a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum, valamint Somoskő és Salgó várának megtekintése éppúgy, mint a korongozás és a nemezelés a hollókői Fazekasházban.

tesen nem a teljesítmény, a kihívások leküzdése volt. Ez a néhány nap elsősorban azt a célt szolgálta, hogy a tizenegy és huszonnégy év közötti fiatalok az együtt megtett kilométereken, a közös étkezéseken,

– A hét szó szerinti és átvitt értelemben vett „csúcsteljesítményként” egyaránt az ország legmagasabb pontjának, a Kékes-tetőnek a „meghódítását” említhetjük – mondta a tábor vezető tótkomlói lelképásztor –, de a lényeg természet-

ez éneklésen, imádságon és beszélgetéseken keresztül olyan élményekkel gazdagodjanak, amelyek megalapozzák, illetve tovább erősítik Istennel és egymással való közösségüket.

■ GAZSU

Kihűlt a medence...

SZÓSZÓRÓ

Rovatgazda: Balog Eszter

► **A reggelek hűvösek, az út szélét a behullott gesztenyék kezdik behorítani. A kerti medence hideg, a felszínén már úszkálnak az elsőként lehullott, sárgás levelek – lassan már le is kell engedni... Fura érzés pulcsit keresni sötétedéskor, mert amíg kint beszélgetünk a teraszon, egy szerre csak fázni kezdünk. Ajjaj! Úgy tűnik, véget ért a nyár.**

„Jaj, de kár!” – fut át a gondolat a fejemen. „Miért nem maradhat így minden? Miért kell, hogy megváltozzon ez a csodálatos világ? Nekem igenis kell a napfény, a meleg, a fűdőzés, az utazás, az élmények, a sok jó barát! Miért nem folytatódhat minden így tovább?” Tiltakozom magamban, minden erőmmel. Mert most hirtelen minden és mindenki hiányzik. Visszakívánok minden jót és szépet, amelyben részem lehetett.

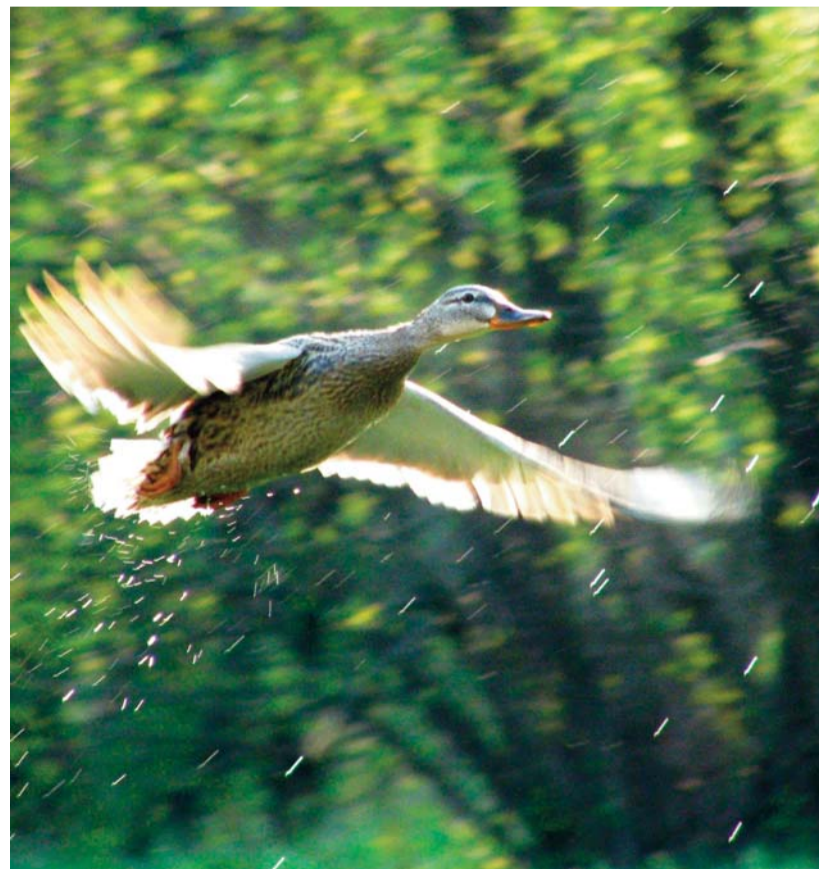
Ó, Istenem, mennyire hálás vagyok neked ezekért az élményekért! Mennyire jó volt elmenni otthonról, kimozdulni, töltekezni! És mennyi nem várt ajándékban részesítettél! Bár sok mindent idejében eltervezünk – mikor hova megyünk nyaralni, mit csinálunk majd itt meg ott –, ez az mégis változott a helyszínen, vagy épp spontán alakult, és mégis, milyen jól! Csak a hálám szavait mondhatom el neked...

Köszönet a nyári arcokért: a kislány mosolyáért, aki vízpisztolyt kapott; a nagymama boldog arcáért, aki unokájával önfeledten játszott a vízparton; a papa nyugodt, szundikáló arcáért a nyugágyban; a fűben fekvő gyermek felhőket vizsgáló arcáért; a csokifagyitól maszatos kisbaba vigyoráért; a lány fiúra tekintő boldog mosolyáért...

Köszönet az apró, nyári, mozdulatokért: azért, amellyel a cukrász átnyújtotta a fagyit; a pincér finom meghajlásáért, ahogy letette az asztalra a friss almalevet; a gyermek ön-

feledt futásáért a bokáig érő tóban; a papa karnyújtásáért, ahogy szép lassan elérte a fán a meggyet; a rég látott barátok örömteli öleléséért...

Köszönet a nyári ízekért: az érett, édes meggyért, a meleg kakaós palacsintáért a strandon, a nap melegítette kerti paradicsomért, a friss,

ropogós paprikáért, barackért, körteért, szilváért; a nagyiek túrógom-bócáért...

Köszönet a nyári illatokért: a rotyogó baracklevéláért, a sülthal- és lán-gosillatért, a Balaton jellegzetes illatáért, a medence enyhe klórosságá-

ért; a vattacukorért, a kürtöskalácsért, a szomszéd kertjéből érkező sült szalonnáért...

Köszönet a nyári hangokért: a vidám zenéért a parton, a hullámok hangjáért, a pancsoló gyerekek zsi-vajáért, az ebéd előtti éneklésért, a madarakért, a kerti locsolótömlő kattogásáért, az újszülött babák nyö-zörgős kis hangjáért...

Köszönet a nyári színekért: a barnulásért, a sárga napraforgóért, a piros dinnyéért, az iszappból kiásott kagyló színjátásért, a csodás fényért, a vitorlások tarkaságáért, a fehér hattyúért a vízen...

Ezt mind köszönöm. De legfőképp azt, amit le sem írhatok, mert

azt csak te tudod és én. Ez a mi titkunk – a te ajándékom. És viszem magammal az őszbe, a télbe, hogy világítson, melegítsen, erőt adjon továbbra is – jóságod és önzetlen szereteted kíséretében...

■ BALOG ESZTER

Uszály tizenkétezer gyönggyel

Látogatás egy női szabó különleges birodalmában

► Bár hivatalosan vállalkozó, ő inkább kisiparosnak tartja magát. **Zalainé Kaczkó Ágnes, a pusztaföldvári evangélikus gyülekezet felügyelője tizenéves kora óta dolgozik női szabóként. Családi házában kialakított műhelyéből sorra kerülnek ki a szebbnél szebb menyasszonyi ruhák. Azt mondja: ha tehetné, csak az ifjú párokat öltöztetné.**

Zalainé Kaczkó Ágnes ott-hona igazi kincsésbánya: a gyönyörűen kialakított előkertből nyíló házi verandában több száz gombolyag cérna, többkosáryi gyöngy és csipke fogad. A szomszéd szobában pedig szebbnél szebb esküvői ruhák sorakoznak arra várakozva, hogy a közeljövőben kialakítandó bemutatóteremben nyerjenek elhelyezést. A kisasztalon fotóalbumba összegyűjtve több tucat olyan menyasszony képe, akiknek ebben a helyiségben készült a ruhájuk.

– Már kislányként varrni szerettem volna. A szomszédban lakó nénihez jártam át babaruhákért. Nem is volt kérdés, hogy méteres szabónak tanuljak. A gyakorlati időmet is maszek szabónő mellett töltöttem el, majd két évig segéd voltam, hogy mestervizsgát tehessek.

– Munkájának bizonyára egyik csúcspontja, amikor alkalmi és menyasszonyi ruhákat is készíthet.

– Nagyon hamar megkeresetek azzal, hogy varrjak meny-

hátat kértek. Később egyszerűsödött a fazon és a díszítés is, de ma már például ismét gyakran dekorálom a ruhát gyönggyel.

– Honnan szerzi be ezt a sok különleges alapanyagot, amelyekkel tele van a műhelye?

– Számomra ez már nemcsak munka, hanem megszállottság is. Amerre járok, mindenhol lesem a méter- és rövidáru-üzleteket abban bízva, hogy rábukkanok valami különleges darabra. Ma már sokszor rendelék internetről is egy-egy különleges selymet vagy csipkét, de nemegyszer Szegedig vagy Budapestig utazom a hiányzó anyagért.

– Mi alapján döntenek a menyasszonyok egy fazon mellett?

– Legtöbbször kiforrott elképzeléssel keresnek meg, fénykép vagy valamelyik magazin adja az ötletet. De szívesen segíték is a lányoknak, javasolok nekik fazont és anyagot. Nem elég ugyanis, hogy egy ruha divatos legyen, legálább olyan fontos, hogy illeszkedjen a menyasszony egyéniségéhez, testalkatához, és tudja is megfelelően viselni egy egész napon keresztül.

– Melyik volt a legemlékezetesebb ruhája?

– Talán az a kettő, amelyekre egyenként tizenkétezer darab gyöngyöt kellett felvarnom. Gyakran kérdezik, hogy ez mennyi időt vett igénybe, de erre nem is tudok válaszolni.

– A ruhák mellett egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak az esküvők szervezői a kiegészítőknek.

– Bizony, például az utóbbi években terjedt el a gyűrű-

esküvő vagy lakodalom helyszínére a székekre takarót is, ezzel is ünnepélyesebbé téve az alkalmat.

– A szomszéd helyiségben éppen a szobafestőt várja, ugyanis régi álmát valósítja meg...

– Igen, néhány hét múlva már egy kis bemutatóteremben fogadom a fiatalokat. Nemcsak megrendelni, hanem kölcsönözni is lehet majd nálam ruhákat, kiegészítőket.

– A szobára már csak azért is szükség van, mert nem csak a Békés megyei faluban élő lányok keresik meg.

– Valóban, messziről is kapok megrendeléseket. Varrtam már fővárosi párnák, és Berlinben megtartott esküvőn is viselte már a ruhámat menyasszony.

– Gyakran hallani, hogy nincs igény a hazai ruházati termékekre, mert mindent elárasszanak a távol-keleti árucikkek. Hogyan éli meg ezt egy női szabó?

– Sajnos tényleg óriási mennyiségben érkeznek a nagyon olcsó ruhák keletről. Azonban egy kisipari kosztüm vagy öltöny nemcsak azért szerencsésebb választás, mert azt kifejezetten a megrendelőre szabjuk, hanem azért is, mert egyértelműen jobb minőségű. A menyasszonyi ruhánál meg különösen is fontos, hogy szépen legyen elkészítve, mert a fiatal pár egy életen keresztül nézegeti az esküvőn készített képeket.

Sajnos ma már vállalkozóként vagyunk nyilvántartva, de én nem szeretem ezt a szót. Saját magamat kisiparosnak tartom. Ennek a szónak régen

asszonyoknak. Régen ráadásul nemcsak a ruhát kellett elkészítenem, hanem teljes öltöztetést is vállaltam: az araszínjét, frizuráját is én készítettem. A mai napig gyakran veszek a fiatal párok fotózásán, segítém a fényképész munkáját azzal, hogy beállítom a szoknya redőit, megigazítom a völegény öltözékét.

– Sokat változott az esküvőruha-divat néhány évtized alatt?

– Igen. Amikor elkezdtem a szakmát, nagyon díszes ru-

párna. Ez tulajdonképpen egy kis selyemmel, organzával bevont díszes tárgy, amelyre a hűség jelképét teszik. Az anyakönyvvezető előtt vagy éppen a templomban ezen tartják a gyűrűket. Mindig igyekszem ízléses darabokat készíteni. Kerülöm például a szívecskéket, helyette inkább levelekkel, virágokkal dekorálok. Néhány éve például azt találtam ki, hogy az esküvői meghívó egy-egy részletét teszem áttetsző anyaggal bevonva a gyűrű alá. Szívesen készíték az

becsülete volt, mert mindenki tudta: remekművet kap tőlük. Egyre kevesebben vagyunk ilyen emberek, de mindenkinek csak azt tudom javasolni, hogy keresse az olyan terméket, amelyik nem futószalagon, hanem egy ehhez hasonló kis műhelyben, lelkiismeretes munkával készült. Az általam készített ruhák egy része egyébként hamarosan egy kiállítás keretében megtekinthető lesz az orosházi evangélikus gyülekezet terében is.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

JULISKA NÉNI, A FÁRADHATATLAN

Nagyon jó tabi presbiternek lenni!

Bundás, a tabi parókia kutyája magától megáll Székely Lajosné, Juliska néni háza előtt. Nem csoda, hiszen gazdáját, Szigethy Szilárd lelkészt már számtalanszor elkísérte a tizenöt fős presbitérium egyik oszlopos tagjához. Amíg mi tiszteletünket tesszük a ház gazdájánál, a kutyus kényelmesen a hűvösbe telepedik; mintha tudná, Juliska néninek bőségesen van mesélőnivalója – nem is jövünk ki tőle egyhamar.

A nyári melegből a hűvös szobába lépve egy nagy fotóra esik először a pillantásom. Vagy negyven ember áll a templom kertjében egy frissen ültetett kis fa mögött. Házigazdánk máris meséli a kép történetét:

– Tavaly szeptemberben készült a kép, amikor néhai lelkészünk, Jakus Imre születésének századik évfordulójára emlékeztünk. Ő 1950-től huszonnyolc éven keresztül szolgált Tabon és környékén. Lelki írásai annak idején több helyen is – nem csak az *Evangélikus Életben* – megjelentek. (Aki fölött az advent elshant című írása a számunk 11. oldalán olvasható. – A szerk.) Nagyon értett a méhekhez is, és egy méhészetet alapított itt, amely sok embernek adott munkát, és még ma is üzemel. Sajátos ala-

kú kaptárt készítettek, ez tette még híresebbé a tabi mézet. Nagyon szerettük őt. Emlékre fát ültettünk a templom mellé.

Juliska néni tősgyökeres tabi, bár gyermekkorát Bábormegyerén töltötte. Több mint hatvan évvel ezelőtt költözött vissza a településre, amikor

FOTÓ: BODA ZSUZSA

is férjével itt telepedtek le. Tíz évvel ezelőtt lett özvegy – férje egy éjszaka szép csendesen elaludt, és reggel már nem ébredt fel –, még sincs egyedül: két fia és családja mellett nemcsak az evangélikus gyülekezet, hanem a település lakói is jól ismerik és szeretik őt. Az egészségházban dolgozott évekig; szekrényének polcai tele vannak apró porcelánfigurákkal – a helybeliek ajándékai.

– Ha a jó Isten is engedi, idén októberben fogom betölteni nyolcvanegyedik évemet. Volt az életben nagyon sok öröm, és voltak nehéz próbatételek is. De az imádság mindig segített, az adott erőt még a reménytelennek tűnő helyzetekben is! Gyülekezeti tagként, később presbiterként is sok mindent megéltem Tabon. Igazi barátság fűz mind a mai napig az 1978-ban fiatalon idekerült lelkész házaspárhoz, Szabó Vilmoshoz és Szabóné Piri Zsuzsannához, akik innen – tíz évvel később – Kiskőrösre mentek.

Még mindig presbiter vagyok, bár már át akartam adni a helyem a fiatalabbaknak – nem engedték. Azt mondták, szükség van rám. De bevallom, nagyon jó most tabi presbiternek lenni, hogy nem vagyok fiatalabb! Amióta Szigethy lelkész úr idekerült, új erőre kapott a gyülekezet! Annyi minden történt ebben a hat évben! Nemcsak a felújításokra gondolok, hanem arra is, hogy sok helyre elmegyünk, számtalan evangélikus rendezvényen veszünk részt. Nagyon sokat lehet ezeken az alkalmakon hitben gyarapodni. Az Úristen adjon minél több segítséget a jövőben is!

■ – BZS –

Ne akard olcsón megúszni!

A gyülekezet, ahol szolgálók, az egyház része, mert tisztán hirdetik benne az evangéliumot, és helyesen szolgáltatják ki a szentségeket. Ezek a külsőségeken túl azonban kell még lennie valaminek, ami Isten népének sajátja, ami nélkül jelen lehet ugyan az egyház külsőképpen, de Isten népe mégsem élő és vonzó közösség.

Ez a valami pedig az élet szeretetéből fakadó, egyéni haszonra nem tekintő áldozatkészség. Amelyre a világ azt mondja, bolondság, de amely készíti az utat a felülről jövő áldásnak, esetleg a csodának. Isten népének tagja nem akarhatja Isten ügyét a legolcsóbban megúszni, ahogyan egy házfelújítást vagy autójavítást. *Az életet (hisz ez Isten ügye!) meg lehet ugyan olcsón úszni, de az az élet olcsó és lapos élet lesz, olcsó és lapos emberek talentumot elásó, semmitmondó élete.*

A gyülekezetben, ahol szolgálók, huszonöt éve meszelték ki a templomot. Bizony, a patinás épület ódon, dohos falai régen kívánták már a megtisztító festést. Az evangéliumot így is lehetett tisztán hirdetni, a szentségeket helyesen kiszolgáltatni, mégis... Érezte ezt a presbitérium, szoba is jött minden év elején, hogy kellene, kellene, de sok pénz ám az meg sok munka is...

A faluban, ahol szolgálók, a gyülekezet látóterében élnek olyan fiatalok, akik nem tagjai a gyülekezetnek, de látják a helyi evangélikus közösség életét és a falu templomát. Nincsenek is mindnyájan megkeresztelve, de tekintetük a templomot keresi. Ők is felismerték, hogy a templom meszelésre szorul. Engedélyt kértek a presbitériumtól, hogy elvégezhessék a munkát. A presbitérium megadta az engedélyt, bár némi kételkedéssel fogadta a szokatlan ajánlatot.

A templom szépítésére vállalkozók között van olyan, aki eljár az istentiszteletre, van, aki nem. Sőt a pesti tüntetéseken az egyik a tüntetők között áll az első sorban, a másik a rohamrendőrök között – tán viperával a kezében. Az egyik tiszt családapa, a másik alkalmi munkából élő kertes egzisztencia a falulakók szemében. Az egyik

barátként jött Pencről segíteni, a másik a templom tövében lakik. Az egyik egy hét szabadságot vett ki, a másik szabadnapjait töltötte a munkával, a harmadik a fizető napszámot hagyta ott az ingyenmunkáért. A gyülekezet néhány fiatalja is kezébe vette a meszelőt.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Egyheti kemény munka után megújult, friss illatú templomba gyűltek a gyülekezet tagjai istentiszteletre. Nem többen, mint máskor. Akik a munkát elvégezték, nem voltak jelen. Talán szerénységből.

Volt-e áldás a munkán? Mert a tiszta templom önmagában nem áldás. Meggyőződés, hogy minden önzetlenség Isten áldása hozza. Áldás, hogy én közelebb kerültem hozzájuk. Áldás, ha megáll a levegőben a viperával lesújtó kéz... Áldás, hogy a gyülekezet tagjai felismerhetik, kevés az, ha csak tisztán hirdetik az evangéliumot, és helyesen szolgáltatják ki a szentségeket... Áldás, hogy a ránk bízott talentumok gyarapítására kaptunk egy példát... Áldás, ha a gyülekezet élete vonzó és eleven...

Jelentem, a gyülekezet, ahol szolgálók, olcsón, nyolcvanöt ezer forintból megúszta templomának külső-belső meszelését.

A gyülekezet, ahol szolgálók, köszöni nektek, Gergő, Péter, Gyuri, Misi, Bandi, Viktor, Máté.

■ THURÁNSZKY ISTVÁN

Somogyi „anya, lánya és fiókái”

► Szép, szép az ünnepnap, de több a hétköznap – tartja a régi mondás. Vitathatatlan ennek az igazsága, az újság hasábjain rendszerint mégis leginkább a gyülekezetek „piros betűs” napjainak eseményeivel találkozhat az olvasó, így – a lapkészítőkhez hasonlóan – szinte csak az örömből tud osztozni közelebbi-távolabbi hittestvéreivel. Hogy miként zajlik az élet a hétköznapokon, abba ritkán van módunk bepillantani. Ezért is volt számomra örömteli, hogy Szigethy Szilárd tabi lelkész és felesége, Kata meghívására egy kellemes augusztusi pénteken felkereshettem a Somogy megyei város anyagülekezetét és a hozzá tartozó hat másik evangélikus közösséget. A kalauzolásban segítségemre volt Johann Endre felügyelő is.

A Somogyi-dombság festői táján le-föl kanyarog az út, míg egyszer csak megpillantja az ember a táblát: „Köszöntjük önt városunkban!” A négyezer-kilencszáz fős városba, Tabra érkeztem, amely egyben a Kis-Koppány patak völgyének infrastrukturális, de mindenekelőtt oktatási központja, huszonöt település térségi „fővárosa”. Tabon települt le a Flextronics International Kft., amely nemcsak a városnak és vidékének, hanem a megyének is az egyik legnagyobb foglalkoztatója.

A Kossuth utcán haladva az 57-es házszám alatt két, takarosan rendbe tett épület sárgállik – az evangélikus parókiához és a gyülekezeti házhoz értem. A kovácsoltvas kapun bepillantva szinte hívogat a hatalmas gesztenyefák övezte utacska, amely a templomhoz, az itteniek 1800-as években épített lelki hajlékához vezet.

Az anyagülekezet háza táján

A lelkész és a felügyelő remek idegenvezetőnek bizonyul, ahogy épületről épületre körbejárjuk az udvart. S miközben a szépülés, gyarapodás jeleit látom mindenhol, egy olyan gyülekezet képe is kirajzolódik előttem, amely nemcsak „állandóimádó”, vagyis nemcsak a felújításokra koncentrálnak, hanem – a mindennapi küzdelmeket megvívva – a közösség építése is nagyon fontos számára. Ennek pedig egyik elengedhetetlen feltétele az, hogy a gyülekezet vezetősége jól tudjon és akarjon is együtt dolgozni.

Tabon ez hat éve így működik. 2003 nyarán került ugyanis Szigethy Szilárd lelkész a somogyi településre. És mivel a három évvel korábban esedékes általános tisztújítás a gyülekezetben elmaradt, az ősz során arra is sort kerítettek. Az új felügyelő az épp frissnyugdíjas, tehát tengeri idővel rendelkező Johann Endre lett.

Első lépésként a parókiát újították fel, majd a vele szemben álló, az önkormányzattól akkor visszakapott volt iskolaépület és a két – kántori, illetve tanítói – lakás következett. Az 1948-ban államosított épületek eléggé lelakott állapotban kerültek vissza a gyülekezet tulajdonába. A felújítás során igyekeztek a helyiségek eredeti küllemét minél jobban visszaállítani, miközben a költségekre is odafigyeltek. A költséghatékonyság érdekében a felügyelő és a lelkész vállalkozókkal és építési anyagokat forgalmazó cégekkel tárgyalt, alkudott, időt és kilométereket nem sajnálva. Végeredményül – az e szervezői munka nélkül végzett felújítás költségeinek töredékéért – ízlésesen helyreállított, szükség esetén két helyiséggé alakítható új gyülekezeti termet kaptak. Azóta ez a közösség minden korosztálya számára – kicsinyektől az idősebbekig – fontos lelki otthon. Mivel a templomban nincs

fűtés, télen az istentiszteleteket is itt tartják. Az épületben vizesblokkok és egy felszerelt konyha is található,

Szigethy Szilárd lelkész és Johann Endre felügyelő

minthogy gyakoriak a szeretetvendégségek is.

Két évvel ezelőtt újrafestették a templom homlokzatát – erre legutóbb huszonöt évvel ezelőtt volt módjuk. Két évig gyűjtöttek rá, és az összeget sikerült pályázati pénzekkel is kiegészíteni. A torony homlokzatát kaposvári alpinisták festették át, a két fa templomajtót pedig Kadlicskó Sándor presbiter készítette el adományként, az eredeti mintájára tölgyfából. Kicserélték a villámhárító egy szakaszát is, a munkát Paska Zoltán villanyszerelő – ugyancsak presbiter – szintén adományként végezte. A templomudvarba három kandeláber került, amelyek a járda megvilágítását szolgálják. Egyházmegyei támogatással a gyülekezeti munkatárs szolgálati lakásába bevezették a gáz-központifűtést. A korábbi gyülekezeti teremből galériát alakítottak ki, ahol Erényi Alajos alkotásai láthatók.

Bedegkéri hálaadási oltár

Szórványról szórványra

A tabi anyagülekezethez egy lány- és öt fiókgyülekezet tartozik. Szigethy Szilárd autójában ülve végigjárhattam ezeket a falvakat is, miközben a lelkész csak mesélt és mesélt.

Első állomásunk Bábonygyer volt. Az ittenieknek a közelmúltban az örömből és a bánatból is jócskán kijutott. Utóbbira az adott okot, hogy le kellett bontaniuk a hetvenes évek óta üresen álló parókiát. A ház állaga az idők folyamán annyira megromlott, hogy a hatóságok életveszélyessé nyilvánították, és felszólították a gyülekezetet, hogy tegyen lépéseket a megoldás érdekében. Hosszas

nap. A történelem viharai nem kímélték e falut és lakóit sem – erőszakos ki- és betelepítések is zajlottak a múltban. Mára a község tulajdonában levő iskolát és a hozzá tartozó gazdasági épületet a település vezetősége szépen felújította, és a gyülekezeti terem mellett falumúzeumot, az egykori gazdasági épületből pedig vándorkiállításoknak helyet adó közösségi helyiséget alakított ki.

Az új gyülekezeti terem Tabon

A szinte két utcából álló Torvajon a két éve kárpótlási pénzből felújított templom a falu büszkesége. Orgonája műemlék. Az egykor államosított evangélikus iskola ellenértékét a törvényi szabályozás értelmében csak a templom felújítására fordíthatták. Ezt kihasználva kívül-belül megújult az istenháza. A helybeliek azóta is emlegetik a 2007. október 14-ei hálaadó istentiszteletet – emlékeztük szerint ennyire zsúfolásig telt templomban még nem gyűltek össze. A kistérség mai helyzete sajnos nem segíti a szórványban élők boldogulását, a másutt is jellemző problémák – elnéptelenedés, munkanélküliség – rányomják bélyegüket e településre és benne a lutheránus közösségre is.

Bedegkéri fiókgyülekezetének hívei lelki értelemben hat szűk esztendő

nyú templomot látta maga előtt hívogatón... A lelkész a 2007. évi falunapon köszöntötte szülőfaluját, és ez alkalommal volt *Itthon vagyok otthon* című verseskötetének bemutatója. (A könyvről *hetilapunk* 2007/7. számában írtunk. – A szerk.)

A dimbes-dombos Somogydorócskén található a legkisebb létszámú, ugyanakkor a legnagyobb templommal bíró gyülekezet. A maroknyi

evangélikus példaértékű kapcsolatban áll a falu vezetésével. Bár itt is drámaian megfogytak a hívek, az Úristen nem a létszámot nézi – felnőttkeresztelő és esküvő is gyarapította az utóbbi évek anyakönyvi bejegyzéseit.

Konfirmandusok fasora

Lulla felé haladva fiatal fasor szegélyezi az utat. A legöregebb fát is csak hat éve ültették el.

– Minden évben eljövünk ide a konfirmandusokkal, hogy elültessék a saját hársfájukat – meséli Szilárd, ahogy elhajtunk mellettük. – Az volt a reménységünk, hogy évek múlva a megerősödött, terebélyessé vált fák nemcsak tulajdonosaikat emlékeztetik majd az egyházhoz tartozásukra, de missziói szolgálatot is végeznek az arra járók között. Hiszen a fasortele-

A bábonygyerői parókiá bontása

hagytak maguk mögött néhány évvel ezelőtt: ennyi ideig nem volt sem istentisztelet, sem hitoktatás. Azóta azonban nemhogy rendszeressé váltak a lelki alkalmak, de konfirmációi ünnepén is többször összegyűlhetnek a kériek. Sőt a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium pad-soraiban is ül egy falubeli diák!

A legfiatalabb gyülekezet a hétből a somogymegyesi, amelynek temploma is csak 1952-ben lett felszentelve. A faluból származott el Weisz Jenő lelkész. 1957-ben új otthonában, Angliában is csak a meggyesi kéttor-

pítésnek ez a módja nem mindennapi dolog, s ha a fák idekerülésének a mikéntjéről beszélünk, szólhatunk hitünkről, egyházunkról is... Azonban némelyik fácskát sajnos már most pótolniuk kellett, mert ezen a talajon, ha nem viselik gondjukat, könnyen kiszáradnak.

Számomra is nagy tanulságokkal jár ez a fasor – folytatja a lelkész –, és jól tükrözi az Isten ügyén való munkálkodás örömeit és bánatait, az emberi gyengeségeket és korlátokat is. Figyelmeztet, hogy ha nem figyelünk eléggé egymásra, ha nem hor-

Látogatóban a Tab és Környéke Evangélikus Egyházközségben

dozzuk kellő mértékben a másik terhet, akkor az emberi kapcsolatok is úgy elszáradhatnak, ahogy ezek a csemetefák. Márpedig mindennapjaink tele vannak emberi botlásokkal, tévedésekkel, hibákkal. Akarva-aka-

lehet maradéktalanul érvényesíteni, mert – hogy maradjunk ennél a képnél – a jobb kéz egyszer csak a lehetőségei végéhez ér... S kihez fordulhat a lelkész, ha egy-egy ilyen élethelyzetben lévő, tehetséges hit-

A szolidaritás törvénye és a szegény gyülekezetek

Ismeretes, hogy egyházunk zsinata elfogadta a szolidaritási alapról szóló – 2007. évi IV. – törvényt, a bevezetését pedig (talavgy novemberi ülésén) 2010. januárjára halasztotta. E törvény értelmében minden gyülekezet részarányosan, havi rendszerességgel köteles befizetni az egyház központi pénztárába bizonyos összeget, s ebből az alpból kívánja segíteni az egyház a lelkészeket – többek között – gyermekáldás és betegség esetén. Ugyanis a mostani rendszerben gyed és táppénz nem jár az érintetteknek.

– A segélyezés rendszerének reformja fontos lépés egyházunkban – mondja el véleményét a tabi lelkész –, de a megvalósítás nem minden gyülekezetben lesz problémamentes. Ha csak a mi gyülekezetünket veszem alapul, a ránk eső rész befizetése azt fogja jelenteni, hogy rövid időn belül csődbe fogunk jutni. Mivel híveink anyagi lehetőségei így is igen szűkösek, a kötelező plusz összeg befizetésére az alapot nem tudom, hogyan tudják-tudjuk majd előteremteni. Így is igyekeznünk minden forintot megfogni – például a csillagos égig szökő fűtési költségek

FOTO: SZIGETHY SZILÁRD

A tabi hittanosok Ecsenyben, a megyei hittanversenyen

ratlanul olyan sokszor megbántjuk egymást sebeket ejtve és kapva! Ennek következtében aztán emberek maradnak el az alkalmakról, szakadnak ki a gyülekezeti közösségből. A jövőre csak akkor tekinthetünk reménységgel, ha a Szentlélek Isten hitet ébreszt, és elkötelezett emberekkel erősíti meg a nevében végzett munkát.

A jobb és bal kéz esete

Reményvesztett, gondoktól gyötört, a megélhetésért mindennapos küzdelmet folytató embereknek reményt és biztatást adni az egyik legnehezebb feladat. Márpedig Tabon és környékén a falvakat járva jócskán szembesülhet az ember a szomorú mai magyar valósággal. Az önhibájukon kívül – vagy esetleg épp saját hibájukból – szerény anyagi körülmények között élő, olykor az alapvető komfortot is nélkülözni kényszerülő családok gyermekeinek sokszor épp a lelkész és a gyülekezeti tagok kitartó szeretete és az ebből következő segítség jelenti az egyetlen esélyt a jövőre. És vannak helyzetek, amikor a „ne tudja a bal kezét, mit tesz a jobb” szabályt nem

tanosának szeretne anyagi alapot teremteni a – netán épp evangélikus iskolában való – továbbtanuláshoz? Amikor egyre többet hallhatunk evangélikus egyházunk készülő stratégiatervéről, érdemes lenne átgondolni, hogy az élő kövek egyházában

FOTO: SZIGETHY SZILÁRD

Faültetés Jakus Imre egykori tabi lelkész születésének 100. évfordulója alkalmából

tudunk-e, akarunk-e ilyen kérdésekkel is foglalkozni. Fontosnak tartjuk-e az ilyen jellegű missziói feladatot is felvállalni?

csökkentése érdekében a parókián a gáztüzelés mellett újra építettünk vegyes tüzelésű cserépkályhákat. Bevallom, ebből a szempontból a presbitériumokkal együtt aggodalommal tekintek a jövő esztendő elé.

Heten együtt

Szórványokban természetes, hogy vasárnaponként a lelkész gyülekezetéről gyülekezetre járva hirdeti Isten igéjét. Szinte ő az egyedüli kapocs a hívek között, akik esetleg életükben nem jártak még a másik faluközösség templomában. Szigethy Szilárd Tabra kerülésével egy új hagyomány alakult ki hat évvel ezelőtt: pünkösdhétfőn mindenki útra kel, és a hét gyülekezet egyikében a többiekkel közösen tölti az ünnepnapot. Évről évre másik gyülekezetet keresnek fel ilyenkor, így mára már „végiglátogatták” egymást. Nemcsak az istentisztelet, hanem a közös éneklés, a vidám játékok, vetélkedők és az együtt elköltött ebéd is a közösség építését szolgálja. A hét gyülekezet hívei most, hogy megismerték egymást, jogosan mondhatják, hogy egy egyházközséget alkotnak.

■ BODA ZSUZSA

A tabi gyülekezet egyik presbiteréről, Székely Lajosnéról portrénk a 13. oldalon

A SZERZŐ FELVÉTELE

Erényi Alajos 1920. február 4-én született Kaposváron, a Rippl-Rónai-festményen is szereplő Piacsek bácsi házában. Édesapja nyomdász volt. Már gyermekkorában szeretett rajzolni. A festés mellett a zenét is kedvelte már fiatalon, így a cserkész-, majd a levantezenekarba, később, huszonegy évesen a 6. Honvéd Gyalogezred zenekarába került. A háború alatt eljutott Kaptól a Donig és vissza gyalog, átélte Budapest ostromát, fogságba esett. Utána visszavert Somogyországba, Tabra, azóta ott él és alkot. Számos kiállítása volt. Festményeit Ausztriában, Szlovákiában, Erdélyben, Svédországban és Ausztráliában is kiállították, a kalocsai érsek portréja a püspöki palotába, Jézus töviskoszorúval című képe a Vatikánba került. Megélhetését az órás mesterség biztosította; negyven éven át, egészen nyugdíjazásáig mint önálló órás mester működött Tabon. Munkabírásiért és felesége önzetlen segítségéért naponta hálát ad az Úristennek.

A tabi evangélikus gyülekezet története

Tab a Balatontól délre, Külső-Somogy északkeleti részén, a Kis-Koppány patak mentén fekvő város. Régi település. 1598-ban *Nádasdy Ferenc* birtoka volt. A 17. század első évtizedeiből már ismert református gyülekezete, mely a kiskomáromi esperességhez tartozott. A település 1660 után elpusztult.

A tabi evangélikus gyülekezet alapítására vonatkozó okmányok nem állnak rendelkezésünkre. A legrégebbi iratok 1840-ben elétek, ezért nem állapítható meg a gyülekezet keletkezésének pontos időpontja. Egyes források szerint már 1713-ban voltak evangélikus vallású telepesek – szlovákok, németek és közéjük vegyült magyarok – Tabon.

A gyülekezet alapítását az egyháztörténetek 1717-re teszik. *Szenicei Bárány György* esperes a Tolna-Baranya-Somogy megyei esperesség 1715–1742 közötti történetének leírásában három lelkész működését jelzi Tabon. Ismereteink szerint *Velits Péter* 1718-tól volt a tabi tótok lelkésze.

A torony nélküli első templom helyéről és építésének idejéről nincs adatunk, csak annyit tudunk, hogy építéséhez *Sulyovszky András* mostohalányától, *Velits Annától* vettek fel kölcsönt a hívek. Ez az imaház azonban 1780–1790 között tűzvész martaléka lett.

A közösség fejlődését mutatja, hogy néhány évvel a megalakulása után megkezdődött az evangélikus felekezeti oktatás Tabon. Az első iskola építésének idejéről és körülményeiről, valamint a gyülekezet első tanítóiról nincs adatunk.

Az új oratórium *báró Calisch* telken és költségén épült, de hamarosan szűknek bizonyult. *Krizsán Pál* (1797–1807) szolgálata alatt megnagyobbították, és tornyot emeltek fölé. 1840. június 18-án délután egy órakor a templomban tűzvész pusztított. A három harang közül kettő megolvadt, egynek pedig eltompult a hangja, használhatatlanná vált. *Kiss János* lelkész élete kockáztatásával mentette meg az 1775-től vezetett anyakönyveket.

A leégett templomot hamar újjáépítették. Költségeit *Calisch Frigyes* ezerforintos hozzájárulásából és a hívek adományaiból fedezték. 1840. szeptember 18-án már az új templomban kereszteltek, és ma is ez a gyülekezet temploma.

Sztanó Sándor (1848–1910) hosszú, áldásos szolgálata alatt a gyülekezet mind lélekszámában, mind anyagi javaiban tovább gyarapodott. 1858-ban új iskola és tanítólak épült. 1874-ben egy tizenkét változatú orgonát vásároltak *Saska Márton* orgonakészítőtől. 1882-ben egy kisharanggal tették ismét teljessé a harangállományt. 1902-ben két tantermes iskolát építettek.

A tanítás 1860-ig vegyesen folyt: magyarul és szlovákul. Ezt követően magyar nyelven tanítottak. Az istentisztelet nyelve kezdetben szlovák volt. 1868-tól csak minden harmadik vasárnap, 1881-től minden negyedik vasárnap volt szlovák az istentisztelet nyelve. Mindez azt mutatja, hogy a szlovákság asszimilálódása gyors volt. 1888-tól már csak magyar nyelven folyt a gyülekezeti élet.

A híveivel a szabadságharcot, önkényuralmat, majd a kiegyezést követő békés éveket átélte – hatvan-két éven keresztül a gyülekezetben munkálkodó – *Sztanó Sándor* szolgálatának utolsó évében összesen 1497 lélek pásztora volt.

A templomot 1933-ban renoválták, újraszentesztését *Kapi Béla* püspök végezte 1933. november 5-én.

A gyülekezetben vasárnapi iskola működött, a fiatalok ifjúsági egyesületben tevékenykedtek, a gyülekezeti karitatív munkát a nőegylet fogta össze. A háború után ezek vezetését *Gyenge Sára* diakonissza vállalta és végezte a szolgálatokat a kántortanítók nélkül maradt filiákban.

A második világháborúban a gyülekezet huszonkét tagja halt hősi halált. Az ő emléküket is az oltár mellé helyezték márványtáblán örökítették meg a feledni nem tudó utódok.

1948-ban az iskolát és a hozzá tartozó két szolgálati lakást, valamint a különálló szolgálati lakást álmamosították.

A közel négy évtizedes tabi szolgálat után nyugalomba vonult *Gyarmathy Ferenc* helyére *Jakus Imrét* hívta meg a gyülekezet. *Jakus Imre* 1950 májusában – *Sárszentmiklósról* – került a gyülekezet élére, és 1978. november 1-jéig volt a nagy szórványterületen élő evangélikusok pásztora. Közvetlenül szolgálatának kezdetén az egykori istállóit gyülekezeti teremmel alakították. 1950 decemberében a templombelső átalakításába kezdtek. A munka eredményeként új oltár, oltárkép és szószék került a templomba. Felavatásukat *Túróczy Zoltán* püspök végezte. Az oltárkép a tengeren járó Jézust ábrázolja, aki a süllyedő Pétert emeli ki a hullámokból. A képet *dr. Reök Iván* egyetemese felügyelő ajándékozta a gyülekezetnek, aki személyesen is megjelent az avatási ünnepélyen.

Jakus Imre közel fél évszázadnyi szolgálat után – melynek nagyobb része a tabi volt – Siófokon töltötte nyugdíjas éveit, és ott is halt meg 1993. május 13-án. Verseit és novelláit a *Harangszó*, az *Új Harangszó*, az *Evangélikus Élet* és a *Diakónia* mellett a *Somogy* és a *Méhészet* (nagy méhész volt!) közölte.

1978-ban került a gyülekezetbe *Szabó Vilmos* lelkész és *Szabóné Piri Zsuzsanna* segédlelkész. 1979. január 1-jétől már a fiatal házaspár látta el a – *Jakus Imre* és *dr. Káldy Zoltán* püspök elgondolása és tanácsa alapján az érintett gyülekezetek által megalakított – Tab és Környéke Evangélikus Egyházközség gyülekezeteinek lelkészi szolgálatát. 1988-ban a kiskőrösi gyülekezetbe távoztak.

Utódjuk ismét fiatal házaspár lett: *Verasztó Sándor* és *Verasztóné Mosoni Edit*. Szolgálatuk ideje alatt – 1989–1992 között – újították fel a gyülekezeti termet, melyet *D. dr. Harmati Béla* püspök szentesztett fel 1993-ban. Ők 2003 nyaráig voltak a ma is nagy kiterjedésű gyülekezet lelkészei.

2003 nyaratól *Szigethy Szilárd* helyettes lelkészként teljesített szolgálatot, majd a gyülekezet választása alapján 2004. szeptember 4-e óta parókus lelkészként áll a gyülekezet élén.

► Forrás: <http://tab.lutheran.hu>

Gondolatok az őssejtekről és a mammonról

Amikor 1967-ben *Christian Barnard*, a dél-afrikai papfű a világon először végzett szívátültetést, jól tudhatta, hogy beavatkozása kudarcra van ítélve. Azt nyilatkozta később, hogy ha az embert oroszán üldözi, akkor a toporgásnál jobb, ha a krokodiloktól hemzsegő folyóba ugrik, hisz így talán van még esélye arra, hogy elérje a túlsó partot. Persze az oroszán is meggyógyulhat, de mindenki eldöntheti, mi a jobb.

A szenvedő, sokszor alig tájékozott emberek belekapaszkodhatnak az utolsó szalmaszálba, a szívbeébez pedig fürödhet a világhírben. A medicina sokszor visszaközön az „úgyis meghal” érv, ennek nevében sok esetben végeznek el végstadiumban lévő embereken nemritkán nagy szenvedéssel járó, de gyógyulást kevés eséllyel hozó kutatást.

A minap a *New York Times*ban jelent meg egy cikk arról, hogy az Egyesült Államokban bírósági eljárás során feltárták, hogyan vásárolta meg a menopauza idején csonttritkulásban szenvedők hormonpótlására alkalmazott gyógy(?)szert gyártó, Wyeth nevű cég a tudományos közlések szerzőit. Huszonöt ezer dollárt fizetett például egy nőgyógyásznak, hogy nevét adja a cég által már megírt cikkekhez. A híres orvos neve feltehetően a nagyobb hírveréshez, a jobb eladási statisztikához kellett. A hormonpótló szereket közben a mellékhatások miatt betiltották. Kis dolognak tűnhet első pillanatra ez a szellemszerzősködés, de alapjaiban rendítheti meg a tudományos közleményekbe vetett bizalmat.

1994 és 2004 között egy Vioxx nevű fájdalomcsillapító gyógy(?)szer miatt konzervatív becslések szerint csak az Egyesült Államokban mintegy huszonöt ezer ember halt meg. Mások ennek többszörösére teszik az adatokat, s világszerte nyilván még többen vesztették életüket e miatt a közben ugyancsak visszavont szer miatt. A Vioxxot gyártó Merck már a kutatások eredményeiből következtetett arra, hogy sokan meghalnak majd infarktusban a szer szedése miatt, de ezt nem közölték sem az orvosokkal, sem a páciensekkel. A szer az utolsó évben mintegy két és fél milliárd USA-dollár (ma mintegy ötszázmilliárd forint) bevételt termelt a Mercknek. Felelősök nincsenek. 2001. szeptember 11-én mintegy három ezer ember halt meg. Igaz, ezeket az áldozatokat ismerhetjük, a Vioxx áldozatainak pontos kilétét csak sejtethetjük, de azt biztosan tudjuk, hogy több tízezren vannak.

A hírek szerint magzati őssejt-kísérleteket végeztek Magyarországon. Pénzért árultak reményt, holott a beavatkozás a legjobb esetben is csak kutatásnak számít, bár nyilván nem véletlenül nem engedélyezték ezt a kutatást a civilizált világban. A nem tájékoztatott, kiszolgáltató, végső-kig elkeseredett emberekből pénzt kicsikarni talán nem az orvosi hivatás legnemesebb célkitűzése.

A fenti lista nem teljes. A legnagyobb kárt talán azok a tisztességre törekvő gyógyítók szenvedik el, akikben igazságtalanul rendül meg a páciensek bizalma. Nehéz az ocsútól a búzáat elválasztani.

■ SZEBIK IMRE *bioetikus*

Az őssejt megnevezés biológiai és etikai, illetve világnézeti szempontból sem jelent egységes fogalmat. Azért nevezik e sejteket őssejteknek, mert sejtek, szövetek képesek belőlük kifejlődni.

A már újszülöttekben is megtalálható, de biológiai értelemben véve *felöltött* őssejteket az orvoslás már évtizedek óta sikeresen alkalmazza gyógyítási céllal, például csontvelő-átültetés esetén, de egyszerű vérátömlesztés során is kap vérben lévő őssejteket a páciens, noha ekkor nem az őssejtekkel való gyógyítás a cél. A felöltött őssejt felhasználása keresztény szempontból nem vet fel különösebb etikai kérdéseket, e sejtekből különböző sejtek és szövetek fejlődhetnek ki, de természetes körülmények között ember nem.

Ugyanez a helyzet az újszülöttek köldökzsinórvéréből nyerhető őssejtekkel, ezek biológiai értelemben ugyanígy felöltött őssejteknek tekinthetők. Jelentősebb etikai kérdés csupán a magáncélú köldökzsinórvér-tárolás kapcsán merülhet fel, hiszen a tárolás költséges, ugyanakkor igen csekély annak a valószínűsége, hogy egy gyermeket a saját köldökzsinórjából nyert s tárolt őssejtjeivel gyógyítsanak.

Más a helyzet a magzatokból nyerhető őssejtekkel. E sejtek biológiai értelemben sokkal több lehetőséget hordoznak magukban, bizonyos sejtek közülük hasonlítanak az embrionális őssejtekhez. A magzattól kivett sejtek felhasználása etikai szempontból nem teljesen semleges, hiszen az esetek jelentős részében szándékosan előidézett abortusz/magzatgyilkosság folytán jutnak magzati őssejtekhez. Túl azon, hogy e beavatkozás önmagában sok keresztény és nem keresztény ember számára elfogadhatatlan, minimumkövetelmény a magzati sejtekkel való kutatás kapcsán az, hogy a *függetlenségi elvet* betartsák. Ez azt jelenti, hogy pusztán kutatási célból nem fogadható el abortusz/magzatgyilkosságot elkövetni, azaz csak olyan magzatot szabad kutatásra felhasználni, amelyet a kutatástól függetlenül ítélték halálra.

Az embrionális őssejt – a korábban említett őssejtekkel ellentétben – magukban hordozzák azt a képességet, hogy teljes emberré fejlődhetnek. A fent leírtakból következik, hogy ezek csak az őssejt egy részét jelentik. Ugyanakkor világnézeti szempontból ezen őssejt megosztják az embereket, a keresztény világ jelentős része azért nem tartja elfogadhatónak ezen embrionális őssejt-kísérleteket, mert e sejtek kísérleti felhasználását és elpusztítását egy megszületendő ember elpusztításával azonosítják.

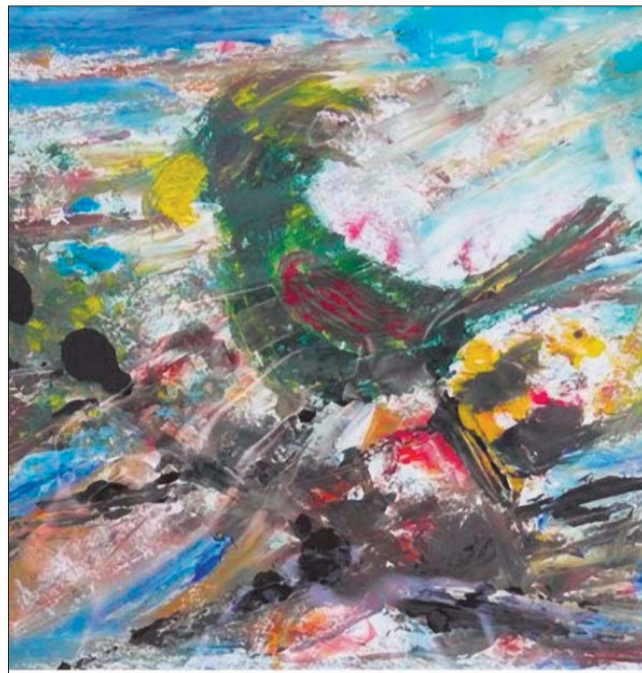
Embrionális őssejtekkel számos országban s Magyarországon is kísérleteznek, de gyógyászati felhasználásuk embereken, ellenőrzött körülmények között még nem kezdődhetett el. A jelenlegi tudományos ismeretek alapján nem lehet e sejteket megfelelően irányítani, emiatt daganatok is kifejlődhetnek.

■ Sz. I.

Ünnepeljük együtt a teremtés hetét!

Szeptember 27. – október 4.

► A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) közgyűlésének javaslatára 2009-től a szeptember utolsó és az október első vasárnapja közötti időszakot hazánkban is teremtésvédelmi hétként hirdetjük meg és ünnepeljük a tanács tagegyházaihoz tartozó gyülekezetekben és intézményekben. Ez alkalomból jelent meg az elmúlt napokban *A hét nap csodája* címmel az a kiadvány, amely a teremtés hete ünnepkörhöz kíván segítséget nyújtani. A füzet anyagát a MEÖT szociáletikai bizottságának megbízásából a Magyarországi Evangélikus Egyház Ararat munkacsoportja dolgozta ki. Az alábbiakban – mintegy kedvcsinálólként – a munkacsoport vezetőjének előszavát közöljük.

A hét nap csodája

Segédanyag a „Teremtés Hete” ünnepkörhöz

Hitünk alapjait megvizsgálva azt mondhatjuk, hogy a teremtés védelméről, az ember hű sáfárságáról szóló kérdés egyáltalán nem idegen keresztény hitünkötől, hanem szerves részeként következik abból. Azonban gondolkodásunk racionalitása és környezetünk realitása gyakran olyan ellenérveket támasztanak bennünk, amelyek által hajlamosak vagyunk a környezet- és természetvédelem kérdését lesoportolni a minket foglalkoztató gondolatok asztaláról.

Célunk ezzel a füzetel az, hogy segítséget nyújtunk a teremtésvédelem során felmerülő kérdések felelősségteljes átgondolásához, s felhívjuk a figyelmet olyan szempontokra, amelyek a keresztény hit számára fontosak. A környezetvédelem kérdése kapcsán gyakran felmerül a „Miért pont én?” és a „Mit tegyek, hol kezdjem el?” kérdés. Ez ugyanúgy vezethet lemondó, pesszimista álláspont felé, mint önfeladást, a mulandóságot éltető, rajongó életszemlélethez. Ám a Krisztusba vetett hit biztos alapot nyújthat ezen tévutak ellen. A teremtés hetének megünneplése mellett, hogy ráébredt bennünket a világunkban fellelhető isteni ajándékok sokaságának törékenységére, s teremtéstudatos életmód megvalósítása felé vezethet, a közösség összetartó erejével is megajándékozhat minket.

Egyedül nehéz szembeszállni a „Miért pont én kezdjem el?” kérdés közönyös cinizmusba hajló erejével. A gyakorlati, mindennapi tettek látszólagos kicsinységével fenyegető veszélyt könnyebb legyőzni és átlépni, ha tudjuk: keresztény közösségek és hívő emberek csoportjai együtt imádkoznak a teremtett világért, s adnak hálát a Teremtőnek ajándékaiért.

E kiadvány összeállítása során arra törekedtünk, hogy egyéni elcsendesedésre és személyes életvitelünk átgondolására éppúgy alkalmas legyen, mint ahogyan segítséget nyújthat gyülekezeti alkalmak témájának kiválasztásához és egy-egy közösség környezettudatos döntésének meghozatalához. A füzet első részében a

hét napjainak bontásában olvashatunk bibliai igeszakaszokra épülő meditációkat, valamint egy-egy képzőművészeti illusztráció kapcsán olyan továbbgondolásra érdemes kérdéseket teszünk fel, amelyek keresztény hitünket kihívások elé állít-

Az első részt olyan információk kísérik végig, amelyeket a tudományok állítanak világunk jelenlegi helyzetéről; s ezeket olyan ötletekkel és szempontokkal igyekeztünk párba állítani, amelyek megvalósítása által kisebb-nagyobb mértékben javíthatunk környezetünk helyzetén. A füzet második részében az istentisztelet felépítő liturgiai elemekhez kínálunk olyan ötleteket, amelyek segítségével szolgálhatunk a teremtés hetét nyitó és záró istentiszteleti alkalmakhoz. Végül olyan kiadványokból és honlapokból állítottunk össze ajánlott irodalmat, amelyekből számos további kérdéssel ismerkedhet meg az érdeklődő.

A teremtésvédelemről való gondolkodás és cselekvés során felmerülő témák sora kimeríthetetlen. Reméljük, ezzel a pár gondolatral és javaslattal sikerül megszólaltatnunk a teremtésvédelem témáját; s ha egy közösség jövőbeni életére nézve továbbgondolja, és – akár a legkisebb mértékben is – változtat szokásain, életmódján és mindennapi gyakorlatán, akkor a kiadvány elérte célját.

■ DR. KODÁCSY-SIMON ESZTER, az Ararat munkacsoport vezetője

Minden meditációt egy imádság és egy ének követ, majd irodalmi illusztrációkkal, továbbá az egyes egyházak nyilatkozataiból válogatott szemelvényekkel zárunk le egy napot.

A *segédanyag teljes terjedelmében letölthető a munkacsoport honlapjáról: <http://ararat.lutheran.hu>.*

http://ararat.lutheran.hu'"/>

A MEÖT-tagegyházak gyülekezetei és intézményei a *segédanyaggal együtt a napokban kapják kézhez azt a plakátot is, amely a teremtés hetének közös ünneplésére buzdít. A helyi alkalmak helyszínét és időpontját a kiválósított négyzögben tüntethetik fel a szervezők. A szeptember 27-én 11 órára a budapest-zuglói evangélikus templomba meghirdetett teremtésünnepi istentisztelet – melyet a Magyar Televízió élőben közvetít – reménység szerint csak egyike lesz a sok hasonló rendezvénynek.*

Az emlékeztetés angyalai

– Jó napot kívánok, ügyvéd úr!
Rám néz, magasabb nálam vagy két fejjel. Hibátlan öltöny, csokornyakkendő, karjára akasztott fekete esernyő, tiszteletet követelő kopasz fej. Békebeli, jovialis, idős úr. Látom, nem ismer meg.

Én az utóbbi hetekben gyakran látam. Kicsit már meglehetősen is volt, hogy a ferencvárosi forgatagban, változatos alakok sokaságában az ő arca újra és újra feltűnt. Ott állt a vilamosmegállóban, láttam bemenni a szombat esti misére, kilépett az edényboltból. Sokáig gondolkodtam rajta, hogy megszólítom, de eddig mindig visszatartott valami.

Pedig az ismeretségünk régi keletű. Egykor falun éltem. Ott mindenki mindenkit ismert. A hivatalnokok pedig ezen belül is külön kasztot alkot-

tak. Abban az időben gyakran jártam különféle hivatalokba. Ott találkoztam az ügyvéd úrral, nem is egyszer. Akkor-tájt köszönő viszonyban is voltunk. Most nem ismer meg, látom rajta.

Nem tehet erről. Talán olyan a szerepe, hogy nem is tudhat rólam. Talán csak azért van itt, hogy emlékeztessen a régi időkre. Egy arc a múltból. Az emlékeztetés angyala. Ahogy ezt végig gondolom, kicsit figyelni kezdek. Nem is annyira a szememmel, inkább az emlékeimmel. Többen is vannak?

Hirtelen eszembe jut egy emlékeztetes telefon egykori osztálytársamtól, az Andrassy úti karácsonyi forgatagban. A váratlan látogató a múltkori istentiszteleten, nyáron egy régi barát gyerekkorunkból, hosszú idő után. Az emlékeztetés angyalai.

Aztán arra gondolok, lehet, hogy én is az vagyok másoknak. Emlékeket hordozok én is valakinek az életéből? Lehet, hogy engem látva valakinek felöltik valami a múltból? Lehet, hogy csak egy pillanat, egy szilánk, egy töredék, egy hangulat – talán ennyit hordozunk.

Isten akar vajon így segíteni rajtunk, hogy ne mondjunk le emlékeinkről? Vagy azt akarja elmondani, hogy mások életének is hordozói vagyunk?

– Jó napot kívánok! – az ügyvéd úr hangja a szépen kiejtett szavak ellenére is kicsit bizonytalan.

Továbbra sem tudja, ki vagyok, de a jólneveltsége nem engedi meg, hogy ne köszönjön vissza.

Még a kalapját is megemeli.

■ KOCZOR TAMÁS

Hullócsillagot láttam...

„Mikor jön már? Mikor jön már?” – zakatolja odabent egy türelmetlen hang. (Mint amikor a kisgyermek a hosszú utazás harmadik percétől kezdve tíz másodpercenként újra és újra megkérdezi: „Ott vagyunk már?”)

Könnyű plédbe burkolózva fekszem a teraszon. Az intenzív tücsökmuzsika harmóniáját kis- és nagykapuk kattánása, autókerekcsikorgása rondítja. Az élet (csak ebben a ké-

mattól nedves fűben hanyatt dölve kémlelem az eget!...

Pár napja elaludtam a nyakam; minden oldalirányú mozdulat fájdalmasan odaszúr egyet. Még jó, hogy itt van ez az ősrégi, *Murphy* törvényei közé illő tanulság: tudniillik hullócsillag-vizsgálat közben nem szabad ide-oda forgolódni, mert amint másfelé nézünk, biztosak lehetünk benne, hogy az előbb fűrke-

kat képzeljen is magáról az ember, hullócsillagot parancsra-megrendelésre prezentálni – még ha az avatatlanság szem a Föld körül keringő mennyi műhold valamelyikét, összetévesztvén egy annál persze sokkal pompásabb, látványosabb és sebesebb igazival, esetleg annak is véli – csak nem tud...

Lomhán-lassan fátvelfelő kúszik a képbe. Épp csak olyan „vastag”, hogy lágyan elfedje tekintetem elől a csillagokat, de nem telik el hosszú idő, és újra kitérül az égbolt. Ugyan nem a teljes Tejút tárul a szemem elé, hanem csak egy kis „mutató” belőle, de utóvégre is ne legyek telhetetlen, nemde?

„Gyönyörködj az Űrban, és megadja szíved kéréseit!” – idéződnék fel bennem a zoltáros szavai (Zsolt 37,4). Elszégyellem magam. Az ő ígérete helyett inkább az „aki megpillant egy hullócsillagot, annak kívánsága valóra válik” hiedelemben való „reménykedést” választanám?!...

Hullócsillag. Fényes csóvát húzva maga után villámgyorsan „zuhan alá”. „Most mi legyen...?” – tűnődöm a másodperc tört részéig. Végül... kívánok. Olyan csodáért fohászodom – tudom, paradoxon –, mint amilyenről a református Csillagpont Bolyki Brothers-koncertjén hallott „morzsa” beszél. Mert nem az a csoda, ha Isten teljesíti a könyörgésemet, hanem az a csoda, ha én azt cselekszem, amit ő kér tőlem...

■ VITÁLIS JUDIT

sői órában?) kellemetlenek-fülsértőnek tetsző zajai mellett a (kis)városi fények sem nekem kedveznek, és az összképet csak tovább csúfítja a fejem felett húzódó légi folyosón repkedő gépek „hozomány”. Bezzeg amikor néhány éve az ágasvári turistaház melletti csendes-lakatlan réten a har-

szett égboltszeleten rögvést átsuhan egy meteor, és mi, hopp, pont lemaradunk róla.

Várom, hogy a sült galamb a számba repüljön – jut eszembe a helyzetről ez a nem mindig dicsérelt „kiosztott”, de most teljességgel helytálló szólás. Mert bármilyen so-

„Jézus is jelen lesz” – hatezerért

Se szeri, se száma azoknak az ezoterikusnak vagy inkább egyenesen szélhámosnak nevezhető embereknek, akik – kihasználva mások labilis idegállapotát és hiszékenységet – tréningeket, szeánszokat, tanfolyamokat rendeznek. Persze legkevésbé sem segítő szándékkal, hanem sokkal inkább a saját anyagi hasznukat keresve teszik mindezt.

Néhány napja egyik városunkban két, a belvárosi mozi ablakán függő plakátra lettünk figyelmesek.

Az egyik „élő médiumi közvetítés” ígér, amelyen a médiumokon keresztül számos vallás és világnézet istensége is megszólal. Így lesznek az est „sztárvendégei” a hathorok, akik a plakáthoz fűzött magyarázat szerint „dimenzióközi lények, az egyiptomi energiákat közvetítik, és ezzel segítik az emberiséget és a Földet”; *Kryon*, a „fénylény, aki a szeretet

energiáival gyógyít, tanít”, és persze szintén „segíti az emberiséget és a Földet”. A megszólalók között találjuk *Isis* főpapnőt, a mágia és varázslás istennőjét; és ha már egy alapjaiban keresztény országban vagyunk, Jézus és Mária Magdolna szavát is közvetíti a médium. Az ő személyükhöz nem is fűz magyarázatot a plakát, definícióként mindössze hat-hat pontot találunk. A programot nem kínálják drágán, elővételben már ezerháromszáz forintért hallhatjuk mindegyikőjüket.

Jézus azonban másnap is „foglatkoztatva” lesz: a következő ablak ugyanis egy újabb programot hirdet: „Bőségtanfolyam Kryonnal”. A plakátról megtudjuk azt is, hogy „a tanfolyam során feloldásra és átíráásra kerülnek azok a régi fogadalmak, blokkok, amelyek megakadályozták, hogy a bőség beáramoljon

az életünkbe”. A médiumra ez minden bizonnyal teljesül is, hisz a részvételi díj nem kevesebb mint hatezer forint. Persze ezért a pénzért is kapunk attrakciót – a plakáton ugyanis megjegyzik: „Hathorok és Jézus is jelen lesz.”

Milyen jó, hogy mi tudjuk, Jézus már akkor is jelen van, ha ketten vagy hárman segítségül hívják az ő nevét! És milyen szomorú, hogy sokan nem ismerik fel ezt, hanem talán utolsó forintjaikat fizetik médiumoknak, látóknak és boszorkányoknak – nyilvánvaló tévtanításért cserébe! Közben pedig a mozi néhány száz méteres környezetében számos keresztény felekezet temploma várja csendben a megfáradtat a kijáratnál elhelyezett persellyel néhány fillért összekelodulva a tiszta evangélium hirdetésére...

■ L. J. Cs.

Írott, töredékes képeslap Badacsonyból

...csak a szőlőlugas a búbos kemen-cével, a csüngő, nyárszínű begóniák, alattuk fehér kőedényben tikkadó, se-lyemcukorka-csíkos petúniák, majd az ecetfa, a körtefa, a kovászos uborka kiforró leve, a korondi kaspó muskátlija, tovább a rózsabokrokkal induló szőlősorok, az Öreghegy, előtte a bordó hordókban erjedő cefre, mindenütt a bogarak, a gyíkok, a rovarok; csak a kockás asztalterítő a fabútorokkal, a fűvel púpos pincetető, füge a fáról, szeder a bokráról, piros húsú körte koppanása a tetőkön,

szélhang a lombkoronák közül, züm-mögés embermagasságban; kerekessékű és székérkerék, savanyú alma és az, hogy itt a gyerekkori takaróm, hogy mindenben mindenkinek a keze munkája; a bazaltkövek, a sült kárársz, a víz tudata, a víz illata, a víz emlékszíne, a hajamban iszap és hullám; köszönés a bójáknak, úszótávoból a Badacsony tányérja; a fá-jó múlt, a tisztuló jelen és a belőle most születő jövő – nagyon tud fájni egyedül, ami szép.

■ KISS VIRÁG

BADACSONY – KISS ILONA FESTMÉNYE

HETI ÚTRAVALÓ

A megrepedt nádszálat nem törí össze, a füstölő méceszt nem oltja el. (Ézs 42,3)

Szentháromság ünnepe után a 12. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi Istenünk testet-lelket átölelő, gyógyító szeretetét hirdetik: „Mert én, az Úr, vagyok a te gyógyítód.” (2Móz 15,26) Az Úr szelíd szolgájáról szóló énekből való vezérigénk proféciái a Messiásban teljesedtek be: „Íme, az én szolgám, akit kiválasztottam, akit én szeretek...! (...) Megrepedt nádszálat nem tör el, és füstölő méceszt nem olt ki, míg győzelemre nem viszi az igaz ítéletet.” (Mt 12,18.20) Kérjük: ne hagyj el engem! „Én Istenem, ments meg engem a gonosz kezéből!” (GyLK 721) Jézusunk kegyelmével a bűnösöket igazságba öltözteti – Isten igazít meg, Fia érdeméért! *Luther* szerint: „Krisztusban igazulunk meg. Ez bizony csodálatos igazság, amely nem bennünk van, de az ő kegyelméből, ajándékul mégis valóságos a miénk. Az ész természetesen nem érti e beszédet, de a hit megragadja mindezt, s reá támaszkodik” – „Kegelemből tartattatok meg, hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez.” (Ef 2,8; LK) Ennek dicső példája Saulus megtérése: ő addig nem látott testi szemével, amíg Paulus nem lett. S az öt dicsőségével földre kényszerítő Jézus Anániást használta eszközzül: „...az Úr küldött engem, az a Jézus, aki megjelent neked az úton (...), hogy újra láss, és megtelj Szentlélekkel.” (ApCsel 9,17) Pálfordulása után azonnal hirdette „Jézusról, hogy ő az Isten Fia” (ApCsel 9,20). A süketnémát négy-szemközt gyógyította meg szavával a mindent helyesen cselekvő Úr: „*Effata, azaz: nyílj meg!*” (Mk 7,34) Dávid Fia hitük alapján tette látóvá a két vakot: „*Legyen a ti hitetek szerint!*” Istensége nyilvánult meg a megszállott néma megszabadításakor: „*Miután kiűzte belőle az ördögöt, megszólalt a néma*” (Mt 9,29.33) – beteljesítve az ősi proféciát (1. Ézs 42,7). Büntetésként kapott poklosságából Mirjamot csak testvére közbenjárására tisztította meg az Úr, akihez Mózes így kiáltott: „*Istenem, gyógyítsd meg őt!*” (4Móz 12,13) A holdkörös fiút nem tudták meggyógyítani a tanítványok, mivel kishitűek voltak: „...*ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag (...), semmi sem volna nektek lehetetlen.*” (Mt 17,20) A nevében mondott közbenjáró imádság gyógyító erejét azonban a christianusok ma is megtapasztalhatják! „*Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte,*” mert „*nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének*” (Jak 5,14.16). Ám a hamis és hitetlen Heródesz szemé láttára nem tett semmilyen csodát, s mikor „*hosszasán kérdezgette őt, Jézus semmit sem válaszolt neki*” (Lk 23,9). Isten gyógyító szeretetének fénye felragyog már az *Ószövetség* proféciáiban is. Fia érdeméért a felséges, de könyörülő Úr a tőle elpártolt, ám megtört és alázatos lelkű, megrepedt s pislákoló életű bűnösnek ma is ezt hirdeti: „*Látam útjait, mégis (!) meggyógyítom és vezetem őt. (...) Megteremttem ajkán a hála gyümölcsét: (...) Meggyógyítom őt!*” (Ézs 57,18.19) Jézus: „*A te gyógyító szent kezed / Orvosolta fájdalmam (...)* / Életben megtartottál (...) / Én Uram, üdvösségem!” (EÉ 373,3–5) Átélted ezt már?

■ GARAI ANDRÁS

ÉLTETŐ, LELKI

REMÉNYIK SÁNDOR

Kenyér helyett

„Változtasd a köveket kenyerekké!” –
Nem a sátán szól. Milliók zokogják.
Egyetlen jajkiáltás a világ,
Egyetlen kéztördelő mozdulat,
Egyetlenegy roppant fenyegetés.
A nyomorúság völgyei fölött
A bosszúálló Isten hegyei
Feltornyosulnak irgalmatlanul.
Nem indulnak változni kenyerekké.

„Változtasd a köveket kenyerekké!”
Hallom én is a rettentő ígét,
Mint végítélet, úgy zuhan reám,
Szíven talál, mint kővé vált kenyér.
Az életemet mostan kéri számon,
Most köveznek kővé vált kenyerekkel.
Megálljatok... nagyon bűnös vagyok,
De talán mégsem úgy, mint hiszitek.
Én nem vettem el senki kenyerét,
Csak épp nem tudtam kenyeret keresni,
Csak élttem, éltem, ingyen, irgalomból,
Az Isten irgalmának hegyeit
Bebolyongtam virágot szedegetve,
Tudom, nem ér most falat kenyeret
Az egész szárazvirág-gyűjtemény.

„Változtasd a köveket kenyerekké!” –
Máskor talán feleltem volna rá.
Szóltam volna: „Nem csak kenyérral éltek!”
Most torkom, szívem egyként elszorul,
Szédül a szó és megfullad a hang.
Csak Egy, csak Egy, csak Egy felelhet így, –
Nem én, nem én, az Ő nevébe se...

Testvéreim, ha volna rá hatalmam,
Testvéreim, ha tőlem függene,
Holnap puha sziklákon pihennének,
Kenyérhegyek nőnének számotokra,
Hegytörzsek csupa szín-kenyérből,
Merő aranykalácsból Alpések...
De nincs hatalmam, – betegem bolyongok,
S még most is virágokat keresek.
S ha még találok egy-egy halaványat:
Tépelődöm, hogy megmutassam-e?
Asztalotokra merjem-e belopni –
Kenyértelen, üres asztalotokra
Kenyértelen kővilág kis virágát? –
Vagy morzsoljam szét a kezem között,
Mielőtt bárki rátekintene,
És fojtsam meg, mint gyermekét anya,
Mint bukott leány drága szégyenét?

„Változtasd a köveket kenyerekké!”
Hegyeket változtatnék – nem lehet.
Kenyértelen, kegyetlen kővilágban
Lehajtom megadással fejemet.
Testvéreim, ne könyörüljtek.
Kenyértelen, kegyetlen kővilágban,
A bosszúálló Isten hegyein
Én nektek most is csak virágot téptem.
Zuhogj fejemre, kővé vált kenyér:
Én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem.

A Csillagpont református ifjúsági találkozó záró istentiszteletének úrvacsorájához Káspári Károly pékmester, a tengelici evangélikus gyülekezet presbitere sütötte a kenyereket

TÜRMEZEI ERZSÉBET

„Kenyérszegő”

Beszélgetés Kovács Margit ilyen nevű kis szobrával

Kis „Kenyérszegő”, amint csendben nézlek,
mozdulatod drága üzenet.
Talán magáról mintázott művészed:
szegte ő is a szépség-kenyeret.

„Kenyérszegő”, az élet Kenyere,
Jézus Krisztus, ma is közöttünk jár,
s éhező szívek élete lehetne...
de Ő is új kenyérszegőkre vár.

„Kenyérszegő”, ma milliók éheznek.
Az éltető kenyeret éheznek,
s kenyerét békességnak, szeretetnek.
Mondd, ki szeg kenyeret nekik?

Mozdulatod hangtalan üzenet.
De jó volna kenyérszegőnek lenni.
Búzakenyeret, életkenyeret
éhezők asztalára odatenni!

Búza Berci

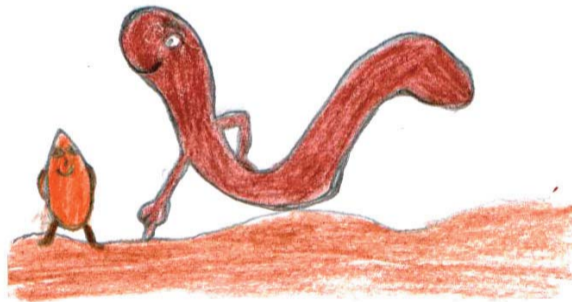
Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy búzatabla. Ebben a búzatablában élt egy kis búzaszem, Búza Berci a társaival együtt. Vidáman éltek, mindennap értek egy kicsit, és nyár közepére gyönyörű aranyárgák lettek. Ekkor eljött az aratás ideje.

Az aratógép végigzúgott a búzatablán, és levágta a termést. Búza Berci azonban véletlenül lepottyant a társai közül a földre. Kétségbeesetten kiabált segítségért:

– Állj, állj, leestem! Engem ne hagyjatok itt, azonnal gyertek vissza értem! Én is veletek akarok menni, én is kenyérre akarok lenni!

De a többiek a nagy kavarodásban sajnos nem hallották meg társuk szavát. Búza Berci egyedül maradt. Egy darabig bánkódott, majd elindult társakat keresni. Hamarosan találkozott egy gilisztával.

– Szervusz! Az én nevem Búza Berci. Kiestem az aratógépből, és nem tudom, mihez kezdjek. Nincs valami ötleted véletlenül? – szólította meg a gilisztát Búza Berci.

– Én Gregoriusz vagyok, a bölcs giliszta. Ne aggódj, sok napot megértem már, és tudok neked tanácsot adni. Szerintem a föld alá kellene lehúzódnod, ott sokkal érdekesebb az élet. Ha rám hallgatsz, nem lesz ilyen rossz kedved, mint itt a tűző napon, ahol mindenki nagyon unatkozik, és szinte kiszárad – ajánlotta a giliszta nagy bölcsen.

Nem igazán tetszett ez az ötlet a búzaszemnek, mert ő szeretett a napon lenni és sütkérezni. Ezért, hogy meg ne bántsa a gilisztát, ezt válaszolta:

– Köszönöm a tanácsodat és a segítőkézségedet, majd még megfontolom, amiket mondtál.

És komoly képpel továbbvándorolt. A giliszta vállat vont, lemondóan legyintett, és visszahúzódott a föld alá.

Berci csak pár lépést tett, és máris találkozott egy gyönyörű személyvel, aki egy búzavirág körül szálldosott. Szárnyán meg-megcsillant a nap fénye.

– Ó, de szép vagy! – ámult el Búza Berci.

– Köszönöm szépen! – bólintott

felé búbajos mosollyal a pillangó. – Itt a virágok közt mindenki ilyen gyönyörű. Engem Pille Lillának hívnak. Te ki vagy, és hova igyekszel?

– Búza Berci a becsületes nevem. Egy kicsit parasztos, de én nem szégyellem – szavalta Berci, mivel nagyon szerette Petőfi Sándor János vitéz című költeményét. – Társakat kerestem éppen, mivel egyedül vagyok. Nem látsz onnan fönről más búzaszemeket a környéken?

– Sajnos most nem látok. Itt fönt voltak régebben, beszélgettem is velük, de ma reggel learatták mindet – sajnálkozott a pillangó. – De ha magányosnak érzed magad, és van kedved, csatlakozz hozzám! Itt fönn ugyanis sokkal szebb minden, mint azon a koszos, barna földön, ahol nincs semmi érdekes és ehető.

Bercinek egy pillanatra megtetszett az ötlet, de aztán eszébe jutott, hogy őt a föld nevelte és ringatta, és hirtelen rájött, hogy neki itt a helye. Így hát inkább

ezt válaszolta a lepkének:

– Bizonyára csodálatos ott fönt az élet, nekem viszont a föld az otthonom. Itt éltem mindig, és már nem tudok elválni tőle. Isten veled, Pille!

A búzaszem sétált tovább, a pillangó pedig széttárta a karjait, majd tovaröppent. A nap melege is enyhültni kezdett, az árnyékok hosszúra nyúltak, és Berci elhatározta, hogy pihen egy kicsit. Kényelmesen elvackolta magát, és álomba szenderült.

Kis idő múlva arra járt egy ember. Búsán lógatta a fejét, mert szegény volt, és nagy volt a pereputtya. Ennivalójuk is alig akadt. Az aratás ideje lejárt, az elhullott búzaszemeket jött felszedgetni, hogy legyen egy kis élelme a családnak. Vele keresgél a felesége is. Mikor találtak egy búzaszemet, halvány mosoly futott át az arcukon, lehajoltak érte, zsákjukba tették, majd tovább keresgéltek. Búza Bercire is hamar ráakadtak a földön, olyan szép aranyárga volt. Na-

gyon megörültek neki, beledobták a zsákjukba. A kis búzaszem kíváncsi-
an nézett körül a félhomályban, és

boldogan látta, hogy a zsákocskában végre társakra lelt. Az ember azt mondta a feleségének:

– Látod, lellem, milyen jó az Isten, hogy nekünk is ad kenyeret, kiknek földjük nincsen. Látja ő, hogy dolgozunk mindennap, és kirendelte a mindennapi kenyeret mára is.

Átölelték egymást, és hálás szívvel hazamentek.

A gyerekek otthon nagyon örültek az illatozó friss kenyérnek, amit az összekeresgélte búzaszemekből süttött az édesanyjuk.

A kenyérkét aztán meg is ették mind a ház lakói, csak pár morzsa maradt az asztal alatt bujkáló kisegérnek. Búza Berci sohasem hitte volna, hogy ennyire nagy szükség van rá.

Így esett, hogy végül Búza Berci-ből is életet adó kenyérre lehetett.

■ FÜLLER NOÉMI
11 éves (Tengelic)
Rajzolta: FÜLLER KAMILLA
(10 éves)

A mese és a hozzá tartozó illusztrációk megjelentek a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által 2008-ban kiírt Nálátok nőnek-e még égig érő paszulyok? című országos meseíró pályázatra beérkezett művekből válogatott, azonos című kötetben 2009 májusában. A kétkötetes könyvben a beérkezett közel ezer, felnőttek és gyerekek által írt mese közül százhatvanhárom található.

ÉS MADÁRLÁTTA...

Mindennapi kenyerünk

■ MÓRA FERENC

Már nagyocská gyerek voltam, lehettem olyan ötödfelesztendő, és már körül tudtam bukfeneczni a pernyésgödört, ha senki se látta. Úgy látszik, politikusnak készültem, azonban hamarosan kiderült, hogy nem való vagyok erre a pályára, mert a nyilvánosság előtt nem tudok bukfenecvet vetni. Pedig a nyilvánosságot csak fél szem képviselte, de utcaról bekukucsált rám a deszkakerítés hasadéka keresztül. Zsibrita Jóska volt e fél szem birtokosa, velem egyidős gentleman, akihez a legőszintébb irigység fűzött. Tudniillik Jóska függetlenítette magát a polgári divattól, és télen viselt szalmakalapot, nyáron pedig akkora báránypőrsüvegben járt, hogy abba belefért volna a Dzsingisz kán feje is. Ezt azonban nem azért tette nevezett kortársam, mintha szembe akart volna helyezkedni a Daru utcai társadalom világfőfogásával, hanem azért, mert télen az öreg Zsibritának kellett a sapka, és nyáron ő hordta a szalmából készült párszárítót.

Elég az hozzá, hogy Jóska bekukucsált a kerítésen, ami még nem lett volna baj, de tudtomra is adta, hogy jelen van:

– Játják!

Én akkor éppen a fejem tetején álltam, de a következő pillanatban már benne voltam a pernyében. Szerencsére puhára estem, és így politikai pályám nélkül ért véget, hogy csontom tört volna. Azóta meggyőződtem róla, hogy előbb-utóbb minden politikus belebukfeneczik a pernyésgödörbe, s minél később esik bele, annál nagyobb puffan.

Nem is ezért emlékezetes nekem ez a tél végi nap, hanem mert akkor ettem először háromfogásos vacsorát.

Letappogtam magamról a hamut, és beoldalgattam a szobába. Szerencsére szülém semmit se vett észre, mert nagyon bele volt merülve a *Krisztus-atyafiság könyvébe*. Oda-kuporodtam mellé a padkára, a hóna alá fúrtam a fejemet, és néztem, hogy mozog a szája:

– Ö-rül-je-tek-és-vi-gad-ja-tok-mert-a-ti-ju-tal-matok-bő-sé-gesmeny-nyek-ben.

A *voces paginarum* hamar elaltott. Mikor fölbredtem, még mindig ott ültünk a padkán, az öltetőről besütött a frissen esett hó, a félhomályban is ki bírtam venni a szülém arcát. Most már lecsukott szemmel, könyv nélkül imádkozott.

– Mindennapi kenyerünket adjad nekünk ma...

– Édesanyám – állítottam be közé és a jó Isten közé –, mit vacsorázunk máma?

Először végigmondta a miatyánkot, keresztet vetett, megcsókolta a könyv tábláján a feszületet, aztán felelt:

– Háromfélit: kenyeret, haját, bélit. Azt mondtam erre, jobban szeretnék csak kétfélét enni, úgy, mint máskor. Szalonnát kenyérral.

– Jaj, gyerelem, a szalonna most elment adóba – vette elő anyám a kanapé sarkából az abrosszal letakart fél kenyeret. – Örüljünk, hogy a mindennapi kenyeret megadja a jó Isten.

Arról persze még akkor semmit se tudtam, hogy minden államnak támasza és talpköve az adó, s hogy annak a malackának, amit karácsonyra vágunk, az volt a hivatása, hogy fél oldal szalonnájával fönntartsa az államot. A jó Istenről azonban már tisztább fogalmam volt. Tudtam, hogy ha akart volna, legalább egy kis vajját adhatott volna a kenyérkéhez. No, majd ha apám hazajön – gondoltam magamban. Oda volt dohányt vágni Ring kapitány úrnak, és mindig csak az esti harangzó vetette haza. De soha anélkül haza nem jött, hogy legalább egy kis nemzetiszínű árpacukrot ne hozott volna.

Félálomban voltam már, mikor hazaért, de bizony semmivel se verte ki az álmat a szememből. Csöndesen ültek az asztalnál, elmorzsolgattak egy karaj kenyeret, megivott utána egy kancsó vizet, és csak akkor szólalt meg, mikor pipára gyújtott. Akkor is csak annyit mondott:

– Az istene ne legyen ennek a rossz háznak, legjobb volna felgyújtani, akkor nem nyúznának az adóval.

Kicsit nyugtalan álmodtam, égett a házunk, ropogott a nádtető, mint disznópörzsöléskor a szalma. Az apám pedig vasvillával két úriembert forgatott a tűzben.

– Mit csinál, édesapám? – kérdeztem.

– Megpörköltöm, fiam, ezeket a disznó *koslebalókat*.

A koslebalók azok az úriemberek voltak, akik házról házra jártak minden esztendőben, és *konskribálták* az adót. Egy mérges városi írnok, aki kalamust hordott a füle mellett, meg egy bakter, aki vitte utána az összeírási íveket és a tintásüveget. No meg az is a bakter tisztje volt, hogy megakadályozza a kötelességteljesítésben a kutyákat, akik minden házban meg akarták harapni az írnok urat.

Reggel, ahogy kisütötte a nap az ál-

mot a szememből, az első dolgom volt kiszaladni az udvarra, megnézni a nádtetőt. Megvolt friss jó egészségben, a nagy mohacsomók elevenen zöldeltek ki az olvadó hóból.

– Más baj van itt – szólalt meg bennem a lelkiismeret. – A Lacika gombja miatt fogta el a jó Isten a kenyerünk mellől a szalonnát.

Lacika a legrongyosabb szabó volt, aki valaha e világon foltokat vetett a romlásnak induló nadrágokra és kabátokra. Már úgy ötven felé járt, fehér fűrészek akadoztak a szakállába, de gyámoltalan és együgyű volt, mint a gyerek. Ezért hívtam Lacikának még én is, akit pedig ő mindig „fiatalembernek” szólított. Minden vasárnap eljött hozzánk vecsernye után, és lámpagyújtásig segítette az apámnak Deák Ferencet szidni. Akkor fölka-szolódott, és a nyakamba akasztotta a botja kampóját:

– No, fiatalember, hogy kell szépen köszönni?

– Éljen a negyvennyolc! – rikantottam el magam, mire Lacika elégedetten megveregette vállamat, és megígérte, hogy ha az Isten élte, akkor ő nevel belőlem olyan szabót, aki még atillát is tud szabni, olyant, mint az övé.

Nem hiszem, hogy lett volna a világon olyan kétségbeesett madár-ijesztő, aki azt az atillát vállalta volna, de volt rajta egy gomb, amihez fogható szépet nem fogok már látni ebben az életben. A gomb piros csontból volt, de fekete karimával, és az eredeti hivatása az volt, hogy női keblen fogja össze a kabátot. A Lacika atilláján azonban csak mint l'art pour l'art nyert alkalmazást, s a mester tekintete mindig őrajta pihent meg, ha galambepéjét fölka-varta a politikai szenvedelem.

Hát ez a gomb volt az, amely két nap óta az én ingem derekában lapangott. Nem bírtam ellenállni a kísértésnek, és egy óvatlan pillanatban, mikor Lacika az asztalra könyökölt,

lesodrogattam a kincset az atilláról. Meg kell vallanom, hogy a büntudat csak a gyomromon keresztül ébredt föl bennem, de egy percig se haboztam a jóvátétellel. Még aznap délelőtt beosontam az öregtemplomba, s az oltárterítő megcsókolásának örve

kisajtot, és nekiestem a kenyérnek. De a falat nem ment le a torkomon, mert megképzett előttem az édesanyám sápadt képe.

– De jó volna visszazaragasztani – néztem a megcsokolt karajra, s belemarkoltam a papsajtba. Pedig

FOTÓ: KUTIYA ÁGNES (ZSOLTÁROK FOTOPÁLYÁZATI)

alatt odacsempésztem a gombot az Úr asztalára. Talán egyszerűbb lett volna a Lacika zsebébe csúsztatni, de akkor a jó Isten nem tudott volna róla, s én vele akartam a barátságot helyreállítani.

S azon az estén csakugyan azzal örvendeztetett meg édesanyám:

– No, cselédem, kertészpecsenye lesz a vacsoránk.

Hát az volt, de bicska nem kellett hozzá. Kertészpecsenyének a sült tökök csúfolja a szegény ember. Jó étel az annak, aki szereti, de én hamarosan felmondtam neki a barátságot. Tél végén már vizet ereszt a tők, és elnyálkásodik a méze. Visszakívántam a mindennapi kenyeret, hajával, bélivel. De bizony néha a hajával is kellett érni. Igaz, hogy amint kítavasodott, hetipiacos napon zöldhagymát is lehetett hozzá kapni. Ez volt a bérem azért, mert Vak Márinak, a zöldséges kofának hazatoltam a piacról az üres talicskáját.

Rossz esztendő járt, mostohán bánt velünk a földcseknék. Amit meghagyt a fagy, elverte a jég, leégette a nap.

– Az idén aszalt cseresznyét termett a cseresznyefa – vágta a sarokba esténként az apám a posztótárisznyát.

Az is jó volt nekem már akkor, a magjára száradt cseresznye. Olyan szükös volt nálunk a kenyér, hogy egyszer színét se láttuk három napig.

Éhesen döngtem az utcánk gyepe árokpartján, mikor a gazdag Dobákné, a csirkés kofa rám kiáltott a muskátlis ablakukból:

– Te gyerek, szaggass a malackámnak egy kis papsajtfüvet ott az árokparton!

Szép, kövér levelű papsajtok bodorodtak ott, a levelüket megszedtem a malackának, én magam meg tele-raktam a zsebemet szép kerek papsajtocskával. Abból lesz énnekem jó vacsorácskám.

Gazdag Dobákné igen meg volt elégedve a munkámmal. Nagy karaj fehér kenyeret adott napszámba.

– Megállj, kenek rá mézet is – fordult be a kamrába.

De én már akkor kívül voltam a

most már nem volt olyan jóízű, mint azelőtt.

Édesanyám azonban nem örült meg a kenyérnek. Inkább sírva fakadt, és visszaeröltette rám az ajándékom.

– Én már megettem a másik karajt – vörösödtem el. (Azóta se esett hazugság ilyen nehezemre.)

Anyám meg azon erősködött, hogy ő is vacsorázott már. Mégpedig bundás gombócot. (Az meg a hájába főtt krumplinak az ünneplős neve. Nem rossz étel az se, ha só is van hozzá.)

– Hanem tudod mit? – törülgette meg anyám a szemét. – Eltesszük a kenyeret apádnak. Szegény ki lesz éhezve, ha hazaér a szőlőből.

Azt már én nem értem ébren. A papsajttól jó álma van az embernek, nem fekszi meg a gyomrát. Csak hajnalban ébredtem föl a szóvaltásra.

– Ne bánts, fiam, jobb lesz az nektek itthon – hallottam az apám szavát. – Én elvagyok kenyér nélkül is, ellát engem az eperfa.

– No, minket se féltsen – kevélykedett anyám, s belecúsztatta a kenyeret a tarisznyába. – Jó az Isten, ma is ad annyit, mint tegnap.

Hát éppen annyit adott. Papsajtocskát, sárgarépácskát, krumplicskát. De még egy darab sajtocskát is találtunk a láda fenekén. Ottfelejtődött még a télen, s úgy megkeményedett, hogy nem vette magába a kést. Anyám örült is neki nagyon, mert így az egészet nekem adhatta. Azt mondta, az ő foga már nem bírja.

Még akkor is a kővé vált sajtot megszoltam, mikor este az apám hazaért a szőlőből. Vígán csóválta meg a tarisznyáját:

– No, Ferkó, találd ki, mit hoztam neked?

– Jaj, mit? Tán fürjcsékét? – ugrottam fel lelkendezve.

– Nagyobb újság ez annál is – bontogatta a tarisznya csücskét. – Nézd e, madárlátta kenyér!

Tulajdon az a kenyér volt, amit én adtam anyámnak.

Azóta tudom, mi az a „mindennapi kenyérünk”.

FOTÓ: GÉCSE ATTILA (ZSOLTÁROK FOTOPÁLYÁZATI)

„Uram, miért állsz oly távol, miért rejtőzöl el a szükség idején?” (Zsolt 10,1)

„Az Úr a föld és ami betölti, a földkerekség és a rajta lakók.” (Zsolt 24,1)

„Mert te, Uram, megáldod az igazat, körülveszed kegyelmeddel, mint pajzssal.” (Zsolt 5,13)

„Mert nap és pajzs az ÚR, kegyelmet és dicsőséget ad az Isten.” (Zsolt 84,12a)

■ H. NÉMETH ISTVÁN

A Mester és a tanítvány kis konyhájuk előtt ültek a vízparton. Csendesen beszélgettek ismerőseikről, és sorra vették őket. A tanítvány elővette előjegyzési naptárát.

– Ma hárman jönnek hozzád, uram. A tegnap esti igehirdetésed után kérték, hogy ma délután fogadd őket. Útbaigazítást szeretnének tőled kapni az örök élet felől.

– Lám – mondta a Mester boldogan –, Isten ígéje nem tér vissza üresen.

Fejük felett lökhajtásos vadászgépek húztak délnek. Fűlsértő hangjuktól reszketett a levegő, de néhány másodperc alatt eltűntek, és magukkal vitték a hangot.

– Így van az Isten ígéjével is az ember – mutatott utánuk a Mester. – Beleharag életébe Isten ítéletének a hangja, és utána kívánatos lesz a csend, Isten békességének a csendje. Aki megízlelte egyszer ezt a békét, az sokat megad érte, hogy az övé maradjon.

– Nálad ez a békesség, uram – szólta a tanítvány alázatosan –, én mindent elhagytam érted.

– Mindent? – kérdezte a Mester. – Nagy szó ez, fiam. A „minden” kilencven százaléka értéktelen limlom, amit nem kíván a mennyei Atya. Nem kívánja el sem örömdet, sem sikereidet, sem gazdagságodat, sem tudásodat, ha alázatosan élsz velük. De az emberek életében van egy istenített tíz százalék, ami legalább annyit ér nekik, mint az Isten. Aranyborjú ez, fiam, bálvány, amit nem tűr az Úr azok életében, akik az ő uralma alatt akarnak élni.

Derűsen ránézett a tanítványra. – Úgy tudom, hogy még tíz lánc földed van odahaza, amit mások művelnek. Holnap hazamész, eladod, és az árát odaadjuk a szegényeknek.

– A földet? – kérdezte meglepetten a tanítvány. – Azt nem adhatom oda, uram. Őseimtől örökölt földem az, nem adhatom oda. Miből élek meg öregkoromra? Azt nem...

– Hát így bízod magad teljesen Isten kegyelmére, fiam? Nem az a baj, hogy földed van, hanem hogy csak a földeddel a hátad mögött mered rábízni magadat a gondviselő Istenre. Látod, nem bízol benne egészen, és most kiderült, hogy mindenről te sem mondanál le óérte. Egy fogyatkozásod van, amiben jobban bízol, mint Istenben. És emiatt talán bezárul majd előtted a mennyek országának kapuja.

A tanítvány nem felelt. Hallgatott.

Autó fordult le a műútról a folyó felé a keskeny szekércsapáson. Mindketten arra néztek.

– Az első látogató – mondotta a tanítvány még mindig szégyenkezve. – Derék, becsületes ember. Istenfélő, az Ige tisztelője, aki várja Isten országát.

Az autó odaért hozzájuk. Gyönyörű, idei Studebaker típus volt. Magas, szemüveges, elegáns ember lépett ki belőle. Becsapta az ajtót, és odament hozzájuk. Ránézett a Mesterre, és minden teketória nélkül letérdelt előtte a parti fűvenyen.

– Kelj fel, fiam – szólott hozzá nyájasan a Mester –, ne térdelj előttem, csak az Isten előtt. Mit kívánsz tőlem? Az ember felnézett rá áhítattal.

– Jó Mester, mit cselekedjem, hogy Isten országába bejussak?

Mindennél

– A törvényt megtartod-e? – kérdezte a Mester.

– Igyekszem, atyám. Szeretem Istenemet mindennél jobban. Nevét nem káromolom, ünnepnapját megszentelem. Tudom, hogy nem vagyok bűn nélkül, de újból és újból megtisztulok lélekben öelöttem.

– Mit adsz az embereknek Isten ajándékaiból?

– Gyógyítom őket, a szegényeket ingyen kezelem. Nem kívánom a

torbúgást, a legtökéletesebb ideai konstrukció volt ez az autó. Úgy elporzott az úton, mintha menekülne.

A Mester ránézett a tanítványra. Szomorúan.

– Nehezen mennek be a mennyek országába, fiam, azok, akiknek szíve a gazdagság ilyen jelképeihez tapadt. Könnyebb feladat hajókötletet fűzni a tű fokába, mint az ilyeneket elvezetni az Isten országába.

– Mester – szólalt meg a tanítvány

másét, megelégszem azzal, amit önként adnak a betegek.

– És mit adsz Isten országának ügyére és a szegényeknek?

– Minden jövedelmem egy tizede az övék.

– Áldassék Isten neve! – mondta a Mester örvendezve. – Te valóban jó úton jársz, fiam. Eltaláltál énhozzám is, és szíved megnyílt a megváltó evangélium előtt. Nos, higgy az evangéliumban, szeresd felebarátaidat, és mindennél jobban Istent, a te Atyádat.

– Mindennél jobban, Mesterem!

A Mester oldalt nézett, szemé észrevette az autót, és visszatévedt az előtte álló emberre. Elmosolyodott.

– Lenne egy kérésem hozzád, fiam. Isten dicsőségére, önmagad mindenek felett való bizodalmanak megmutatására, kérek, add oda ezt az autót az epileptikus betegek telepének, mert autóra van szükségük.

Az ember elsápadt.

– Az autót? Az én autót? – hebegte. – Nem lehet, ez kell nekem. Nem tehetem magam nevetéssé a kollégáim előtt! Az értékes betegeim fele elmaradna tőlem..., de különben is, én nem gyalogolhatok, és Isten tudja, mikor tudok egy ilyen másikat venni... Kérj valami mást... Én...

A Mester elszomorodott.

– Nem baj, hogy autód van, fiam, legyen az csak minél több embernek. De ha mindenek felett az Istenben bízol, miért nem bíznád magad gyalogosan vagy olcsó kiskocsival a következő két-három évben óréá? Értsd meg, most próba alá vesz az Úr téged, mert ez az autód eltorlaszolja most előtted a mennyek országába vezető utat. Most tűnik ki, hogy egy fogyatkozásod van, add oda autót a szegényeknek, mondj le róla most, és tied lesz a mennyek országának békessége.

Az ember elfordult a Mestertől. Odament az autóhoz, rátámaszkodott a hűtőjére. Egy percig állt ott szótlanul. Aztán visszafordult.

– Majd még gondolkodom ezen. Intett feléjük, beült az autóba, gázt adott. Alig lehetett hallani a mo-

szemét lesütve –, négy lánc földet odaadok a szegényeknek atyai örökségemből.

– Fiam – válaszolt a Mester –, az Úr nem akar téged szegénné tenni. Csak nem akar szabadítani téged attól, amit egyenértékűnek tartasz övele. Tartsd meg a földedet, és vele a fél szívedet. Tested bizonyára nem fog éhezni öregkorodra. Ez is valami.

Valaki kiáltott a folyó túlsó oldaláról. A tanítvány észrevette, hogy egy fekete ruhás asszony integet a túlsó oldalon. Beült a csónakba, és átevezett érte.

Nagyon egyszerűen öltözött városi ruhás nő volt. Amikor beült a csónakba, akkor ismerte fel a tanítványt, hogy a tegnap esti igehirdetés után jelentkező elegáns dáma jött el hozzájuk. Ruhája keresetten egyszerű volt, mintha jelmez lenne egy kihangsúlyozottan komoly jelenethez.

Az innesső parton előreküldte a tanítványt.

– Jelents be, édes testvérem, a Mesternél. Bűnös asszony jön hozzá, hogy lábai előtt leborulhasson, és feloldozásért esdekeljen.

A tanítvány edzett lélek volt a látogatók dolgában, de most megzavarodott. Kikötötte a csónakot, elpiszmogott a láncsal egy darabig. Mikor hátrafordult, majd hanyatt esett. Az asszony már levetette körömcipőjét, harisnyáját, és mezítláb indult a Mester felé. A tanítvány felvette a cipőket, és ment az asszony után, aki, mire felért emez, már ott térdelt a Mester előtt.

– Tegnap este, Uram, felzaklatta igéd a szívemet. A mennyek országa lett számomra a drágagyöngy, amiért mindent odaadok ezután.

– Szereted mennyei Atyádat, leányom?

– Mindennél jobban, Mesterem. Bibliám az utolsó olvasmány minden este, nem múlik el nap, hogy ne imádkozzam őhozzá. Szeretem Isten házat, áhítattal hallgatom az ígét. Boldog vagyok, hogy kegyelmének egy morzsáját nekem is odahullajtja, bűnös leányának.

jobban

– Szeretted-e az embereket, felebarátaidat?

– Ó, igen, uram! Nekik játszom a színházban, tanítom őket Istentől kapott tehetségemmel jobbra, emberibbé lenni. És az a legnagyobb boldogságom, ha hosszú tapsuk előtt meghajolva, szemükben az őszinte emberi érzések könnyeit látom megcsillanni. De ezentúl még többet akarok tenni üdvösségükért! Szeretném, ha művészetem kinyújtott ujj lenne Isten felé.

– Áldott légy jó szándékodért leányom – örvendezett a Mester. – De mondd csak, látom, akarsz még valamit mondani.

– Házamba befogadtam ma egy sokgyermekes szegény családot, a házmesterlakásba. Testvéreimnek érzem őket tegnap óta. És elhoztam pénzem egy részét hozzád ebben a betétkönyvben, kérlek, oszd ki a szegények között.

A Mester nem tudta megindultságát elrejtteni. Ránézett a tanítványra, aki ámulattal és tisztelettel nézett a színészre, és lesütötte szemét a földre.

A Mester az asszony felé fordult, és megsimogatta a fejét.

– Nem vagy messze Isten országától, leányom.

– Mindent odaadok érte – felelte sírva az asszony.

A Mester felkapta a fejét. Ránézett az előtte térdelőre, mintegy kutató, hogy minden-e a minden. Egy kis ideig elgondolkodva nézett maga elé, aztán eszébe jutott a próbakérdés.

– Édes leányom, Isten dicsőségére, odaadásod megmutatására egy szolgálatot kérek tőled. Hadd örvendezjenek Isten angyalai alázatosságodnak.

– Teljesítem, uram.

– Vidd el istenáldotta művészedet más emberekhez. Hagyd el a főváros csillogó színpadjait, és szerződj le egy-két évre vidékre. Hadd jusson el egy hívő művész biznyságtétele a mennyi boldogságról a falvak és városkák egyszerű népéhez. Hidd meg, e lemondásod az Úrba vett teljes bizodalmod mennyei kincseivel fog megörvendeztetni.

Az asszony felállt a térdelésből, és most magasabb lett a Mesternél. Kendőzetlen arca elsápadt.

– Én vidékre? Ezt kívánnád tőlem, uram?! Az lehetetlen. Az én közönségem itt van a fővárosban. Talványgydíjat kaptam. Százak jönnek esténként csak énmiattam a színházba. Itt a baráti köröm is. Ilyen fodrászom és szabóm sehol sem lenne. Nélkülük fél ember vagyok.

Észre sem vette, hogy hangja már hangosabb az illendőnél.

– Vidékre?! Hiszen két év alatt elfelejtetek, és más lép a helyembe. Nekem a fővárosban kell maradnom!

Úgy felindult, hogy arca is piros lett.

– Én csak a főváros kulturált közönsége előtt tudom kifejteni művészetemet. Ezt nem akarhatja az Isten, ez csak a te szeszélyed, Mester. Kegyetlen kívánság, hogy én eltemessem magam vidéken.

A Mester meglepődve nézett az asszonyra.

– Én azt hittem, leányom, mindenél jobban szereted az Urat, és lám, mégis van egy fogatkozásod. Ajánld fel sikerélményeidet alázatosan néhány évre az Úr szolgálatára, és járj egy ideig a kisebb dicsőség útján. Vidéken most nagyobb szolgálatot véghezjutsz, több ember előtt szolgálha-

tot a színpadon Uradat. Nem kellett volna felajánlanod életedet az Úr követésére, de ha megtetted, fogadd el általam az Úr küldő szavát.

Az asszony meztelábasan belépett a körömcipőkbe, és szó nélkül elindult a folyó inneni partján felfelé. A tanítvány utánaszaladt, a betétkönyvet az asszony kezébe nyomta. De mintha fejbe csapták volna, úgy érte az asszony halk szitkozódása:

– Bolond... eszelős... Hogy én menjek le... Örült...

Leverten tért vissza a tanítvány. A Mester mozdulatlan arccal nézte a vizet. Csak nagy sokára szólalt meg.

– Könnyebb a tevének átréselődnie a túfoknyi keskeny éjszakai várkiskapun, mint azoknak bejutni az Isten országába, akik a maguk dicsőségéről nem tudnak lemondani az Úrért.

– De hát kicsoda üdvözülhet akkor? – kérdezte a tanítvány. – Hiszen úgy látszik, minden embernek van valami gyengéje, amiről magától sohasem tud lemondani.

De választ nem kapott. Akkor vette észre, hogy a Mester az asszony után néz, és kezét imádságra emelte.

A tanítvány halászni járt délután. Amikor visszatért, látta, hogy egy ismerős arcú ember ül a Mester mellett. Rögtön felismerte a tegnapi estét jelentkezőt. Még azt is tudta róla, hogy író. Egy könyvét ő maga is olvasta. Szívesen emlékezett vissza erre a könyvre. Mély emberség és szeretet hatotta át az egész kitűnő írást.

Úgy látszik, már régóta beszélgettek.

– Nos, fiam – folytatta a Mester a tanítvány köszönése után a beszélgetést –, meggyőződtem arról, hogy szereted a mennyei Atyát, és bizalmasod van hozzád. De hogyan állsz az emberekkel? Szeretted-e felebarátaidat? Mit teszel értük hited indításából?

Látszott, hogy az író megütközött ezen a kérdésen. De jól nevelten erőt vett magán.

– Jótékonyagra gondolsz, Atyám? A hitközség terhéért felerészből én viselem.

– Ne érts félre, az engem nem érdekel, hogy mit csinál a pénzeddel, és mennyit tartasz meg jövedelmedből. Hanem hogy te mivel szolgál az emberek között.

– A könyveimmel, Mesterem. Az írásaimmal Istenre mutatok. Istenes és humánus gondolataimat nekik adom. Sokat beszélünk hozzájuk, előadásokat tartok, nemegyszer a templomban is. Sok a mondanivalóm nekik, és most még több lesz, mert mindennél jobban odaforrtam Istenhez. Uram, mondd meg, kikhez szóljak, és én megfürdetem az embereket frissen áradó evangéliumi mondanivalómban. Gondolataim köteteken át fogják szolgálni Isten ügyét.

– Tehát kész vagy arra, hogy egészen rábízd magad Isten vezérletére?

– Teljesen Istené a szívem – válaszolt az író megindultan.

– Akkor menj ki az emberek közé, és hallgasd meg őket. Hallgasd meg a kis falusi templomok prédikátorait, akik nem a te gondolataidat mondják, és nem beszélnek olyan pallérozottan, mint te. Járj be – úgy gondolom – száz templomot. Járj el ahítatokra, külvárosok imatermeibe, ahol egyszerű emberek tesznek tanúbizonyosságot darabos szavakkal hitükről.

Az író mosolygott a széken, elnézően, de kissé feszengve.

– Értelek, Mesterem, élményszerző körútra küldesz. Talán el is mennek kedvedért néhány helyre, de sajnos szerződéseim az íróasztalhoz kötnek. De egyébként is – tette hozzá bizalmasan –, én már túl vagyok azon, hogy primitív emberek vallásos fejtegetéseit hallgassam. Egy-egy „márkás” szónokot még tiszteletből meghallgatok, de a prédikátorok többsége bosszant és fáraszt. Inkább leülök otthon a Biblia mellé, és gondolataim sokkal mélyebben feldolgozzák azt, mint a legtöbb hitszónok tudná.

A Mester megcsóválta a fejét.

– Fiam, fiam, ne vétkezz. A legegyszerűbb vallástételben is Isten üzenete rejtőzik. Hogy akarsz Istennek szolgálni az emberek között, ha nem érdekel téged Isten üzenete az emberek szájából? Hogyan kívánhatod az emberektől, hogy meghallgassanak téged, ha te magad unod hallgatni őket? Isten hitből hitbe, embertől emberig hirdetteti szavát, és így ajándékozza nekünk is a hitet. Neked nagy szükség van arra, hogy megtanuld: a mi gondolataink még nem az ő gondolatai!

Az író felállt.

– Tisztelem álláspontodat, Mester, de én másképpen gondolkodom. Hozzám csak az én gondolataimról szól az Isten.

A Mester is felállt. Kissé felindultan.

– Egy fogatkozásod van, fiam. Eredj el, adj túl egy időre ezen a magad csinálta elveden, és keresd Isten üzenetét az egyszerű hívő emberek vallástételeiben. Ha mindennél jobban szereted az Istent, akkor hagyd rá magad a más emberek ajkán hirdetett evangéliumra. És kincsöd lesz a mennyekben.

Az író szellemes ember volt, de most nem tudott válaszolni erre az állhatatos felszólításra. Fanyarul elmosolyodott, kezét fogott mindketőjükkel, és elment.

A Mester szemében könnyeket látott a tanítvány.

– Fiam – mondotta a Mester fájdalommal –, könnyebb a tevének általmenni a tű fokán, mint bejutni a mennyek országába azoknak, akik önhittent a maguk tehetségét istenítik. Jaj azoknak, akik csak fél szívvel támaszkodnak Istenre. De áldott mindenki, aki ilyen kötelekeitől megszabadul, és teljes bizalommal őreá hagyatkozik.

– De van ilyen ember, Mester? – tépelődött a tanítvány. – Kicsoda üdvözülhet az emberek közül, hiszen szívünk egészen sohasem Istené!

A Mester ránézett overallos tanítványára. Nekitámaszkodott a kunyhó előtt leásott fakeresztnek – mintha csak hozzáért volna! – és megsimogatta a tanítvány karját.

– Kicsoda üdvözülhet? Embereknél ez lehetetlen lenne, de – hála az Úrnak! – Istennél minden lehetséges nekünk.

A tanítvány felnézett a Mesterre, és halkán, szégyenkezve mondta neki.

– Mester, holnap hazamegyek. Elrendezem a földügyemet a megváltó Istennel. Mind a tíz lánc földemet odaadjuk a szegényeknek.

Szeméből kibuggyant a könny. Hallgattak a csendben mindketten.

Evangélikus naptár 1994.

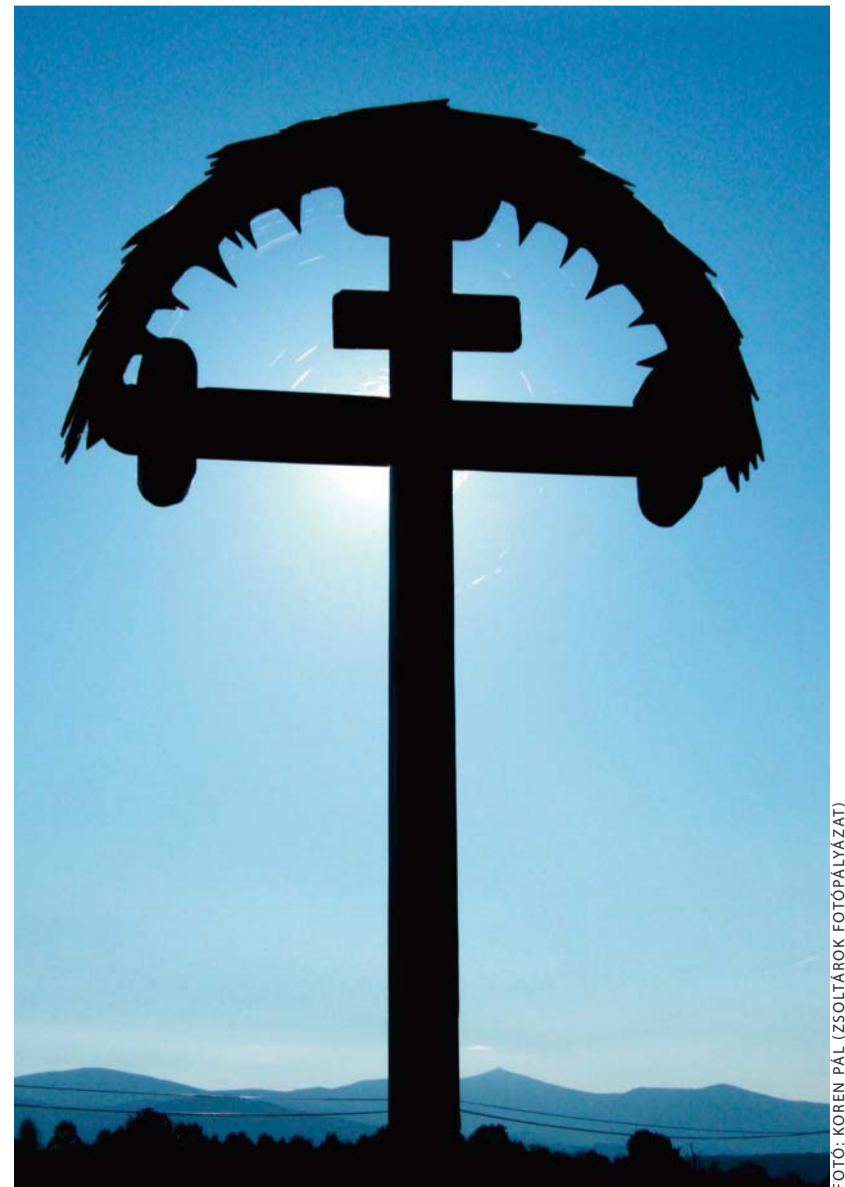
„A szentekben, a kik e földön vannak és a felségesekben, bennük van minden gyönyörűségem.” (Zsolt 16,3 – Károli-fordítás)

„Amikor a Mindenható szétszórja a királyokat, fehér lesz a Calmón, mint a hó.” (Zsolt 68,15)

„Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” (Zsolt 23,1)

„Az egek hirdetik Isten dicsőségét.” (Zsolt 19,2a)

FOTO: JAKUB LUCA (ZSOLTÁROK FOTÓPÁLYÁZAT)

FOTO: STERMECZKI ANDRÁS (ZSOLTÁROK FOTÓPÁLYÁZAT)

FOTO: PINTER JENŐ (ZSOLTÁROK FOTÓPÁLYÁZAT)

FOTO: KOEN PÁL (ZSOLTÁROK FOTÓPÁLYÁZAT)

Oratio œcumenica

Istenünk, Atyánk, aki Jézus Krisztus által tanítottál minket imádkozni, engedd, hogy imádságunk megfelelően szándékaidnak. Szorítsd hátterbe önző gondolatainkat, és a Szentlélek segítségével add, hogy eljusson hozzád imádságunk.

Világteremtő Urunk! Könyörgünk hozzád világunkért. Ha csak az emberi pusztítást láthatnánk, tehetetlenül széttárnánk kezünket. Az ördög világromboló erejével szemben gyengék vagyunk, de neked semmi sem lehetetlen. Gátold meg a féktelen hatalmat, ítéld meg az igazságtalanságot, és adjélhető életet nekünk ezen a földön. Add, hogy a rombolás ártó szándéka mögött meglassuk a bűn és az ördög töled elválasztani kívánó akaratát. Add, hogy adományaidért, mindazért a jóért, amelyet tapasztalunk, ne feledjünk el téged dicsőíteni.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk hallgass meg minket!

Megtartó Urunk! Bizodalomunk nem magunkért, hanem egyedül Jézus Krisztus által van, amikor egyházunk, gyülekezeteink életét vissziuk eléd imádságban. Fedezd el a mi alkalmatlanságunkat, és éleszd újra lankadó lelkesedésünket. Bűneink miatt megtört lendülettel nem sokáig juthatnánk, de a te irgalmad vezessen, amikor közösségeink építésén munkálkodunk. Add, hogy ott legyünk, ahová szólítasz, és azt cselekedjük, amit kívánsz tőlünk. Evangéliumod világossága drága kincsének továbbadását bíztad ránk. Adj hálatelt, szolgálatra kész szívet nekünk ebben a küldetésben.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket.

Népek fejedelme! Vezesd népünket és vezetőinket, a világ népeit és vezetőit. Add, hogy akiknek hatalom adatott, ezzel éljenek, és ne visszaéljenek. Ébressz felelősséget bennünk, hogy mindenki a maga helyén megtegye azt, ami a békességet munkálja. Hálaadással vesszük tőled a föld gazdag termését, mindazt, amit testünk és lelkünk megelégtetésére adsz nekünk.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket.

Szerető Atyánk! Áldj meg minket, és áld meg azokat, akiket szeretünk. Családunkat, barátainkat, azokat, akikkel együtt dicsérünk téged, és áld meg azokat is, akik még távol vannak tőled.

Gondolunk a betegek, szenvedők, magányosokra, haldoklókra és gyászolóikra. Biztosíts minket együttérzésedről. Sírásunkban adj velünk sírókat, és adj képességet arra, hogy végtelen szeretettel forduljunk azok felé, akikhez te küldesz minket. Add, hogy kövessük ebben is Urunk és Megváltónk példáját.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket.

Üdvözítő Urunk! Te azt akarod, hogy minden ember üdvözljön, és eljusson az igazság ismeretére. Győzz meg minket szereteteddel erről, és add, hogy hiteles hirdetői legyünk örömhírednek.

Istenünk, Atyánk, aki Jézus Krisztus által tanítottál imádkozni minket, engedd, hogy imádságunk elnyerje jó tetszésedet, és teljesítésében a te akaratod érvényesüljön. Tarts meg minket a Krisztusba vetett hitben, mert egyedül ez az üdvözítő. Tiéd a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 12. VASÁRNAP – MK 10,17-27

Óvakodjatok a gonosztól – éljete Isten erőterében

Nem könnyű a helyzete az igehirdetőnek. Ennél már csak az igehallgató kerül nehezebb helyzetbe a mai vasárnapon. Akár szólni, akár hallgatni kell, ne adjuk fel! Ez az evangéliumi szakasz – bármennyi fejtörést okoz is – nemcsak fontos információkat hordoz, hanem vigasztalást, lelki táplálékot, áldást is ad. Valódi örömhír. Ne érjük be sem a könnyed legyintéssel: túl nehéz ez a nyári szabadságok idején, s ne érjük be azal sem, hogy nincs itt evangélium, majd talán legközelebb. Olvassuk inkább többször, figyelmesen Jézus Urunk szavait, s imádságos lélekkel próbáljunk a mélyére hatolni. Hátha megadja nekünk a Szentlélek Úristen a megértést.

Önmagamat provokálva ezert kérdésekkel kezdem. A „természetes” emberi kérdésekkel. Belülről fakadnak.

Először is: miért mondja ezt Jézus? Gonosz világ, gonoszak az emberek. Ezt nem kell prédikálni, napi tapasztalat. Nem lehetne valami jobbat, valami szebbet, valami kellemesebbet? Minél többet emlegetjük, minél jobban rámeredünk, annál elkeseredettebbek leszünk.

Második kérdés: az a Jézus, aki bizalomra tanított, miért mondja, hogy óvakodjatok az emberektől? Hol itt az ellenségszeretet és a jóra magyarázás? Ilyen görcsös, félelemmel teli élet lenne a tanítványok sorsa?

A harmadik kérdéskör a távlatokra vonatkozik. Nem éppen a sokat emlegetett ópium az, hogy majd jobb lesz, hogy aki kibírja ezt a félelmetes világot és a gonosz embereket, és aki ezek között a körülmények között kitart, az üdvözlő!

Volna még bőven kérdés, de ezek már az első olvasás után is előtörnek az ember lelke mélyéből.

Tudom, vannak gyors, azonnali válaszok is.

Mindenekelőtt az, hogy Jézus nem üvegbura alatt neveli tanítványait. Az

Atyához is azért imádkozik, hogy ne vegye ki őket a világból, de őrizze meg a gonosztól. Ha a keresztény ember nem számol a gonosz hatalmával s az emberekben testet öltő gonosszággal, akkor könnyen végzetes csapdába esik. Bántják, fújják, kikécsítik. Jézus realista, és követői elől sem titkolja el a kemény valóságot. De ne feledjük, hogy a feljebbvaló igazságot sem hallgatja el, s Isten országának titkából is elárul annyit, hogy el ne csüggedjünk. S meg tudja adni azt a békességet is, amely minden értelmet meghalad.

A második válasz ebből következik. Nem emberek iránti s végképp nem emberek közötti bizalmatlanságot ébreszt. Ahogy az Atya gyűlöli a bűnt, de szereti bűnbe eső embergyermekét, úgy a tanítványoknak is tudniuk kell megkülönböztetni. Az ellenség szeretetéről szóló tanítás nem a bűn, a gonosz beletörődő nyugtázását jelenti. Az emberi módon (is) megnyilvánuló gonosztól kell óvakodni. A világ bűnének és az emberi gonosszának a következményeitől kell óvakodni, azzal reálisan számolni s lehetőségeinkhez mérten felvenni a harcot velük szemben.

A harmadik kérdés csak az evangélium egészét ismerve kaphat választ. Jézus nem földi siralomvölgyben és égi boldogságban gondolkodott. Hanem a megjelent és jelen lévő Isten országában, ahol az a „szabály”, hogy aki hisz Jézusban, annak örök élete van, s már átment a halálból az életbe. Isten közelsége ébreszti a kitartást.

Lehet, hogy a három kérdés és három válasz után még újabb kérdőjelek ágaskodnak bennünk. Leginkább az, hogy tényleg mi vagyunk-e a címzettek. Hiszen jó magyar langyos módra itt már nem is üldöznek... Elviselek a hitvalló kereszténységet, s ha néha be-beszólnak, inkább csak megmosolyognak. Ma nem a keresztényüldözés korszakát éljük. Egyál-

talán: az üldözés ismérve a keresztény életnek? S akit nem üldöznek, annak már el kell gondolkodnia hite valódisága felől?

Igénk az evangéliummal azonosuló életéről szól. A Krisztust követő élet Krisztus sorsára jutó élet... Az út a szenvedésen és halálán át vezet az életbe. Nincs olcsó kiadás, nincs „lightos” verzió, nincs kerülőút. Nincs, mert Isten világa nem veszi be a gonosz világát. A világ és az egyház (azaz Isten népe) között döntő különbség van.

Vegyük észre, hogy két ország, két birodalom, két hatalom, két világ harcol egymással. Nem vagyunk dualisták, akik két egyenrangú istenségről beszéltek, s így szemükben a mi embervilágunk a jó és a rossz istenek küzdelmének színtere. Tudjuk, tapasztaljuk, nap mint nap átéljük, hogy van gonosz, de az igéből, a bizonyoságtévők fellegétől, a Szentlélek világosságából tudjuk, hogy Isten mindig nagyobb. A gonosz nem partnere, nem egyenrangú ellenfele Istennek. Ahogy Luther mondja, legfeljebb láncos kutyája. Az ördög is már csak Isten ördöge. Kínjában csahol, és próbál küzdeni, de ez már csak a vesztes végjátékja. Hitünk arra is megtanított, hogy Krisztus legyőzte a gonoszt a golgotai kereszten. A gonosznak nincs ereje már.

Ez azonban nem jogosítja fel az embert arra, hogy elkönyveműsködjön az életét. A világ már nem lesz a gonoszé, de Isten erőteréből kiesve mi a martalékaivá válhatunk. Ezért a folyamatos személyes küzdelem, és ezért a naponkénti megtérés el nem hanyagolható kötelessége.

Ezért válik valóssá az üldözés, az üldözöttség. Az Istentől magát távol tartó világban és emberekben jelen levő, aktív és munkálkodó gonosz nem bírja elviselni Isten országának közeledését, az evangélium erejét, Krisztus szeretetének jeleit.

A VASÁRNAP IGÉJE

Ma Magyarországon nem üldözik fegyverekkel, nem börtönözik be Krisztus tanítványait. De a gonosz nem viseli el az evangélium értékrendjét. Nincs helye a krisztusi gondolkodásmódnak. Kiszorítósi folyik, Isten törvényének és evangéliumának kiszorítása. Isten országa nem fér össze a bűn „leigazolásával”, elbagatellizálásával vagy tagadásával. Pedig ma ez zajlik: a jót rossznak mondani s a rosszat elfogadni, helyeselni, gyakorolni. Akár az ember, akár az élet kárára is. Önző érdekek mentén, sumák gyakorlatokban, nagy csúsztatásokban, nagyvonalú hazugságokban. Aki azonosul az evangéliummal, aki valóban Krisztus követője, az bőven kap a virtuálizáció vagy valószínűségi pofonokból. Mert az ördög nem bírja sem a tömjénfüstöt, sem a keresztvizet. És nem bírja, ha bosszú helyett megbocsátás van, ha farkastörvény helyett szeretet, könyöklés helyett pedig önfeláldozó élet.

E világban egyetlen út van, amely hosszú távon nem zsákutca: Isten erőterében maradni és élni. Ott adódnak megoldások, ha a gonosz emberfeletti támadást intéz ellenünk. Adódik a Lélektől kapott szó, ha meg kell felelni gonosz vádakra. Adódik kitartás, ha fogytán az erő. Adatik reménység, ha sötétbe borul körülöttünk minden.

Az idők, a helyzetek változnak, de a harc még zajlik – akkor is, ha mi a Győztes oldalán küzdhetünk. Nincs keresztény fotel, nyugágy vagy wellness. Harc van. A gonosszal, mely sokszor emberekben, még többször bennünk, szívünk mélyén támad. Istenhez menekülünk, s ha az őselenség most is üldöz még, nagy a serege, erónk magában pedig mit sem ér, tudjuk, hogy küzd értünk (velünk) a hős Vezér, kit Isten rendelt mellénk. Jézus Krisztus!

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozunk! Uram, irgalmazz! Ámen.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A TELEVÍZIÓBAN

Tanévnyitó a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskolából

Az elmúlt évek elszomorító társadalmi jelenségei közül talán nem túlzás kiemelni a nemzetünk oktatásügyében zajló már-már tragikus folyamatokat. 2007-ben városunkat is elérte az iskolabezárás hullám, amelynek „eredményeként” a Kleberberg-korszak örökségeként számon tartott, templomunk közelségében fekvő iskolát is bezárták volna. Komolyan véve evangélikus költőnk és névadónk szavát – „Ne hagyjátok a templomot, / A templomot s az iskolát!” –, Reményik korához képest ugyan más kontextusban, mégis átérve a döntés felelősségét gyülekezetünk egyházunk hathatós támogatása mellett iskolát alapított. Hisszük, hogy ezzel értéket mentett, és valami nagyszerűt hozott létre a jövő nemzedékei részére is.

Az iskola ősszel immáron a harmadik tanévet kezdheti meg. Arra törekszünk, hogy az egyre élesedő versenyhelyzetben és az igen sokszínű szombathelyi oktatási palettán – evangélikus szellemiségünknek meg-

felelően – mindenki felé nyitott, de határozott és átgondolt nevelési és oktatási célokat követő iskolát tartunk fenn. A tehetséggondozás, felzárkóztatás, fejlesztés és a – nem egyszerűen értékrendet, hanem hitből fakadó, értelmes életre nevelést jelentő – keresztény szellemiség mellett egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk arra, hogy erősítsük a diakóniai

Evangelikus istentisztelet a Magyar Televízióban

Augusztus 30-án, a Szentháromság ünnepe utáni tizenkettedik vasárnap 11 órától tanévnyitó istentisztelet láthatunk a Magyar Televízió egyes csatornáján Szombathelyről. Igét hirdet *Gregersen-Labossa György* lelkész.

szemléletet a nevelőkben és gyermekekben egyaránt. Az iskola – számos ponton kapcsolódva a gyülekezeti élethez és diakóniai intézményeink életéhez – lépésről lépésre a gyülekezetépítés fontos helyszínévé válik.

Nagy megtisztetésben részesültek a szombathelyi gyermekek, tanárok és gyülekezeti tagok, hisz a 2009/2010-es tanévet megnyitó istentiszteletet templomunkból közvetíti a Magyar Televízió. Ősi liturgiánk alapján a Szentlélekért könyörgünk, hogy adjon nekünk erőt és bölcsességet a tanítás szolgálatához, hogy munkánk valóban szolgálta és tanúságtétellel nemesüljön, és áldássá legyen sokak számára az előttünk álló hónapokban. Kérjük

egyházunk népét, hogy a televízió keresztül minél többen kapcsolódjanak be ünnepünkbe, és imádkozzanak velünk együtt a magyar oktatás ügyéért, iskoláink tanulóit és munkatársaiért!

Az iskola életéről bővebben olvashatnak a <http://remenyik.sff.hu/nyitoto>, gyülekezetünkéről pedig a <http://www.szombathely-lutheran.hu/> oldalon.

Hittankönyvajánló

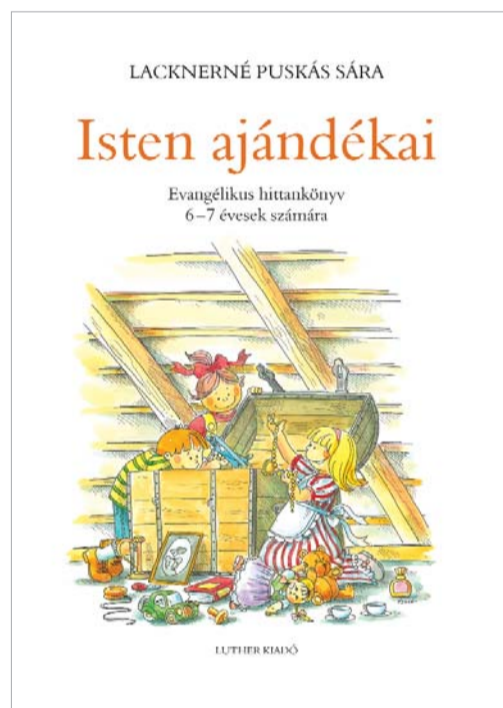
► **Összeállításunkban bemutatjuk a Luther Kiadó hittankönyveit, illetve a hitoktatást segítő egyéb kiadványait, bízva abban, hogy ezzel megkönnyítjük a lelkészek, hitoktatók tanév eleji készülődését. Tudjuk, hogy egy-egy tanév kezdetén az iskoláskorú gyermekeket nevelő családok számára igen nagy teherként jelent az új tankönyvek beszerzése, ezért hittankönyveinket szeptember 30-ig kedvezményesen áron árusítjuk.**

A Magyarországi Evangélikus Egyház hittantervéhez illeszkedő tankönyvek

Lacknerné Puskás Sára

Isten ajándékai

Hittankönyv 6–7 évesek (I. évf.) számára

A könyv fejezeteinek többségében Isten azon ajándékait bontogatja, melyekkel a hétköznapi életben mindenki találkozhat. Szeretnénk a természetet Isten teremtett világaként, emberi kapcsolatainkat Isten ajándékul nekünk adott jó rendjeként látni. Ez a „vallásos környezetismeret” kibővül még a gyülekezeti környezet alapfokú ismeretével. A sorra kerülő bibliai történetek egy része is az iménti témák köré csoportosul, elmélyíti és a Jézustól tanult megvilágításba helyezi őket. A másik hangsúly az ünnepekre – karácsonyra, húsvétra – való felkészülésre, biblikus tartalmuk megismerésére kerül.

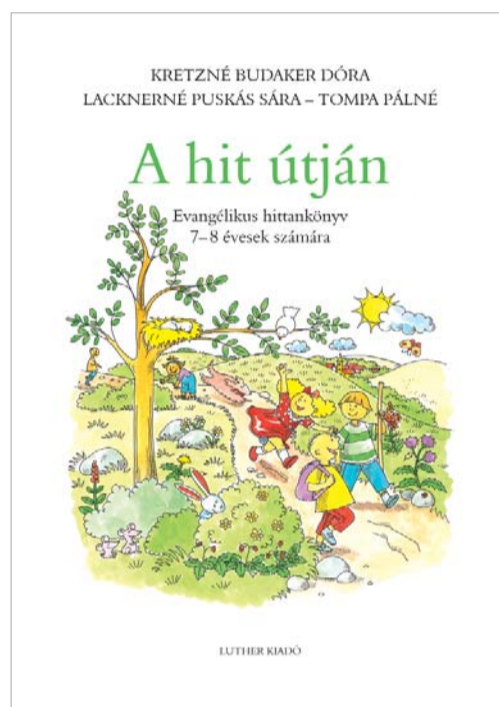
- A4, 64 oldal + színes melléklet, ragasztókötött, **590 Ft** helyett 531 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 60 oldal, irkafűzött, 972 Ft

Kretzné Budaker Dóra, Lacknerné Puskás Sára, Tompa Pálné

A hit útján

Hittankönyv 7–8 évesek (II. évf.) számára

Ábrahám, Jákób, József, Mária és József meg a tanítványok. Életükön, útjukon az Isten hívását követő élet szépségeivel, ajándékaival, életet mentő szabadításával és persze nehézségeivel haladnak. A karácsonyi és a húsvéti történet pedig elvezet bennünket annak felismeréséig, hogy a hit útjára Isten Jézus Krisztusban ugyanúgy hív mindannyiunkat, mint a Biblia lapjairól ismert „nagyokat”. A könyv is segíteni szeretne abban, hogy ne csak képzeletben, hanem valóságosan, egy egész életen keresztül járassunk a hit útján.

- A4, 132 oldal + színes melléklet, ragasztókötött, **980 Ft** helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 79 oldal, irkafűzött, 900 Ft

Baranyayné Rohn Erzsébet, Schaller Bernadett, Tillai Zsófia

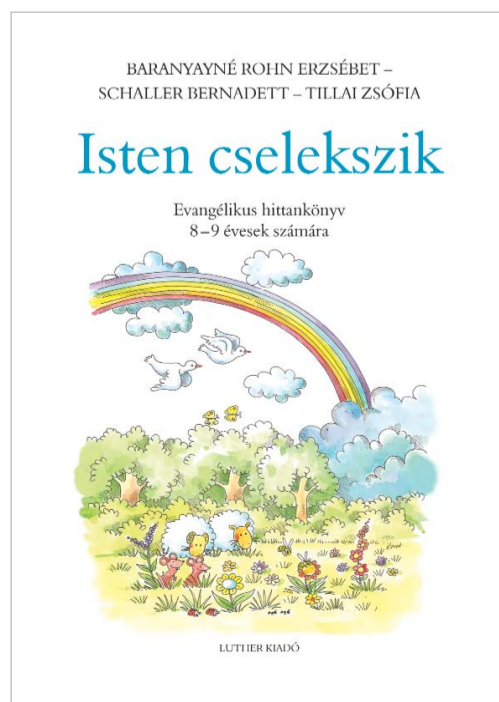
Isten cselekszik

Hittankönyv 8–9 évesek (III. évf.) számára

A harmadik osztályosoknak szóló hittankönyv hat témakörben mutatja be a címben megfogalmazott üzenetet: Isten cselekszik.

Az első fejezetben az őstörténeten keresztül megláthatják a gyerekek, hogy Isten elítéli a bűnt. A második fejezet leckéin keresztül megérthetik, hogy Isten a bűnös embert nem veti el magától: szól hozzá, és igéjével keresi őt. A harmadikból megtanulhatják Izrael történetén keresztül, hogy Isten nem feledkezik meg övéiről és ígéreteiről. A Sínai-hegyi szövetségekötés megmutatja, hogy Isten mit kíván népétől, s hogy mit jelentenek Isten parancsolatai a mindennapokban.

Az ószövetségi történetekből már megis-

mert üzenet az újszövetségi történetekben, példázatokban csúcspontot ki (negyedik fejezet). A gyerekek megláthatják, hogy Isten nem veti el a bűnös embert, hanem Jézusban bocsánatot, irgalmat kínál; s azok, akik ezt a bocsánatot elfogadják, Isten követőivé válhatnak. Így kerül elének az ötödik fejezetben a tanítvánnyá lett Máté, illetve Pál apostol személye, valamint az ószövetségi Jónás próféta.

Az utolsó fejezet – *Isten közösséget ad* – lehetőséget nyújt arra, hogy azokat a tanulókat, akik szüleikkel együtt lazábban kötődnek az egyházhoz, közelebb segítsük a gyülekezetekhez.

- A4, 140 oldal, ragasztókötött, **980 Ft** helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 80 oldal, irkafűzött, 1300 Ft

Koczorné Heinemann Ildikó, Pintér Zsuzsanna

Isten közöttünk van

Hittankönyv 9–10 évesek (IV. évf.) számára

A könyv szervesen kapcsolódik az első három osztály anyagához. A címe hordozza azt a mondanivalót, amelyet együttes munkánk közben mindig szem előtt tartottunk: Isten közöttünk van. Nem valahol távol, számunkra elérhető helyen tartózkodik, ahova már alig-alig hallatszik el a hangunk. A könyv fő fejezetei: *Jézus csodái; Jézus példázatokkal tanította az embereket; Jézus eljövételére készülünk; Emberek Isten szolgálatában; Megvalljuk hitünket.*

A tanári kézikönyvben a legtöbb leckénél a tananyag feldolgozásához megadtunk egy alternatív módszert is, amely a szerep-, illetve drámajátékon alapszik, és a gyerekek tevékenységére épít.

- A4, 156 oldal, ragasztókötött, **980 Ft** helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 120 oldal + melléklet, irkafűzött, 1350 Ft

Solymár Mónika, Sólyom Anikó

Örömhír Jézus Krisztusról

Hittankönyv 10–11 évesek (V. évf.) számára

Az ötödik évfolyam tantervéhez készült az *Örömhír Jézus Krisztusról* című tankönyv és tanári kézikönyv, mely Jézus Krisztus személyét, életét, munkásságát mutatja be. Az átadandó tananyag nem csupán az evangéliumokban található Jézus-történetek bemutatása, hanem az adott történet hangsúlyainak és

Örömhír Jézus Krisztusról

EVANGÉLIKUS HITTANKÖNYV 10–11 ÉVES GYEREKEKNEK

jelentőségének megismertetése, illetve a Jézus Krisztussal kapcsolatos többi történettel való összekapcsolása.

Az egyes leckék feldolgozása hasonló. Az adott témát, történetet írásbeli feladatokon és szóbeli beszélgetéseken keresztül mélyíti el a csoport. Minden leckében megjelöltük, hogy a Biblia mely szakaszát olvassuk el. Fontosnak tartjuk, hogy ebben az életkorban már ne csupán egy képes vagy gyermekbiblia legyen a tanulók előtt, hanem magát az *Újszövetséget* olvassák. A leckéket általában két olyan feladat zárja, amely játékos, kreatív formában ismétli a tanult anyagot. A tananyag elmélyítéséhez hozzájárulnak a tankönyv színes képei is.

- A4, 178 oldal, ragasztókötött, **980 Ft** helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: letölthető pdf formátumban a www.lutherkiado.hu/tanarizezikonyv oldalról.

ÚJ

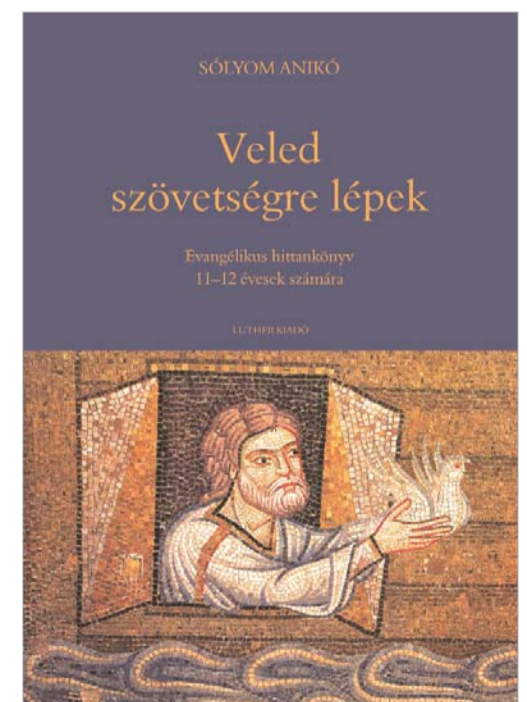
Sólyom Anikó

Veled szövetségre lépek

Hittankönyv 11–12 évesek (VI. évf.) számára

Veled szövetségre lépek! – *Mózes első könyvének* ez a mondata (1Móz 6,18) szólít meg egészen személyesen a hittankönyv címlapján.

Nem egyszerűen csak Nőének, nemcsak Ábrahámnak vagy Izrael népének mondja Isten ezeket a szavakat, hanem az *Ószövetség* lapjain, a hittanórákon, bibliaórákon nekünk is. Veled szövetségre lépek! Mit tesz Isten veled? Azt mondja, hogy veled lesz, segít, támogat, véd, veled megbeszélheted az ügyeidet, tőle nem kell tartanod.

Ebben a hittankönyvben és a hozzá tartozó *Öszövetségi olvasókönyvben* megismerkedhetünk azzal, hogyan kötött Isten szövetséget az emberekkel a világ kezdetétől fogva többször is. Hogyan hívta el őket, hogyan gondoskodott róluk, de arról is szó lesz, hogyan bűntette meg népét, amikor az elfordult tőle. Minden történetben megláthatjuk Isten féltő szeretetének jelét, és megtapasztalhatjuk, hogy aki hozzá hűséges, azt megsegíti az Úr.

Hálásak lehetünk Istennek, hogy mindezeket az eseményeket úgy ismerhetjük meg, hogy tudjuk: Jézus Krisztusban Isten új szövetséget kötött az emberiséggel. Vele szövetségre lépek! – ezt nekünk már Jézus mondja, akiben Isten egészen közel jött hozzánk.

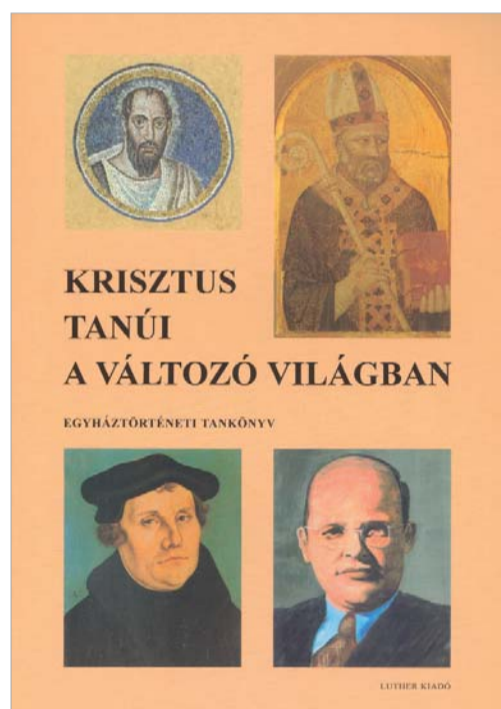
(A *Veled szövetségre lépek című hittankönyv a korábban használt Öszövetségi hittankönyvet helyettesítő tankönyv.*)

- *Hittankönyv:* A4, 96 oldal, ragasztókötött, ~~780 Ft~~ helyett 702 Ft
- Olvasókönyv:* A4, 128 oldal, ragasztókötött, ~~620 Ft~~ helyett 558 Ft
- Tanári kézikönyv:* letölthető pdf formátumban a www.lutherkiado.hu/tanarizezikonyv oldalról.

Sárkányné Horváth Erzsébet, Trajtlerné Koppányi Ágnes

Krisztus tanúi a változó világban

Hittankönyv 12–13 évesek (VII. évf.) számára

A tankönyv kiemelkedő egyháztörténelmi személyiségek életén és munkásságán keresztül a keresztény egyház kétezres éves küzdelmeibe ad betekintést. Az olvasmányok középpontjában – bár emberekről szólnak – Jézus Krisztus alakja áll. E személyek bemutatásánál a fő szempont az, hogy miként munkálkodott rajtuk keresztül Krisztus, és miként teljesítették koruk kihívásai között a tőle kapott megbízást, az evangélium hirdetését.

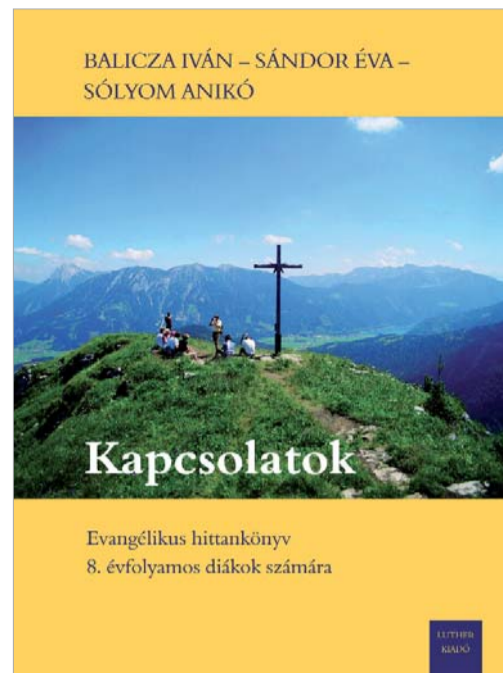
A bemutatott személyek különböző történelmi korokban éltek. A tankönyv egységét az alap gondolat adja, amelyet a címlapon ábrázolt személyek – Pál apostol, Augustinus, Luther és Bonhoeffer – vallottak. Ez a teológiai gondolat pedig a következő: hit által, kegyelemből váltattunk meg Krisztus által.

A kötet anyaga válogatásra ad lehetőséget. Az egyháztörténelmi személyiségeket bemutató fejezetek mellett bevezető, összefoglaló, tekintető egységeket is tartalmaz, amelyek segíthetik a tanulóknak az egyháztörténet egészében való tájékozódását. A tankönyv nemcsak az iskolai oktatásban, hanem a gyülekezeti hittan- és bibliáórákon, valamint a szertevendégségeken is használható. Sokoldalú alkalmazásához a hozzá tartozó tanári kézikönyv gazdag forrásanyaga, önálló és csoportos munkára, számonkérésre alkalmas feladatgyűjteménye is nagy segítséget nyújt.

- A4, 188 oldal, ragasztókötött, ~~900 Ft~~ helyett 810 Ft
- Tanári kézikönyv:* A4, 268 oldal, ragasztókötött, 2400 Ft

Kapcsolatok

Hittankönyv 13–14 évesek (VIII. évfolyam) számára

Tankönyvünk egyik alapelve, hogy a tanulók saját élettapasztalataira építve, az ő gondolataikat bevonva úgy akarunk tanítani, hogy tapasztalatszerét, őszinte párbeszédet indikálunk, amelybe mi, tanárok is beviszük a magunk élet- és hittapasztalatát. Nem tekintélyszemélyként, kizárólagos igazságként közöljük a dolgokat, bár éreztetjük a tanulókkal, hogy számunkra a hit válaszai hiteles válaszok. Jó, ha a tanulók maguktól ismernek el tekintélynek, és így fogadják el a mi hitvallásunkat. Abszolút tekintélyként a Szentírást állítjuk eléjük.

A közös beszélgetés konkrét kérdések mentén zajlik. Nem szétfolyó, parttalan, egymás mellett elbeszélő monológok sora, hanem célra orientált, vezetett beszélgetés. Folyamatos visszajelzésekkel és lényegkiemeléssel. Ugyanakkor nem katekézisékre épülő látszatbeszélgetés, hanem valós kommunikáció, tapasztalat- és véleménycsere.

A tankönyv főbb témái: Az ember; Kapcsolatban önmagunkkal; Kapcsolatban embertársainkkal; Kapcsolatban a természettel; Kapcsolatban Istennel; A Szentháromság egy igaz Istentől.

- *Hittankönyv:* B5, 108 oldal, ragasztókötött, ~~450 Ft~~ helyett 405 Ft
- Tanári kézikönyv:* B5, 96 oldal, ragasztókötött, 980 Ft

„Közelebb...” sorozat

A „Közelebb...” olyan, öt tagból álló füzet-sorozat, amely a 14–17 éves korosztályt szólítja meg elsősorban, hiszen alapvetően gimnáziumaink 9–10. évfolyamos tananyagához készült.

Az öt füzet öt olyan tantervi témát dolgoz fel, amely a négy- és nyolcosztályos gimnáziumban eltérő felépítéssel, de tematikájában nagyrészt egymást átfedve fordul elő. A „Közelebb...” sorozat füzetei arra vállalkoznak, hogy egyrészt kielégítsék mindkét iskolatípus tankönyvigényét, másrészt segítsék az egyházi iskolán kívüli oktatást is. Ajánljuk füzeteket gyülekezeti ifjúsági és bibliáórákhoz, illetve a konfirmációs vagy a felnőttoktatáshoz is.

Sándor Éva

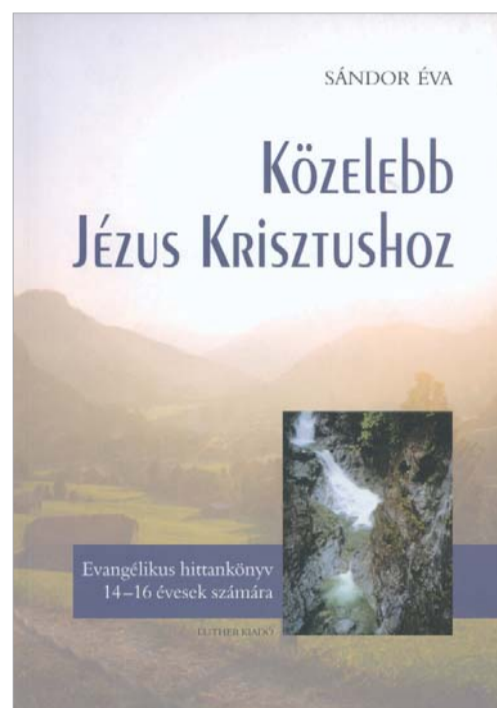
Közelebb Jézus Krisztushoz

Hittankönyv 14–16 évesek (IX–X. évf.) számára

A nyolcosztályos gimnáziumok 10. osztályos és a négyosztályos gimnáziumok 9. osztályos tananyaga részben fedik egymást. Mindkettő tartalmazza a *Jézus, akit Krisztusnak vallunk* fejezetet. A *Közelebb Jézus Krisztushoz* című tankönyv a kétféle tananyagot két színnel jelöli: a négyosztályos gimnáziumokra vonatkozó alaptananyag fekete színnel, a nyolcosztályos tagozatra vonatkozó további tananyag pedig bordó színnel található mind a tankönyvben, mind pedig a tanári kézikönyvben.

A tankönyv zöld keretben elhelyezett szövegei gondolatindító imádságokat vagy meditációkat tartalmaznak. Használhatjuk őket órakezdetkor meditációként vagy egyszerűen illusztrációként. A kötet másik fontos jellemzője, hogy minden fejezet végén egy-egy vers, imádság vagy meditáció olvasható. Ezek elhangozhatnak a tanórán, de a tanulók elolvashatják házi feladatként is.

A tanári kézikönyvben nagyon sok szépirodalmi utalás található. (Ezek az idézetek megtalálhatók a tanári kézikönyv végén lévő *Szemelvényekben*.) Minden hittanórán arra bátorítunk, hogy éljen a tankönyv és a tanári kézikönyv által felkínált képzőművészeti és szépirodalmi lehetőségekkel, s használja azokat akár az óra kezdeténél, akár a befejezésénél.

A négyosztályos tagozaton fontos a tanulók gyülekezeti hátterének felmérése. Erre a tanterv két tanórát ír elő. E bevezető rész érdekességétélhez nyújt segítséget az 1. fejezetben található játékgűjtemény.

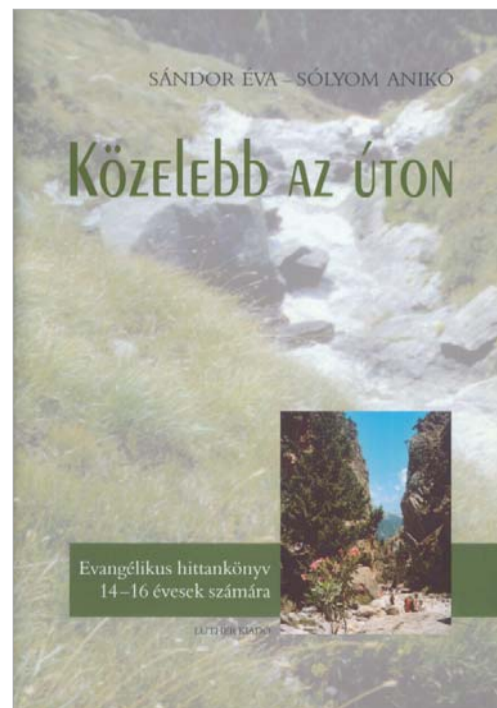
A tanári kézikönyv bizonyos leckékkel kapcsolatban részletesen kidolgozott játékokat, ötleteket tartalmaz. Mindenkit arra biztatunk, hogy próbálja ki és fejlessze tovább a tanári kézikönyvben található drámapedagógiai ötleteket és szituációkat. S ne felejtjük el: a legnagyobb öröm, ha megengedjük, hogy diákjaink megtapasztalják az evangélium valóságát.

- A4, 80 oldal, ragasztókötött, 620 Ft helyett 558 Ft
- Tanári kézikönyv:* A4, 96 oldal, ragasztókötött, 1390 Ft

Sándor Éva, Sólyom Anikó

Közelebb az úton

Hittankönyv 14–16 évesek (IX–X. évf.) számára

Sorozatunknak igen sokoldalúan felhasználható tagja a *Közelebb az úton* című füzet. Tematikus megközelítése miatt jól alkalmazható az iskolai oktatáson kívül is.

A tantervben szereplő *Útravaló* témakörök feladata mind a négy-, mind a nyolcosztályos

gimnáziumban az új, eddig nem tárgyalt evangéliumi történetek feldolgozása, illetve az újszövetségi levelek témáival való ismerkedés. A beszélgetések kiindulópontját az újszövetségi levelek témái, nem pedig általános etikai vagy dogmatikai kérdések határozzák meg. (Ez utóbbiak tárgyalása a 8. és 12. évfolyam anyaga.)

A nyolcosztályos gimnáziumokban ebből az anyagból csak néhány téma fér bele a rendelkezésre álló körülbelül nyolcórás keretbe. Itt az *Újszövetség* könyveinek alapos megismerésekor van mód a páli levelek tematikus feldolgozására. Ekkor a válogatás szempontja elsősorban az legyen, hogy a téma segítse a páli levelek megismerését. (A választást megkönnyíti a tanterv is.)

Ebben a füzetben is használjuk a négy- és nyolcosztályos gimnázium anyagát megkülönböztető színváltást: az evangéliumi történetek legnagyobb részének feldolgozása a nyolcosztályosok számára nagyrészt már ismerős, így csak a négyosztályosok esetében tanítandó új anyagként. (Ezeket a részeket zöld színnel jelöltük.) Természetesen a nyolcosztályos csoportokban egy-egy téma sokkal gyorsabban feldolgozható, hiszen az ismert történetre már csak utalnunk kell.

Sok téma fordul elő valamilyen formában a nyolcadikos tantervben, vagy tér vissza majd a 12. évfolyamon, ezért az egyes kérdéseket nem szükséges minden szempontból végig-elemezni.

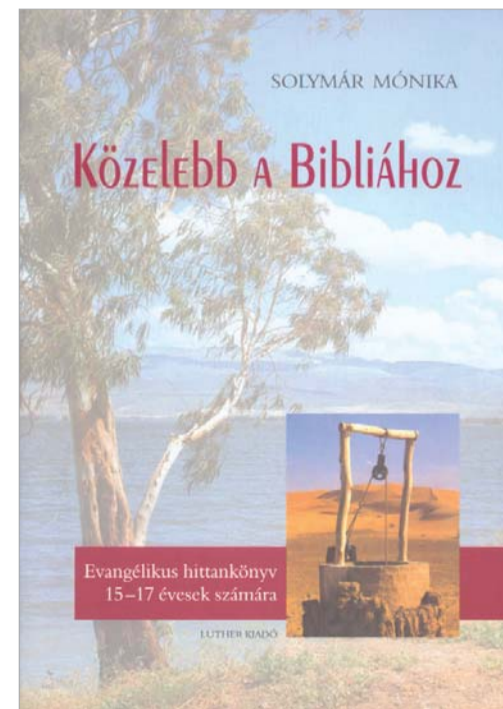
A könyvben gyakran használt módszer a beszélgetés. A tanulóknak meg kell ismerniük, szokniuk ezt az egészen egyszerű formát, hiszen az oktatásban sajnos egyre kevesebbszer van lehetőségük arra, hogy szabadon véleményt mondjanak bizonyos kérdésekről. Meg kell tanulniuk a beszélgetés kulturált formáját is. Alapelvünk lehet, hogy nincs rossz vélemény, legfeljebb nem értünk egyet vele, és vitatkozunk a kérdéssről. Főleg az anyag elején figyeljünk tudatosan ezekre a dolgokra, és segítsük a tanulókat. Tapasztalatunk szerint a diákok nagyon szeretnek beszélgetni, és hálásak, hogy őszintén elmondhatják azt, amit gondolnak.

- A4, 44 oldal, irkafűzött, 350 Ft helyett 315 Ft
- Tanári kézikönyv:* A4, 52 oldal, irkafűzött, 690 Ft

Solymár Mónika

Közelebb a Bibliához

Hittankönyv 15–17 évesek (X–XI. évf.) számára

Miért fontos könyv a Biblia? Milyen kapcsolata van Istennel? Honnan van a Bibliának erősítő, bátorító, vigasztaló, reményt adó hatása? Ki az, aki helyesen magyarázza az Írásokat? Mivel szólít meg a Biblián keresztül bennünket Isten? Hogyan szólítanak meg, és mit akarnak mondani egy több ezer éves könyv betűi nekünk, mai embereknek? Miből állapítható meg, hogy nem értjük félre az üzenetét? Hogyan keletkezett a Szentírás? Isten mennyiben és milyen formában „szerzője” e könyvnek? Kik és hogyan írták le először a szöveget, és hogyan maradtak fenn ezek? Hatással vannak-e a fordítások az eredeti tartalomra?

E kérdésekről való együtt gondolkodásra, a

Szentírással kapcsolatos ismeretek bővítésére hív a *Közelebb a Bibliához* hittankönyv és a hozzá kapcsolódó tanári kézikönyv. A tankönyv elsődleges célja, hogy formálja a fiatalok Biblia-szemléletét, Szentírásához való hozzáállását. Bibliái és irodalmi szemelvények, képzőművészeti alkotások, felismert hitvallások, emberek életpasztalatai, a Bibliával kapcsolatos ismereteink és ezek együttes mondanivalója gondolkodtathatja el a tanulókat arról, hogy mit jelent a keresztény emberek, az egyház és saját maguk számára a Szentírás és az abban megfogalmazott üzenet. A tananyagot kiegészíti, illusztrálja, és sokszor további gondolkodásra hív a tankönyvben szereplő színes képanyag. Az anyagrészek feldolgozását az előzetes tapasztalatokra, ismeretekre rákérdező, az anyagot a kérdező ki-fejtés módszerével kísérő és továbbvivő, elgondolkodtató vagy az átadott ismereteket visszakérdező feladatok segítik.

A hittankönyv anyaga mind a négy-, mind a nyolcosztályos gimnáziumi tantervben szerepel (a 9., illetve a 10. évfolyamon). A témák azonban nemcsak iskolai, hittanórai keretek között dolgozhatók fel: előkerülhetnek ifjúsági alkalmakon, bibliaórákon vagy a felnőttoktatásban is a Bibliával foglalkozó sorozatok részeként. Természetesen a módszereket ezekben az esetekben az alkalmaknak megfelelően kell megválasztani.

■ A4, 48 oldal, irkafűzött, ~~420 Ft~~ helyett 378 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 52 oldal, irkafűzött, 960 Ft

Sólyom Anikó

Közelebb az Újszövetséghez

Hittankönyv 16–17 évesek (XI. évf.) számára

Az *Újszövetség* könyveit tárgyaló anyag rész a nyolcosztályos gimnáziumok tanterve szerint követi a *Jézus, akit Krisztusnak vallunk* című témát. Ekkor már az evangéliumi történetek alaposabb ismeretére számíthatunk tanulóinknál: hallottak a Biblia keletkezéséről, egyháztörténetből a 7. évfolyamon az apostoli korról is foglalkoztak, de még nem tanultak a levelekről. Ezeket az előzményeket figyelembe véve készült az újszövetségi könyveket tárgyaló anyag rész.

Tanítványaink többsége nagyon nehezen vehető rá arra, hogy örömmel végigolvassa az evangéliumokat vagy az újszövetségi iratokat. Ha pedig kényszerből futják végig a szöveget, akkor nehezen veszik észre a szépségét, nehezen szólítja meg őket egy-egy gondolat. Ezért a figyelmüket megragadva és irányítva egy-egy kijelölt szakaszt érdemes elolvasatni velük. (Ebben segít a könyvek feldolgozásához készült sok feladat is.) A cél az, hogy a diákok végigjárják, bebarangolják az iratok jellegzetes részleteit. Természetesen mindemellett ösztönözzük őket arra, hogy a könyveket teljes egészében is olvassák el, de ne tegyék kötelezővé.

A füzetben található feladatok szerves részei az elsajátítandó anyagnak: nemcsak elméltetik azt, hanem a tankönyvi szöveghez képest gyakran többletinformációt hordoznak. Tudatosítsuk diákjainkban is, hogy így készüljenek a számonkérésekre.

■ A4, 40 oldal, irkafűzött, ~~390 Ft~~ helyett 351 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 36 oldal, irkafűzött, 550 Ft

Varga Gyöngyi, Zsugyel Adél

Közelebb az Ószövetséghez

Hittankönyv 16–17 évesek (XI. évf.) számára

A tankönyvsorozat *Közelebb az Ószövetséghez* című része elsősorban olyan tanulócsoporthoz készült, amelyek még nem sok előzetes ismerettel rendelkeznek az *Ótestamentum* könyveiről és koráról. A kötet ugyanakkor nem csupán a történetek pusztá ismertetésére vállalkozik.

A 16–17 éves korosztályra jellemző, hogy a diákok már nem – vagy nem szívesen – sajátítanak el olyan ismereteket, amelyekkel nem tudnak belülről azonosulni, vagy amelyeket nem tudnak közelről megvizsgálni. Ám tanulásra motiválja őket az, ha megérzik, hogy az ismeretek a hétköznapjaikkal, a bennük élő kérdésekkel, a jelenlét és a rájuk váró jövővel kapcsolatba hozhatók. A múlt értékeinek pusztán önmagukért való megbecsülése életkoruknál fogva már nem és még nem várható el tőlük. Ugyanakkor ebben az életkorban van utoljára lehetőségük arra, hogy szervezett feladatok között, kortárs csoportban és tanári segítséggel megismerkedjenek a régi korokból származó kincsekkel, így az *Ószövetséggel* is.

Ezt a látszólagos feszültséget két szerkesztési elvvel kísérli meg feloldani a könyv. Egyrészt a főszövegben megtalálhatók mindazok az ismeretek, amelyek elősegítik az otthoni tanulást, az összefüggések megértését. Ugyanakkor az az idő, amelyet korábban a tankönyv hiánya miatt jegyzetelésre, diktálásra fordítottunk az órákon, most felszabadulhat más jellegű, de éppúgy a tananyaghoz kötött elfoglaltságokra. Ezek nem másodrendűek, hanem arra valók, hogy a tanulás személyesebb legyen, a tanulók világával látható kapcsolatba kerüljön. Ezt szolgálja a tankönyvi feladatok és képek jelentős része. A feladatok a lecke témájával kapcsolatban gyakran rákérdezőnek a tanulók véleményére. Az osztályban jelen lévő különböző vélemények lehetővé teszik az egymástól való tanulást, továbbá differenciáltabbá válhat a csoport vitakultúrája és igazságfelfogása is.

A bibliai történeteknek az olvasók életével való összekapcsolása egyébként sem idegen a szövegek szándékától, ebben a korosztályban viszont megkerülhetetlen. Ezen az úton válhatnak élővé a szövegek és szereplőik, s a múlt és a jelen találkozása nemcsak a diákokat, hanem a tanárokat is új felismerésekhez vezetheti.

A kötetben vannak olyan feladatok is, amelyek a verbális tanulás határain túlra merészkednek. Talán szokatlan, hogy képalkotásra és -elemzésre is lehetőséget kínálnak a tankönyv feladatai. S bár nem minden csoport végez szívesen ilyen jellegű feladatokat, biztosan elnyeri majd az evangélikus gimnáziumaink rajz- és művészeti tagozatos osztályaiban tanulóik tetszését.

A könyv használatát segítik az egyértelmű tipográfiai megoldások: a lap szélén található piktogramok, a feladatok bordó kurzív betűvel történő szedése, illetve a kiegészítő

anyag szélső hasábjában való elhelyezése. A tanárok ezenkívül segítséget, gondolatindító impulzusokat, módszertani útmutatást és feladatmegoldásokat is találnak a tanári kézikönyvben. Mind a diákokat, mind a tanárt magas követelmények elé állítja a *Közelebb az Ószövetséghez* című tankönyv, de a ráfordított idő és energia remélhetőleg megtérül, amikor a régi történetek elevenné válnak a jelenben, és útitársainkká szegődnek a jövő felé vezető úton.

■ A4, 148 oldal, ragasztókötött, ~~980 Ft~~ helyett 882 Ft
Tanári kézikönyv: A4, 124 oldal, ragasztókötött, 1350 Ft

Jánosi Valéria

Egyháztörténet

Hittankönyv 16–17 évesek (XI. évf.) számára

Az egyház Isten szándéka szerint jött létre, Jézus az, aki Szentlelke és igéje által hívja egybe és gyűjti össze nemzedékről nemzedékre azokat az embereket, akik benne bíznak. Egyszerre szent és profán ez a történelem, hiszen maga az élő Isten munkálkodik egyházában és egyháza által, ám bűnös emberek végzik jól-rosszul a rájuk bízott munkát. Jézus ezt mondja főpapi imájában: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15) Az egyház története szorosan összefonódik a világ történetével, annak eseményei nélkül nehezen értelmezhető. Tény, hogy az egyház sokszor és sokféleképpen vétkezett Ura akarata ellen, múltja nem mindig fényes, ám az mégis Isten népének története. Ahhoz, hogy a magunk szerepét, feladatát, egyházunk jelenlegi helyzetét megértsük, jó, ha ismerjük a múltat. Ennek ismeretében alkalomadtán talán védeni is tudjuk egyházunkat az egyre gyakoribb vadakal szemben.

A tankönyv természetesen időrendi sorrendben halad, fejezetekre, órákra lebontva a megtanulandókat. A főszöveg közben színes keretbe foglalva érdekességeket, kiegészítő anyagokat olvashatnak a diákok. A lap szélén képek találhatóak, érdemes megnézni alaposan egy-egy arcot, mert az sok mindent elárul az emberi jellemről. A főszöveg mellett idézetek olvashatók az adott korban élt szerzőktől. Néha nehéz megbirkózni a korabeli nyelvezettel, ám megéri a fáradságot, hiszen mégiscsak ők az elsődleges szemtanúk, mi csak értelmezzük a történeteket.

■ A4, 260 oldal, ragasztókötött, ~~1550 Ft~~ helyett 1395 Ft

Egyéb hittankönyvek

Pröhle Károly

Az evangélium igazsága

Hit- és erkölcsstan

■ A5, 116 oldal, ragasztókötött, ~~250 Ft~~ helyett 225 Ft

Aczelné Bízik Eszter, Kerékgyártóné Fillő Mónika

Az Úr az én pásztorom

Hittan munkatankönyv 7–8 évesek (II. évf.) számára

■ B5, 116 oldal, ragasztókötött, ~~880 Ft~~ helyett 792 Ft

Hitoktatási segédanyagok

Biblia – Új fordítású

■ közepes, műbőr kötés, ~~2400 Ft~~ helyett 2160 Ft
■ nagy, műbőr kötés, ~~2900 Ft~~ helyett 2610 Ft

K. Tamminen, L. Vesa, M. Pyysiäinen

Hogyan tanítsunk hittant?

Vallásdidaktika

■ B5, 228 oldal, keménytető, ~~1400 Ft~~ helyett 1120 Ft

Hitoktatási napló

■ 270 Ft

Hitoktatási bizonyítvány

■ 55 Ft

Boda Zsuzsa

Gyermekvár 1–2.

■ 142×196 mm, 56 és 60 o., irkafűzött
~~750 Ft~~ 675 Ft (füzetként külön is rendelhető)

Boda Zsuzsa

Bohócos társasjáték

■ 1 db játékmező, 48 db kártya, játékleírás
~~1060 Ft~~ 955 Ft

Kiadványaink megrendelhetők a Luther Kiadótól:

1085 Budapest, Üllői út 24.
Fax: 1/486-1229
E-mail: kiado@lutheran.hu

Megvásárolhatók a kiadó könyvesboltjában:

Budapest VIII. ker., Üllői út 24.
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között

Kaphatók internetes könyvesboltunkban is:

<http://bolt.lutheran.hu>

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Kedves Gyerekek!

► Augusztus 20-án, nemzeti ünnepünkön *István* királyra emlékezünk. A mostani gyermekoldalon pedig Dávid király életével kapcsolatos társasjátékot találtok. A játékhoz bábukra és egy dobókockára lesz szükségetek. Az nyer, aki pontos dobással ér be a célba. Jó szórakozást!

1. Sámuel az Úr parancsára királlyá keni Dávidot. Lépj előre két mezőt!
2. Dávid legyőzi a filiszteus Góliátot. Dobj még egyszer!
3. Saul irigységből lándzsát hajít a lantozó Dávid felé. Dávid elmenekül. Egyszer kimaradsz a dobásból.
4. Dávid megkegyelmez Saul életének, és csak egy darabot vág le a köpenye széléből. Lépj előre három mezőt!
5. Dávid ismét megkegyelmez Saul életének, és csak lándzsáját és vizes korsóját veszi el tőle. Lépj előre három mezőt!
6. Saul meghal, és néhány év múlva Dávid az egész ország királya lesz. Lépj előre egy mezőt!
7. Megszületik fia, Salamon. Dávid még életében kijelöli őt utódjául a trónon. Lépj előre egy mezőt, a célba!

START

„A kereszt tövénél nagy dolgok történnek”

Beszélgetés Szeverényi Mihály festőművésszel

► Tizenkilencedszer várta résztvevőit az idén a békési Csuta Nemzetközi Művésztelep. Az ez alkalommal tizenkét országból érkezett művészek július 30. és augusztus 8. között dolgoztak az alkotótábor szervezőjének és művészeti vezetőjének, Csuta György festőművésznek a műtermében. Szeverényi Mihály festőművész – aki a békéscsabai evangélikus Nagytemplom új oltárképét is alkotta néhány évvel ezelőtt – rendszeres résztvevője a telepnek. Vele beszélgettünk a helyszínen.

– Milyen a tábor hangulata?

– A Csuta-művésztelepnek kezdetektől résztvevője vagyok, szinte mindegyiken jelen voltam. Nagyon jó az alkotó szelleme, és kimagasló a vendégszeretet. Leginkább az különbözteti meg a többi alkotótáborról, hogy itt kialakult a szervezőt és névadót, Csuta György festőművészt és családját segítő művésztársulói kör, amelynek tagjai nagyon lelkiismeretesen pátyolgatják a tábor munkáját. Ennek is köszönhető, hogy a békési polgári otthonok tele vannak igazi festményekkel. Ilyen értelemben ez a tábor egyben az ízlésformálásnak a színtere, és a kisváros kulturális életében kiemelkedő szerepe van.

– Az idej téma bizonyára nem mindenkinek a kedvence – ellentétben Önnel –, hiszen nem minden művész áll közel szükségképpen a kereszténységhez. Mi jutott eszébe a „kereszt” szó mint motívum hallatán?

– Az oltárképhez készített egyik lábtanulmányomra gondoltam, és ezt festettem tovább. A festményen csak a kereszt tövénél lévő lábak láthatók. Nincsenek szögek, nincs alátámasztás. A mondanivalója pedig az, hogy a kereszthez nap mint nap oda kell lépünk, naponként kell megtérnünk, ahogy Luther is

mondta. A kereszt tövénél nagy dolgok történnek. Megszabadulhatunk a terheinktől, érezhetjük és tudhatjuk, hogy Jézus helyettünk szenved

mentális kettős fakesztet készítettek, melyet a város egyik közterén állítottak fel. Mit gondol az efféle szimbólumokról?

A SZERZŐ FELVÉTELE

dett, a büntetést a mi bűneinkért is viselte. A keresztnél felszabadulhatunk a terhek alól, bűnbocsánatot és örök életet nyerhetünk. Mindezt kifejezi az alkotás.

Az egyik szervezővel úgy döntötünk, hogy a festményt a táborzáró kiállításon mint installációt mutatjuk be, alátesszünk egy bárdolatlan fárönköt kovácsoltvas szegekkel és régi kalapáccsal. Címe ez lett: „Tied... Érted...” A kiállítás a békéscsabai Jan Kay Galériában szeptember elejéig tekinthető meg.

– A tábor szobrász alkotói monu-

– A kereszténynek mondott Európa kellős közepén vagyunk, egy kereszt felállítását a legteljesebben magától értetődő, még ha egyes gondolkodók ezt másképpen látják is. A kereszt, különösen a kettős kereszt, amely ismereteim szerint 13. századi, bizánci eredetű királyi szimbólum, történelmünk, múltunk egy darabja. A gyökereinkre emlékezett, akárki tekint is fel rá. A keresztnek mindenkor politikamentesnek kellene lennie, ebből nem volna szabad politikát csinálni.

■ SZEGFŰ KATALIN

Csillagászat történelmi ritkaságok az érseki könyvtárban

A csillagászat nemzetközi éve tiszteletére 2000 év csillagászati könyveiből Kalocsán – Ptolemaiosztól Fényi Gyuláig címmel rendezett kiállítást a római katolikus Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár.

Patachich Ádám érsek 1782-ben saját gyűjteményét egyesítette a káptalani bibliotéka állományával, majd két évvel később végrendeletében a kollektívát az egyházmegyére hagyományozta.

A könyvtár mindig is elkötelezettje volt a tudománynak: a terem körülvébe zárt portréin feltűnik Arisztotelész és Newton; csillagászati könyvállománya világviszonylatban is ritkaságszámba menő köteteket tartalmaz; s az intézmény tagja volt az 1946 és 1949 között működő Magyar Csillagászati Egyesületnek is.

Jelen kiállítás gerincét a páratlan csillagászat történelmi könyvritkaságok alkotják. Ahogy a tárlat címe is utal rá, találkozhatunk ókori szerzőkkel, illetve a középkor alkotásaival. Láthatók továbbá kódexek, ősnymtatványok, illetve már nagyobb példányszámban sokszorosított, koruk legkorszerűbb tudományos nézetét közlő, sőt világképformáló asztronómiai kiadványok. A szerzők közt ott találjuk a komoly műszerezettségű észlelő evangélikus csillagászt, Tycho Brahet; a bolygók mozgására vonatkozó törvényeivel a 21. századi fizikai tananyagban is szereplő lutheránus asztronómust, Johannes Keplert; vagy Philipp Melanchthon vejét, a tudós Caspar Peucert.

A tárlat másik fele Kalocsa csillagászati múltját idézi meg. Az egykoron a kalocsai Szent István Gimnáziumban működő – ma kihasználatlanul álló – Haynald-obszervatóriumban Fényi Gyula jezsuita szerzetes a

19–20. század fordulóján világszínvonalú napmegfigyelési anyagot gyűjtött össze. Megtekinthetők az asztronómia mellett botanikával is aktívan foglalkozó Haynald Lajos érsek által alapított intézmény korhű műszerei, eredeti dokumentumai. Sőt olyan kiadványok is, mint a Vatikáni Csillagvizsgáló éves tudományos jelentése, melyet hatvan évvel a Hay-

FOTÓ: REZSABEK NÁNDOR

nald-obszervatórium kutatóhelyként történt diktatórikus megszüntetése után is automatikusan postáznak.

■ R. N.

A kiállítás 2010. január 6-ig tekinthető meg az érseki palota épületében (6300 Kalocsa, Szentháromság tér 1.). Nyitva keddtől vasárnapig 9 és 17 óra között. A kiállítás csak csoportosan, tárlatvezetéssel látogatható. Egyéni látogatóknak (tíz fő alatt) 12 és 14 órakor indul vezetés. November 1. és március 31. között csak előzetes bejelentkezés alapján fogadnak csoportokat. További információk a http://konyvtar.asztrik.hu/?q=konyvek/csillagaszati-kiallitas_honlapon.

A hit, az öröm és a jó hír zenéje újra Solymáron

► Kilencedik alkalommal rendezik meg augusztus 29-én, szombaton 17 és 22 óra között a lapunkban már több ízben is népszerűsített gospelzenei fesztivált Solymáron, a helyi sportcentrumban. Az idei év egyik újdonsága, hogy a nagyszabású rendezvény nevébe most már a „nemzetközi” szó is beillesztendő, hiszen a fellépő művészek, zenekarok közül többen is külföldről érkeznek majd.

Ez a tény, valamint a fesztivál fővédnökeinek személye – dr. Mádl Ferencné, Dalma asszony és dr. Beer Miklós római katolikus püspök – is jelzi, hogy Jeney Erzsébet alapító-főszerző, a Magyar Rádió zenei szerkesztője minőséget és értéket hordozó, építő tartalmat közvetítő fesztivált valósított meg. A média figyelmét szintén felkeltette a nívós zenei program (szervezője a Magyar Rádió elnökétől 2001-ben Nívódíjat kapott), amit a médiamegjelenések impozáns listája is tanúsít. Am Jeney Erzsébetnek nemcsak életben

tartania sikerült a 2001-ben induló álmod, hanem az egykor ültetett kicsi magból növelni, bővíteni is az országos szinten egyedülálló fesztivált, ami – ha belegondolunk – vallásos-kulturális rendezvény esetében, amely speciális közönség elérésére hivatott, igen tiszteletreméltó teljesítmény.

Jeney Erzsébet zenei szerkesztőként immár húsz éve foglalkozik hivatásából adódóan és szíve vágyából is a gospellel. Mint rámutatott, méltatlanul kevés figyelmet kapnak ezen színvonalas együttesek a könnyű műfaj feledhető, felkapott sztárjaihoz képest, noha a zene nyelvén valódi értékekről szólnak.

A nemzetközi gospel fesztivál ars poeticája több célból-szándékból állítható össze. A műfajteremtő, hiánypótló kezdeményezésnek induló zenes program Budapest környékének egyik legszebb, lehangulatossabb településén – hiszen azért erről is érdemes szólni: aki járt már Solymáron, az tudja: „nem könnyen feledhető” atmoszférájú nagyközségről van szó – évről évre több látogatót vonzva, ma már szerepel a műfaj kedvelőinek fesztiválnaptárában, s lehetőséget

ad a fellépő művészeknek is a találkozásra, tapasztalatcsere.

A gospel az 1920-as években az amerikai nagyvárosok feketék lakta kerületeiben felállított utcai templomokban létrejött vallásos dalforma. Szó szerinti fordításban az evangélium dalaira vonatkozik. Vallásos költők és zeneszerzők olyan műveire, amelyeket vallási ünnepek céljára írtak, s mindenekelőtt a tradicionális afroamerikai énekek (spirituálék) mintájára születtek. A gospel másik ága az úgynevezett „fehér”

Egy korábbi fesztivál pillanatképe

FOTÓ: WWW.GOSPELFESTIVAL.HU

vagy kortárs keresztény könnyűzene. Ez a műfaj az 1920-as évek közepén alakult ki Amerikában. Története az európai emberek számára is nagyon érdekes: Bibliával házáló könyvgünyökök szívesen alkalmaztak énekeseket, énekegyütteseket a Biblia, illetve az abban leírtak népszerűsítésére. Közülük a Homeland Harmony Quartet vált a legismertebbé 1948-ban a Gospel Boogie című slágerlistás dalával.

Visszatérve a jelenre: a szintén rádiós személyiség, Csűrös Csilla újságíró műsorvezetőként olyan vendégeket konferálhat fel idén, mint a csákvári Gyémánt gospel, a tapolcsányi Pax Vobis ifjúsági kórus, a Credo együttes Kárpátaljáról, a „fekete hangú fehér”, Dávid Viktória gospel-énekesnő, Regős Zolt és a Fráter kórus Miskolcra, a Lumen Christi gospelkórus, valamint az igazi szenzációt ígérő, nagy létszámú Sienna gospelkórus Varsóból. Az idei év két fontos újdonsága még, hogy egyrészt lesz egy előkoncert is augusztus 5-én, amikor is egy svájci gospelkórus, a Swiss Gospel Choir lép fel magyarországi turnéja keretében Solymáron. (A koncert este 7 órakor kezdődik a

művelődési házban.) A másik pedig, hogy a fesztivál kísérőprogramjaként augusztus 28-án 18 órakor különleges ikonokból nyílik kiállítás a solymári Apáczai Csere János Művelődési Házban. Alkotójuk Callmeyer Ferenc építész, egyetemi tanár, sokoldalú, nemzetközi elismertségnek örvendő művész. A gospel fesztivállal ezzel egy újabb lépést tesz az ösztömvészetek irányába.

S hogy miért öröm évről évre beharangozni a nemzetközi gospelzenei fesztivált, majd pedig beszámolni róla e lap hasábjain? (S az Evangelikus Életnek médiatámogatóként is az ügy mellé állnia?) Azért, mert Isten szeretetének örök üzenetét továbbítja, s már választott jelmondatával is – „Hogy egyek legyenek...” – bizonyosságot tesz arról, hogy jó ügy érdekében igenis van összefogás, van adakozó kedv, van közös célért való együtt munkálkodás, lehet együtt örülni Isten evangéliumának, öt dicsérni felekezettől függetlenül, annak az ajándéknak a felhasználásával, amelyet tulajdonképpen tőle kaptunk: a zene és az emberi hang által.

■ K. D.

Párbeszéd könyv és olvasó között

Beszélgetés Tarr Kálmánnal, a Kálvin Kiadó nyugalmazott igazgatójával

► **Stílszerűen: könyvkiadóban, raktár és könyvesbolt között, papír- és könyvillatban ültünk le beszélgetni. A Kálvin Kiadó közelmúltban nyugalomba vonult igazgatója, Tarr Kálmán református lelkész kedves gesztusként hozzánk, a Luther Kiadóhoz látogatva mesélt pályájáról, könyvek iránti szeretetéről, az egyházi könyvkiadói munka rendszerváltás előtti és utáni örömeiről és nehézségeiről.**

– Lelkészként miként vezetett az útja az írott sajtóba? Mindig úgy tervezte, hogy könyvek közelében, olvasással tölti majd az életét?

– Amióta az eszemet tudom, tudatos olvasó voltam, mindent elolvastam, ami koromhoz illett – és azt is, ami nem... Lelkészcsládban nőtem fel, így a teológiai irodalomra is viszonylag hamar rátaláltam. A teológiára kerülve már másodéves koromban olvasó emberből író ember is lettem. A *Theologiai Szemle* akkori főszerkesztője, dr. Kádár Imre, aki professzorom is volt, kért fel először publikálásra – ez hallatlan megtiszteltetés volt számomra! Később elvégeztem az újságíró-iskolát, és amellett, hogy a református egyház lapjaiba írtam, a *Theologiai Szemlénél* lett az egyik főállásom. A Felekezettudományi Intézetnél elhelyezkedve újszintén olvasással, írással járó tudományos munkát végeztem.

1976-ban kértem az egyházkor-

mányzatot, hogy ha van rá mód, a sajtómunka területén helyezzenek el. Így is lett. 1976-ban a zsinati iroda kötelékében kerültem a Református Sajtóosztályra, '78-ban pedig a vezetője lettem. Ennek jogutódja az 1992-ben létrehozott Kálvin Kiadó. A Magyar Bibliatársulat főtítkári teendőit is elláttam, hiszen szorosán összefüggött a két tevékenység. Ez év január 31-ével mentem nyugdíjba, azaz a nyugodt tudattal, hogy – talán nem vagyok szerénytelen – „kineveltem az utódaimat” Galsi Árpád és dr. Pecsuk Ottó személyében.

– Egy kiadó vezetője „hivatalból” vagy „szerelemből” olvas? Mi ebben a munkában a legizgalmasabb: felfedezni egy kiadásra érdemes művet? Tárgyalni, szervezni, utazni, olvasókkal találkozni?

– Szerencsés ember vagyok, hiszen a hivatásom teljesen egybeesett a hobbimmal. Pihenésképpen is olvastam, akkor végre nem azt, amit muszáj, hanem amihez nekem volt kedvem. Ezt az ideális állapotot fél éve élvezem ismét, mióta nyugdíjban vagyok.

A kiadói feladatok mintegy hetven százaléká mentedzermunka. Szervezni kell, pénzügygel, kereskedelemmel kell foglalkozni, s ezek bizony időrabló tevékenységek. Fontos volt egyházi kiadók számára a külföldi kapcsolattartás is.

Sajnos meg kell említenem, hogy az elmúlt harminc évben nagyrészt kihalt az a szerzőnemzedék, amely tollal is hirdette az ígét, a nyomtatott betű segítségével is szolgálta a gyülekezeteket. Ma a fiatalok in-

kább a tudományos pályájuk részeként írnak.

– Gyököcssy Endre, Cseri Kálmán... tényleg, ki léphet a nyomukba?

FOTÓ: BODA ZSUZSA

– Nem látszik az utánpótlás, és ennek az okai nyilván nem is kizárólag az egyházon belül keresendők. Szomorúnak tartom, hogy az írásbeliség nemcsak a világban szorult vissza, hanem az egyházban is az elmúlt húsz esztendőben. (Ez az egyik oka annak is, hogy az elmúlt években egyre több fordítást adtunk ki.) 1980 és '90 között egy-egy könyv rendszerint tízezer példányban jelent meg. Ma álmodni sem merünk ilyenről: átlagosan ezerötven példányban jelennek meg a kiadványaink. Óvatossá váltak a kiadók, kisebb az olvasási kedv, csekélyebb a vásárlóerő... E tényezők ellen egy nem értékelvő világ-

ban nehéz felvenni a harcot, még ha ezek a számok kétségbeejtőek is...

– Milyen szempontok szerint döntött egy-egy könyv, sorozat megjelenítéséről?

– A könyvhöz való viszonyulás az, amit tisztázni kell, és ehhez az alapot számunkra, protestáns keresztények számára az adja, hogyan viszonyulunk a Bibliához. Minden olvasásnak a bibliaolvasás kell, hogy az alapja legyen. Kívánatos, hogy minden hívő ember mindennap olvassa a Szentírást. A magától növekvő példájára gondolva így olyan készségek és igények fejlődnek ki bennünk, amelyek az olvasási készségünket általában is mederbe terelik.

A Kálvin Kiadó ezt szem előtt tartva ahhoz kíván segítséget nyújtani, hogy aki olvassa a Bibliát, az értse is, hiszen a szent szöveg rendkívül nehéz olvasmány! Nagyszerű segítség például a magyarázatos Bibliánk, a kommentárok, ez veti meg küldetésünk alapját: célunk, hogy az általunk kiadott minden könyv a Biblia jobb megértését segítse. Direkt vagy indirekt módon biblikus alapvetésűnek kell lennie a lelkiségi irodalomnak is. A könyveinket olvasó ember jusson el a Bibliához, és a bibliaolvasó keresen értelmezést, ismereteket az általunk kínált könyvekben. Így kialakulhat egy egészséges kör, egy egészséges viszonyulás a könyvekhez. Ha kialakul egy párbeszéd köztem és az olvasott könyv között – véleményem szerint ez az igazi értelme az olvasásnak. Akkor tanultam meg „jól olvasni”, ha a világirodalom is végül a Bibliához visz vissza. Ha fel-

fénylik a Szentírás valamelyik igazsága. Egyházi kiadó akkor dolgozik jól, ha mindenki, aki a templomba jár, beleértve a papot is, kap valamit, ami számára sokat jelent, lelki, szellemi táplálékot nyújt.

– Melyik a legkedvesebb könyve a több száz közül, amelyet a kiadó az Ön vezetésével megjelentetett?

– Egyértelműen a bibliakiadást említtem, ennek voltak mérföldkövei az évtizedek során. A revidált új fordítású Biblia 1990-ben, a deuterokanonikus könyvek új fordítása, az említett magyarázatos Biblia, a szlovák–magyar, román–magyar *Újszövetség* mind-mind túlmutattak önmagukon. Hihetetlenül jó érzés, hogy harminc éven át én voltam felelős a magyar nyelvű protestáns Bibliáért! Örömtől és Isten iránti hálát vált ki belőlem. Tavaly a Biblia éve programsorozat pedig különösen is nagyszerű lehetőség volt arra, hogy még többen kézbe vegyék a Szentírást.

– Kérem, árulja el: mit olvas most, hogy végre van szabad ideje?

– Nagyon szeretem *Updike*-ot – református lelkész fia volt, de nem csak ezért –, s most, hogy meghalt, a magyarul megjelent összes könyvét (újra)olvasom. Ezzel párhuzamosan *Churchilltől Az angol ajkú népek történetét*. És élmény volt olvasni utódaim doktori disszertációit: Galsi Árpádét Jakabról, az Úr testvéréről, valamint Pecsuk Ottónak a *Pál és a rómaiak* című könyvét. *Hrabalt* pedig bármikor szívesen kézbe veszem.

■ – KÖHÁTI –

myLuther + GYULA

Rég várt találkozónak adott otthont a múlt hét végén Gyula városa. Másfél évnyi intenzív internetes kapcsolattartás után augusztus 7-én délután a fürdőváros világórájánál adtak ugyanis randevút egymásnak egyaránt a myLuther evangélikus közösségi oldal törzsfelhasználói közül; többen életükben először látták egymást. Alább az oldalról, illetve a találkozóról olvashatnak néhány vallomást.

A mi Luther-oldalunk

Közel másfél éve találtam rá a *myLuther*-re, amikor gyülekezetünk honlapját – jobban mondva blogját – kezdtem készíteni. Felkeltette a figyelmet, hogy az oldalt látogató fiatalok mennyi érdekes és egy keresztény ember számára hűsbavágóan vagy inkább „lélekbevágóan” fontos kérdésekről cserélnek eszmét, ráadásul könnyed, nyitott stílusban. Azonnal kivettem a blog címét a gyülekezeti oldalunkra.

Néhány hónap múlva már én is rendszeres olvasója-írója voltam a *myLuther*-nek, és bátran ajánlottam az oldalt saját hittanosaimnak és fiatal ismerőseimnek is. Tetszett, hogy míg napközben a falubeli evangélikusokkal találkoztam, esténként az ország más csücskeiből írogató fiatal keresztényekkel „beszélgethettem” – és aztán össze is ismertethettem őket egymással.

Habár „beszélgetéseinkben” nem

mindig járunk be teológiai mélységeket, mégis tudjuk, hogy keresztények vagyunk, és ez összeköt bennünket. Nem bántjuk, hanem támogatjuk egymást. Talán ilyen lehet a jövő egyik gyülekezettípusa – évek óta hallunk és beszélünk arról, hogy a hagyományos gyülekezeti forma az elkövetkezendő években meg fog változni.

Néhány héttel ezelőtt lehetett olvasni a hírekben (a *myLuther*-en is megjelent), hogy Vincent Nichols westminsteri érsek szerint az internetes közösségek elidegenítik az embereket, és az így létrejött rövid kapcsolatok öngyilkossághoz is vezethetnek. A *myLuther* nem erről szól: itt közösség alakult, keresztény emberek közössége. Nem mindegy, hogy az emberek közti kapcsolatok mögött mi vagy ki áll.

Hiszem, hogy mögöttünk valóban Krisztus áll.

■ GERLAI PÁL (Fancsal)

Számomra a *myLuther* a béke szigete. Amikor csak pozitív hatásokra vagy egy kis nyugalomra vágyom, bekapcsolom a számítógépet és megnyitom az oldalt. Órákig tudok böngészni a bejegyzések között – mi történik más gyülekezetekben, más emberekkel és így tovább –, és mindig új élményekkel gazdagodom. Az emberek, akikkel az oldal révén kapcsolatba kerültem, az életem részévé váltak, és úgy érzem, hogy közeli barátaimmá lettek, annak ellenére, hogy többeket csupán a virtuális világból ismerek. Különleges élmény keresztényként más hívő embereket megismerni, főleg akkor, ha nem egy felekezethez tartozunk. Mindannyian fantasztikusak, akikkel lehet, hogy soha nem „találkoztam” volna, ha nem lenne a *myLuther*.

■ OLG1

„De jó, hogy van hangod!”

„A világra merre található? Melyik utcában?” – kérdezte telefonon Pali. Ismeretlen ismerőssel aznap beszéltem először telefonon. Sok minden tudtam már róla, a munkájáról, örömeiről, féltéseiről. Előfordult, hogy álmatlanságtól szenvedve ültünk le mindketten – egymástól legalább háromszáz kilométernyire – a számítógép elé, társaságot keresve az éjszaka magányában. De személyesen még soha nem találkoztunk. A gyulai világorához igyekezett ő is, a digitális helymeghatározóhoz volt szüksége a pontos címre. „A pontos címet én sem ismerem, de a Városház utca valahol ott van a közelben” – válaszolom kissé lihegve, ugyanis éppen biciklivel tekertem a Gyula felé vezető úton.

Krisztina és Ildikó, akiket személyesen eddig még szintén nem láttam, már délben megérkeztek autóbusszal a fürdővárosba. Sokat „beszélgetünk” már az elmúlt hónapokban a képernyő előtt ülve, láttam képeket a Krisztina által szervezett iskolai farsangról és egészségnevelő napról, a szülei házassági évfordulójáról, valamint néhány évvel ezelőtti tengeri hajóútról. Telefonos összeköttetésbe azonban vele is azon a napon kerültem. Andreottival még csak telefonon sem beszéltem, a mylutheres társalgáson túl a gyulai úttal kapcsolatban mindössze két SMS-t váltottunk.

Hálósákkal, megpakolt táskával és persze várakozásokkal teli tekertem a belváros felé, kíváncsian tekintve a

különleges este elé: olyan emberekkel ülhetek egy asztalhoz, akikkel kölcsönösen rengeteget tudunk egymásról, személyesen viszont leg többjükkal mind ez ideig csak képről láttuk egymást. A közelmúltban Krisztinának sikerült is megfogalmaznia, mi az, ami a legvidámabb és legkomolyabb mylutheres társalgásból mindig is hiányzott: a hang. Megtárgyaltunk mi nagyon sok mindent a pizzareceptektől a vasárnapi ígéhirdetésig, de eddig ezt úgy tettük, hogy nem hallottuk egymást...

Lezártam a biciklimet. Nem kellett sokáig várnom, ismerős arcok je-

szünk nap mint nap a számítógép klaviatúráját ütve.

Amióta rendszeres felhasználója vagyok a *myLuther*-nek, sok mindent kaptam ismeretlen ismerőseimtől: vigasztalást a szomorú őszi estéken, jókívánásokat a születésnapomon, sok-sok telibe találó igeszakaszt, vérépezdítő muzsikát, segítő imádságot, rengeteg viccet és nem utolsósorban értékes emberek barátságát. Az internetes közösség bizonyára nem helyettesíti a személyes találkozást, a hangot, a másik mosolyát, a kézfogást és az ölelést. Ezért is kerestük és keressük a jövőben is egymás

Örülök, hogy létrejött a személyes találkozó. A résztvevők száma lehetett volna nagyobb is, viszont elég széles réteget ölelt fel mind korban, mind életmódban. Nagyon jó volt, hogy ennek ellenére nem a különbözőségeket, hanem az azonosságokat tudtuk előtérbe helyezni! Rengeteg szeretetet, vidámságot, kreativitást tapasztaltam és sok értékes gondolatot is kaptam a hétfőgőn, melyek által a látóköröm is szélesebbé vált. Elárulom, a találkozóra készülve Gyula városa is jelentős vonzerőt jelentett, de utólag azt mondom, egy kevésbé festői helyszínen is ugyanilyen jól éreztem volna magam.

■ ILDI

lentek meg a sétálóutcán: Krisztina és Ildi. Később megérkezett Pali és Olgi is, majd sorban a többiek. Nem kellett sokat gondolkoznunk, hogy ki kicsoda, régi ismerősként köszöntöttük egymást. Éjszakába nyúlóan folytattuk azt a társalgást, amelyben hónapok óta részt ve-

valóságos társaságát. Mégis jó tudni, hogy elég bekapcsolnom a gépet, rögtön olyan közösségben lehetek, ahol örömmel és végső soron Krisztustól származó szeretettel fogadnak. Mert ahogyan az oldal jelmondata hirdeti: „A hit közös, a többi ráadás...”

■ JENŐ

Így készül a rádiós evangélikus félóra

► **Hétfő, MR1 – Kossuth rádió, 13.30. Dr. Bózsöny Ferenc tanár, előadóművész, a Magyar Rádió nyugalmazott főbemondója – sokak számára „a hang a rádióban” – zengő orgánumán elhangzik a szalagra (azaz dehogyis szalagra: már réges-rég számítógépre) rögzített adáskezdő szignál után a felkonferálás: „Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórája következik.” Ezekben a percekben a műsor szerkesztői izgatottan fülelnek a rádiókészülékre. Mert az ugyan tény, hogy mire egy anyag (riport, interjú) megvágva, zenével körítve, felkonferálva a „helyére kerül”, addigra már vagy ötször hallották, mégis, amikor összeáll a nagy egész, bizony munkaköri kötelességük elejétől végéig meghallgatni, figyelve rá, hogy miként sikerült, mit kellene legközelebb másként, jobban csinálni, vagy – ne adj’ Isten – nem maradt-e benne baki... Engedje meg, kedves olvasó, hogy beavassam néhány kulisszatitokba. Lássuk, milyen folyamatok előzik meg azt a bizonyos 29 perc 30 másodpercet, amelyet kéthetenként mi, magyarországi evangélikusok készíthetünk és sugározhatunk az éter hullámain a nagyvilágnak.**

A Kossuth rádióban kéthetenként hétfőn délután fél kettő és két óra között jelentkezik egyházunk félórája, az *Erős vár a mi Istenünk!* A rendszer-váltás után több szerkesztő: *Radosné Lengyel Anna* és *Rados Péter*, majd *Tóth-Szöllős Mihály* lelkész, 1999 januárjától pedig *Gáncs Péter* – akkor országos missziói lelkész, ma a Déli Egyházkerület püspöke – készítette.

E sorok írója idén tizedik éve dolgozik mint rádiós szerkesztő – lelkész-újságíróként kerülve Gáncs Péter rádiómissziós központjába –, 2003 nyara óta pedig *Nagy Lászlóval*, szintén lelkész-újságíró végzettségű főszerkesztővel végzi a munkát, aki az MTV evangélikus műsorainak készítőjeként is ismert az olvasók, hallgatók előtt. Szintén 2003 óta erősíti a csapatot *dr. Finta Gergely* egyetemi docens, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének vezetője, aki a rádiós *Vass M. Katalin* zenei szerkesztőt váltotta.

Stúdió előtt pagoda

Minden műsor a rádió híres pagodájában való találkozással indul. Ez a főbejárat után, a belső udvaron át megközelíthető épületrész. A teteje a kínai építményt idézi, belső tere kellemes, nyáron klimatizált, növényekkel, fotellekkel, dohányzóval. Itt jövet-menet nagy esély van egy-egy éppen büféző ismerős megpillantására. A pagoda egyébként több egyszerű büfénél, a Magyar Rádió egyik szimbóluma, belsősök és külsősök kedvelt találkozóhelye, az intézmény épületlabirintusának fix pontja. Csupa üveg falain át rálátni a Bródy Sándor utcái portárra. (És a büfé tényleg nagyon jó...)

Mi, kéthetenként visszatérő munkatársak szintén itt futunk össze a technikusokkal, a gyártásvezetővel, itt egyeztetjük, néha egy-egy kávé vagy egy szendvics mellett, hogy pontosan mi lesz és hogyan – a másfél hetes előkészületet követően, miután az interjúk, riportok már rögzítve vannak, az áhitatra felkért lelkész lelki útvalója is a hangrögzítő kis kazettáján vár bejátszásra.

Terepmunka

Az egyházi félóra az esetek döntő részében a „terepen”: valamilyen eseményen, egyházunk intézményeiben vagy a megszólított interjúalannal találkozással készül, s bent, a Bródy Sándor utcában már „csak” a technikai utómunkálatok és maga a felvétel történnek. Adásonként ötpercnyi anyagot az *Evangélikus Rádiómissziótól* kapunk a missziói percek keretében, ez *Szeverényi János* és *Hulej Enikő* jóvoltából már adásra kész. Csakúgy, mint a győri lelkész-újságíró kollégánk, *Menyes Gyula* által küldött riportok, tudósítások.

Az említett utómunkálatokhoz és a stúdiófelvételhez a szakmai hátteret, azaz a hangmestert, a stúdiót a rádió biztosítja, hiszen a vallási műsorok készítése közszolgálati feladat. A profi háttér évről évre változatlan, ami azért is jó, mert kollégáinkkal már fél

Majtényi Dóra

szavakból is értjük egymást. Ezek a kéthetenkénti csütörtökök jó hangulatban, derűs, baráti légkörben telnek, s remélni merjük: az éter hullámain át talán megéreznek ebből valamit a hallgatók is...

Pepecselés

A legidőigényesebb részfeladat a vágás. Ehhez az általunk rögzített anyagokat először be kell játszani a rádió számítógépes rendszerébe, a Dalet-be, ezután kezdenek dolgozni velük szakértő kezek.

Majtényi Dóra hangmester 2003 óta vágja az evangélikus félórát. Mint kérdésemre elmondja, korábban nem ismerte az evangélikus egyházat, de mióta együtt dolgozunk, sok érdekes történetet, interjút vágott már meg. Vannak visszatérő nevek, személyiségek, akiket a hangjukon keresztül megismert, és már mondanunk sem kell, hogy milyen név alatt mentse el egy-egy anyagot, az első mondatok után képben (azaz hangban) van. Jó ez a folyamatosság: van, hogy éppen ő emlékeztet bennünket, mikor ment adásba például „az a bizonyos szélrózsás” anyag. Munka köz-

ben, a többrészes vágás során jó néven vesszük építő kritikáját: akárhogy is, Dóri az első „hallgatónk”!

A vágás nagy figyelmet, körültekintést igényel: mondjuk húszpercnyi nyersanyagból ötpercnyi – hosszabbat nem célszerű – elhangzó anyagot előállítani igazi bravúr. Brutálisan megcsönkítani ugyanis nem szabad az interjút, az interjúalany által közölni kívánt tartalomnak benne kell lennie, és etikai követelmény, hogy megmásítani sem szabad az alany mondanivalóját.

Vágás után tehát egy nagy sóháy, és – a kávéautomata rituális meglátogatása után – irány a 19-es stúdió!

Intés és felvétel

Itt vár minket szintén „évtizedes” munkatársunk, a hangmester *Poór István, Pisti*, aki a stúdióban felolvasott összekötő szövegeket, a már megvágott riportokat, a CD-ken hozott zenéket, a híreket, az áhitatot, egyszóval az összes anyagot – a kézhez kapott forgatókönyv alapján – a helyére rakja, összefésüli, hangot hang után tesz, színtez, jelzi, hogy időben hol tartunk, s nagy türelemmel és szakmai precizitással egészet varázsol a részekből.

Az ő intésére és a kigyulladó piros lámpa fényére kell megszólalni a stúdióban, és ha bakizunk (ilyen megtörténik, és ezek sokszor nagyon vicces szituációk, de hát adásba mégsem kerülhetnek...), akkor *Pisti* ad „végszót”, s a megfelelő helyen folytatjuk, mintha mi sem történt volna.

Pistitől is megkérdeztem, szeret-e evangélikus műsort készíteni. Kár, hogy csak kéthetenként jövünk – mondja.

Közben megérkezik gyártásvezetőnk, *Hegyi Gyöngyi* is, aki a rádió részéről az összes szálát kezében tartja. Ha bármi kérésünk van, hozzá fordulhatunk: plusz vágási időket szervez, magyar hangról gondoskodik, ha idegen nyelvű interjút hozunk, egyszóval szívén viseli a félóra sorsát. Emberileg is sok támogatást, figyelmet kapunk tőle.

Biztos vagyok benne, nem véletlen, hogy ilyen barátságokkal ajándékoz meg bennünket az Úristen e műsor készítése által. Ezért hálával tartozunk, és értékékként őrizzük ezeket az ismeretségeket.

Amikor minden kész, már a munkanap is véget ért, négy óra, fél öt felé jár a rádió nagy, atompontosságú órája, elköszönünk, s ismét a pagoda felé vesszük az irányt.

Hangok

A rádió egyáltalán nem személytelen közvetítő eszköz. Épp ellenkezőleg: megkerülhetetlen benne a személyesség: evangélikus félórát hallanak a rádiózók. A műsorokban értékes evangélikus énekanyagunk kapja a legna-

gyobb szerepet, természetesen többféle műfajban és formában – mondja hittudományi egyetemünk docense. – A beköszöntő után leggyakrabban rövid, „könnyedebb” feldolgozást szoktam választani. Töreksem arra, hogy minden műsor-

Nagy László és Hegyi Gyöngyi

lott beszélőt, sőt többé-kevésbé az életkorát is be tudjuk határolni.

Műsorunkban adva van egy női és egy férfihang. A kettő közötti munkamegosztás nemcsak abban mutatkozik meg, hogy az egyikünk által készített riportot a másik konferálja föl: az sem véletlenszerű, hogy melyik hírt ki olvassa föl. A „súlyos” – egyházpolitikai, napi politikai, diplomáciai stb. vonatkozású – információ általában férfihangon hallható. Hogy ketten vagyunk, az azért is fontos, mert még a legintellektuálisabb hallgató számára is maximum három-négy perc (!) az az időtartam, amelyet elvisel, ha egyetlen hangot hall. A monotonía megöli a figyelmet.

Poór István

A szöveg és a zene arányára egyházenész zenei szerkesztőnk, *Finta Gergely* ügyel.

– A zenei szerkesztés során arra figyelek, hogy a muzsika is tükrözze: evangélikus félórát hallanak a rádiózók. A műsorokban értékes evangélikus énekanyagunk kapja a legna-

ban elhangozzék igazi „gyülekezeti ének” is. Kórusra írt, orgonás és más hangszeres feldolgozásból is széles a választék.

Rendszeresen lehet hallani az előadók között itthoni evangélikus zenészeinket. Az utóbbi években-évtizedekben öröndetesen megszapordott lemezeik közül bőségesen lehet válogatni: jól használhatók a missziói központ által kiadott énekeskönyvi felvételek, *Gryllus Daniél* színes hangszerelésű korálfeldolgozásai, az *Evangélikus fúvószené* címet viselő CD-k és különböző kórusoknak – köztük a teológia zenei együtteseinek – a kiadványai.

A darabok kiválasztásakor a műsorban szereplő témák mellett az ünnepek, ünnepkörök a meghatározóak, sőt alkalmanként töreksem arra, hogy az *Evangélikus Életben* megjelenő heti énekek és feldolgozásaik kerüljenek adásba. Néha pedig az adás előtti vasárnapon felhangzó Bach-kantáta egy-egy részlete adja a műsor zenei gerincét – fejt ki *Finta Gergely*.

Visszhangok

A telefonos visszajelzések bizonyítják: hallgatóink jelentős hányada nem feltétlenül evangélikus! De szeretik, keresik, hallgatják a naponta jelentkező vallási félórát, köztük a miénket is. Mert nem felekezethez ragaszkodnak, nem csak a saját egyházuk műsorára figyelnek – Isten igéjét, a keresztény témákat keresik, s vonzó számukra az evangélikusság, lutheránus értékeinket nagyra becsülik.

Végezetül egy példa arra – telefonszolgálatunk korábbi vezetőjének, *Bálint Gyöngyinek* a gyűjteményéből –, hogy sok vidám pillanattal is megajándékoznak bennünket a hallgatók. Telefon az adás után: „Nincs rádióm. Nem hallottam a műsort. Mi volt a rejtélykérdés, és hol találom a megfejtést?” Számunkra máig rejtély, hogy akkor honnan tudta a hallgató a telefonszámot...

Hétfő, MR1 – Kossuth rádió, 13.59.30 mp. Bózsöny Ferenc zengő orgánumán elhangzik a zárószignál előtt a lekonferálás: „Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félóráját hallották.” Huh, ez rendben lement. De mi legyen a következő műsorban???

■ KÖHÁTI DÓRA

Pillantás a stúdióba – az ablakon túl, a mikrofonok előtt a szerkesztők a gyártásvezetővel, előtérben a technikai helyiség

HIRDETÉS

A Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) a külföldi magyar nyelvű szolgálat támogatására kér használaton kívüli Pröhle-agendát. A felajánlott példányokat köszönettel várjuk a 1088 Budapest, Puskin u. 12. címre.

Id. Zászkaliczky Pál ny. lelkész, a Maek titkára

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Augusztus 23-án, a Szentháromság ünnepe utáni tizenegyedik vasárnap 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Dunakesziről. Igét hirdet *Kovács László* lelkész.

Istentiszteleti rend • 2009. augusztus 23.

Szentháromság ünnepe után 11. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 1Kor 15,1–10; 2Sám 12,1–15a. Alapige: Lk 17,7–10. Énekek: 456., 402.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Tóth-Szöllős Mihály; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Gazsóné Verasztó Teodóra; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jorsits Attila; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; du. 6. Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Joób Máté; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Joób Máté; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út. 73. (nagytemplom)** de. 10. Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Grendorf Péter; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Grendorf Péter; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. László Lajos.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse de. 11.; **Balatonakali du. 2.; Balatonaliga (Club Aliga területén levő református templom)** du. 6.; **Balatonalmádi (Bajcsy-Zs. u. 5.)** du. 4.; **Balatonboglár** de. 11.; **Balatonfenyves (református templom)** du. 6.; **Balatonföldvár (városháza)** du. 2.; **Balatonfüred** de. 9.; **Balatonszárszó (evangélikus templom)** de. fél 9.; **Balatonszárszó (evangélikus üdülő)** de. 9.; **Balatonzemes** de. fél 10.; **Balatonzepezd** de. 9.; **Hévíz** du. fél 5.; **Keszthely** de. fél 11.; **Kötöcs** de. 10.; **Kővágóórs** de. fél 12.; **Mencshely** de. 11.; **Nagyvázsony** du. 2.; **Révfülöp** de. 10.; **Siófok** de. 10.; **Szentantalfa** de. háromnegyed 10.; **Tapolca** de. fél 9.; **Veszprém** de. 10.; **Zánka** de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK

Balatonboglár de. fél 10.; **Hévíz** de. fél 10.

Istentiszteleti rend • 2009. augusztus 30.

Szentháromság ünnepe után 12. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 2Kor 3,4–9; Ézs 29,17–24. Alapige: Mk 10,17–27. Énekek: 45., 261.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Baliczva Iván; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Gálos Ildikó; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát utcai katolikus templom** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Baliczva Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Grendorf Péter; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Grendorf Péter; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás** de. 11. Missura Tibor.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse de. 11.; **Balatonalmádi (Bajcsy-Zs. u. 5.)** du. 4.; **Balatonboglár** de. 11.; **Balatonfüred** de. 9.; **Balatonszárszó (evangélikus üdülő)** de. 9.; **Hévíz** du. fél 5.; **Keszthely** de. fél 11.; **Kötöcs** de. 10.; **Kővágóórs** de. fél 12.; **Mencshely** de. 11.; **Nagyvázsony** du. 2.; **Révfülöp** de. 10.; **Siófok** de. 10.; **Sümege** du. fél 3.; **Szentantalfa** de. háromnegyed 10.; **Veszprém** de. 10.; **Zánka** de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELETEK

Hévíz de. fél 10.; **Siófok (kápolna)** de. fél 10.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Hatvan éve számolták fel a Miskolci Evangélikus Jogakadémiát

Egyházunk gyöngyszeme volt az eperjesi kollégium és jogutódja, a miskolci jogakadémia.

Az 1665-ben Eperjesen Thökoly Imre és az öt szabad királyi város főbírája által alapított kollégiumból kiszakadt és 1919-ben Miskolcra menekült jogakadémiát 1948-ban államosították, majd 1949. augusztus végén végleg felszámolták.

Amikor a felső-magyarországi rendek Eperjesen „kollégium” elnevezéssel magas fokú tanintézetet állítottak fel „akadémiai, egyetemi zaj és nagyobb költség” nélkül, hogy az evangélikus hitnek védőbástyája lehessen, a kollégium hármass feladatát akként fogalmazták meg, hogy „legyen ez az intézmény a mindenható Isten tiszteletének a temploma, az igaz tudományok univerzitása és a hazaszeretet bevehetetlen fellegvár-ára örök időkön át” (*Bruckner Győző: A miskolci jogakadémia múltja és kultúrmunkássága* [1919–1949], Miskolc, 1996, 47–48. o.). A kollégium ezeknek a feladatoknak mindvégig igyekezett megfelelni.

Az intézmény a nagy hírű magdeburgi professzor, *Pomarius Sámuel* vezetésével kezdte meg működését. Tanárai között volt *Pankratius Mihály* híres közjogászprofesszor is. A Tarca menti Athén – ahogy Eperjest nevezték – az ország egyik jelentős kulturális központjává vált, majd a 19. századtól kezdve *Greguss Mihály* és *Vandrák András* révén a reformeszmék leghatalmasabb fellegvárává. A hallgatók sorában 1816–19. között *Kossuth Lajos*t, később a látogatók között pedig *Petőfi Sándort* és *Tompa Mihályt* is megtaláljuk.

A 19. század végén a kollégium már teológiai akadémiát, jogakadémiát, főgimnáziumot és tanítóképzőt is magába foglalt. 1892-ben szorosabb kapcsolatba lépett a tiszai evangélikus egyházkerülettel.

A jogakadémiának a világháború előtt már tíz tanszéke volt, az oktatók között olyan hírességekkel, mint például *Horváth Ödön*, *Mikler Károly*, *Raffay Ferenc*, *Erek István*, *Réz Mihály*, *Flórián Károly*, *Maléter István*, *Moór Gyula*, a teológián pedig *Csengey Gusztáv*, *Szlávik Mátyás* vagy *Mayer Endre*.

Geduly Henrik nyíregyházi püspök és *Mikler Károly* dékán hervadhatatlan érdeme, hogy 1919 februárjában sikerült – hatalmas könyvtárával és egyéb értékeivel együtt – Miskolcra átmenteni az akadémiát.

Új helyén később – az állami támogatás megszűnte és egyéb korlátozások miatt – válságos évek közöttörttek az intézményre. *Bruckner Győző* dékán hervadhatatlan érdeme, hogy a Miskolc városával kötött szerződés révén – tudniillik hogy a város három tanszék költségeit átvállalja – biztosította a működéshez szükséges anyagi hátteret, és egyáltalán szellemi téren is a magyar művelődésügy fellegvárává tette.

Az elorvasztásra irányuló állami törekvések ellensúlyozására bel- és külföldi tudósokat és egyházi vezetőket mozgósított – amint *Bruckner* már idézett munkájából megtudjuk –, közöttük például *Nathan Sö-*

derblom uppsalai érseket és *Paul von Hindenburg* német elnököt, akik komoly erkölcsi segítséget nyújtottak.

Az 1934–37. évi zsinat határozata szerint a jogakadémia a jog- és államtudományok művelése mellett „különösen az evangélikus egyháznak önálló művelésére előkészítő intézet”. Az akadémia ezen a téren is egyedülálló teljesítményt tudott felmutatni az egyházi szemínárium egyre inkább kiteljesedő munkásságával, elsősorban nagyszámú egyházi tanulóval. Mivel a jogakadémiai rendes tanári tisztség betöltéséhez az egyetemi magántanári képesítés megszerzése volt az előfeltétel, ez a követelmény magasabb volt, mint amit az egyetemi tanársághoz megkívántak.

Gyakorlatilag szinte mindegyik jogakadémiai tanár egyetemi katedrához jutott, kivéve *Bruckner Győzőt*, aki kora miatt nem került oda, valamint *Zsedényi Bélát*, aki 1944-ben nyugdíjazását kérte, majd 1944 decemberében az Ideiglenes Nemzetgyűlés elnökévé választották, 1955-ben pedig koncepcióis perben történt elítélte miatt mártírhalált halt. Nemcsak kiváló professzora volt a jogakadémiának, hanem az újrindításkor, sőt a női hallgatók képzésének engedélyezésével is elévülhetetlen érdemeket szerzett.

A jogakadémia tanárai nemcsak a város kulturális életében, hanem az egyházban is jelentős szerepet játszottak. Elindították az első vidéki jogi folyóiratot, a *Miskolci Jogászéletet*, és szinte mindegyik tudományszakból számos könyvet adtak ki.

A miskolci jogakadémia történetét a legrezletesebben *Bruckner Győző* írta meg *A miskolci jogakadémia múltja és kultúrmunkássága (1919–1949)* című hatalmas munkájában (Miskolc, 1996). További forrás *Novák István* *Az eperjesi–miskolci jogászfűzfűzű diákélete* című műve (Miskolc, 1941), továbbá *Boleratzky Lóránd* folyóiratban megjelent közleménye: *Zur Geschichte der Juristischen Hochschule des evangelischen Kirchendistrikts an der Theiss in Miskolc und ihre Rolle im Rechtsunterricht*. In: *Zeitschrift der Savigny Stiftung für Rechtsgeschichte*, Kan. Abt. LXXIX. (1993; magyarul Keszthelyen hangzott el 1990-ben), továbbá *Zsedényi Béla* kötete: *Miskolc szellemi élete és kultúrája* (Miskolc, 1929).

Messzemenően hatékony szociális rendszer épült ki; a szegény sorú tanulók jelentős támogatásban részesültek, nemcsak alapítványi forrásból, hanem gyámintézeti segély és tandíjkezdvezmény révén is.

A szegedi egyetemnek Kolozsvárra történő áthelyezéséről szóló 1940. évi XVIII. törvényekben volt egy rejtett cikkely, amely a jogakadémiának két évfolyammal történő működését rendelte el. Bár ennek a végrehajtására *Zsedényi Béla* közbelépésére nem került sor, az egyházi iskolák államosításáról szóló törvény 1948. június 30-ával az intézmény egyházi jellegét megszüntette, majd egyévi vegetálás után korábbi jogaitól megfosztva 1949. augusztus 31-ével – a 4105/1949. kormányrendelet alapján – végleg bezárta kapuit egyetlen, háromszáz éves jogi főiskolánk.

Aligha fogadhatjuk el valóságnak az indoklásban foglaltakat, melyek szerint „a jogakadémiák jelentőségüket

vesztett, idejüket múlt intézmények”, s ennek a kérdésnek „ésszerű rendezését kizárólag különállásuk akadályozta” (*Dokumentumok a magyar közoktatás reformjáról 1945–1948*, Budapest, 1979, 782. o.). Az igazi indok az egyházak kulturális téren való visszaszorítása és a jogállamiság eszméjének a teljes felszámolása volt. Legalábbis erre utal a debreceni egyetem jogi karának egyidejű „szüneteltetése”, amely a jogi képzés elorvasztására utalt.

Keserűen állapítja meg már idézett munkájában *Bruckner Győző*, hogy „kultúrintézményeink sorából tehát eltűnt az az iskolatípus, amely nemzeti kultúránkban mélyre gyökerezett, egyházunk világ vezetői nagy részének egyházi tudást adott, és mint felekezeti jogakadémia egyházunk önkormányzatának igazi pártfogója és az evangélikus egyháznak hazánkban egyetlen tudományos műhelye volt”.

A jogakadémiák megszüntetésével egyházunkat különlegesen nagy kár érte, mert míg a római katolikus és a református egyház jogi karok létesítésével pótolni tudta az egyházi jogi oktatás hiányát, addig az evangélikus egyház ettől a lehetőségtől el esett, mivel az 1981-ben Miskolcon felállított jogi kar mellett egy jogi oktatást biztosító újabb egyetemre már aligha volt szükség.

A kommunista diktatúra a jogakadémia tanárait, hallgatóit, minden vagyont szétzörta, és hosszú ideig úgy tűnt, hogy az intézménynek még az emléket is elmosta az idők sodra. Két

igen jelentős tárgyi emlékének is szomorú a sorsa: a Thökoly és az öt szabad királyi város főbírája által aláírt, az eperjesi kollégium alapításáról szóló 1665. évi okmány a Magyar Országos Levéltárban az 1956-os forradalom alatt elégett, a *Than Mór* által alkotott hatalmas *Dessewffy Arisztid-festményt* pedig *Ottlyk Ernő* püspök jogosulatlanul eladta.

A rendszerváltás után, 1991. szeptember 12-én a Miskolci Öregjogászok Baráti Köre emléktáblát helyezett el az egykori intézmény falán az alábbi felirattal: „Ebben az épületben működött 1919–1949 között az ősi eperjesi kollégium jogutódja, a Miskolci Evangélikus Jogakadémia dr. *Bruckner Győző* akadémiai dékán vezetésével. Ennek a főiskolának volt professzora az ideiglenes nemzetgyűlés elnöke, dr. *Zsedényi Béla*, aki 1955-ben mártírhalált halt. Áldott legyen az ősi jogakadémia és tanárainak emléke!”

■ DR. BOLERATZKY LÓRÁND

HIRDETÉS

Szeretettel hívunk mindenkit a Borsod-Hevesi Egyházmegye missziói napjára, amelyre augusztus 29-én 10-től 16 óráig kerül sor Tállyán, az evangélikus templomban. A nap témája: *A teremtés helye a mai ember gondolatában*. Fellép az IHS (In His Steps) együttes.

HIRDETÉS

A nyugdíjas lelkészcsaládok legközelebbi összejövetele szeptember 4-én, pénteken fél 10-kor lesz, melyen a nyitóáhitatot *Baranyai Tamás*, az előadást *A zsidókhöz írott levél mai jelentősége* címen *Gerőfiné dr. Brebovsky Éva* tartja.

A kicsi szép

3. rész: Igaz az erdővágásokra is

Nem tudom, hogy *Ernst F. Schumacher* mennyit írt az erdőgazdálkodás kérdéseiről. Valószínűleg nem sokat. De az erdei fakitermelésekre jól alkalmazható a schumacheri gondolat: a kicsi szép. Hogy mi köze ehhez az *Evangélikus Élet* olvasóinak?

Erdőmérnöki diplomám van, de az erdővel szerencsére nem csak az erdészek vannak meghitt kapcsolatban. Sokan vissza tudnak emlékezni az erdőkhöz kötődő gyermeki élményeikre – én is. Édesapám a hatvanas évek legvégén, a hetvenes évek elején baráti közösségük gyerekei részére – évente többször is – kirándulásokat szervezett, komoly programmal. A gyermeki, majd kamaszkori istenkeresésünkhöz, beszélgetéseinkhez így szorosan hozzátartoztak az erdők. Aztán újabb erdei táborozások és kirándulások következtek...

Az emlékezést most nem folytatom, szerencsére sok olvasónak lehet hasonló élménye. Ráadásul az erdő közös kincs, vannak, akiket keresztény közösségi kirándulások nélkül is megérint csodálatos hangulata. Annyi mindent adhatnak az erdők! Magányos barangolást, meghitt beszélgetést, madárdalt, a növények megismerésének örömét, a lombfakadás ujjongását és a lombhullás bánatát, a puha talajon futás nagyszerű érzését.

Aztán egyszer csak ebbe az idillbe belevisít egy motorfűrész!

Én Sopronban huszonöt-harminc éve még úgy tanultam, hogy a fakitermeléseknek nagy területre kell kiterjedniük, hiszen így tud érvényesülni „a volumen hozadéka törvénye”. Ez a szocialista (és kapitalista) közgazdasági kifejezés már akkor is rettenetesen hangzott számomra. Erre hivatkozva taroltak le egész hegyoldalakat, hiszen így jól lehetett haladni a favágással, egyszerűbb volt a munkaszervezés, gazdaságosabb a szállítás, ki lehetett használni a nagy gépeket.

A kivágott erdő helyén néha ott vannak már a természetes úton kinőtt kicsiny facsémák, de gyakran előfordul, hogy az öreg fák kivágása után semmi nem marad a talajon. Ilyenkor a csupasz földbe ültetőgép segítségével könnyen elültethetik a csemetékertekben gépesítve megtermelt arasznyi fácskákat. Igazi korszerű nagyüzemi gazdálkodás ez, nagyon hasonlít a mezőgazdaságban megszokott vetéshez, aratáshoz.

Tanultunk – de csak nagyon keve-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Kézdy Edit

set – régi magyar erdészprofesszorokról, akik osztrák–német hagyományok alapján műveikben „örök erdő” emlegettek. Tankönyveink szűkszavúan leírták, hogy a szálalásnak is nevezett erdőművelési mód lényege, hogy nem keletkeznek nagy vágásterületek, az erdőtakaró folyamatosan megmarad.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nem így magyarázták, de nekem mindig Ludas Matyi jut eszembe, aki olasz ácsmesternek öltözve válogatta Döbrögivel az erdőben a legnagyobb, legszebb fákat. Persze nem mindegy, hogy mennyi fát vágnak ki. Ludas Matyi nem felelt volna meg a természetvédelmi elveknek, hiszen neki az volt a célja, hogy mind a száz fejszés zajt csapjon az erdőben, hogy ő addig nyugodtan elbánnhasson Döbrögivel.

Az egyetemen a mi időnkben azt tanították, hogy a szálalás a csapadékos osztrák és német bükk- és fenyő-erdőkben talán működhet, de a szárazabb magyar erdőkben nem. Biztos benne volt ebben a szocialista tervgazdaság felsőbbrendűsége is, de tény, hogy a környező országok erdeiben majdnem mindenhol több csapadék hullik, mint itt nálunk, a medence belsejében.

Aztán 1990 után a magyar erdészek számára is kinyílt a világ, egyre többen keresték a kapcsolatot a természetes folyamatokra alapozott erdőgazdálkodást szorgalmazó erdészek európai szövetségével, a Pro Silva Europe szervezettel. Európa

nagy részén még ma is a nagyipari erdészkedés az uralkodó, de egyre népszerűbb a régi-új szemlélet. Őségi, hiszen alapját éppen az adja, hogy az erdők évezredek óta emberi beavatkozás nélkül is megújultak. Néha egy-egy fát vagy facsoport kidöntött a szélvihar vagy villám, de az erdő egészét ez nem veszélyeztette. A kidőlt fák helyén keletkezett kis lékekben felnőttek a facsémák. Az őserdőben egymás közvetlen közelében a magoncól a famatuzsálemig mindenféle korú fák megtalálhatók, mégpedig többféle fajfaj vegyesen. Az ilyen erdő az állatvilág számára változatos élőhelyeket biztosít, és a károsítókkal szemben sokkal el-

lenállóbb, mint az egy fajból álló, egykorú ipari erdők.

Az elmúlt húsz évben kiderült, hogy a természet törvényei Magyarországon is érvényesek, itt is lehet szálalni. Egyre többen vannak a *folymatos erdőborítás* hívei. Budapest környékén, a Pílisi Parkerdő Zrt. területén a kirándulók érzékenysége siettetette a folyamatot, de ma már túljutottak az első kísérleteken a Börzsönyben, több Vas megyei erdőben, sőt néhány zempléni és Balaton-felvidéki magánerdőben is.

Az új szemléletű erdészek az erdő működését az őserdőtől lesték el, de ez nem jelenti azt, hogy nem vágnak ki fát. Sőt a nagy szakértelemmel, gondosan nevelt fák öreg korukra sokkal értékesebbek lehetnek, mint a nagyüzemi erdő fáit. Facséméket nem kell ültetni, s a nagy fák között felnövő fácskák ápolására sem kell sok pénzt költeni. Az új típusú gazdálkodás természetvédelmi szempontból kedvező, a kirándulók örülnek neki, ráadásul hosszú távon gazdaságilag is előnyös.

A kicsi szép.

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Vaktábor 2009

Az idei vaktábornak Szeged adott otthont július 13. és 19. között. Sok programon vettünk részt, és jó élményekkel gazdagodtunk.

Minden napot áhítattal kezdtünk és fejeztünk be. A reggeli áhítatokat *Kasza Gábor* teológushallgató tartotta.

Az első nap a regisztrációval és az ismerkedéssel telt. Hétfő délután ismerkedtünk Szegeddel. Este *Bánki Horváth György* tartott áhítatot a tábor lakóinak.

Másnap különbusszal Szegvárra utaztunk. Felkerestük a szélmalmost, utána lovas kocsival bejártuk a falut. Ebéd után a helyi katolikus templomba, majd a falu múzeumba látogattunk el. Szálláshelyünkön az esti áhítatot a táborvezető, e sorok írója tartotta.

A helyi tűzoltóságot kerestük fel szerdán. Nagyon segítőkészek voltak a tűzoltók, mindenkit elvittek egy körre a tűzoltóautóval. A délutáni szabad program keretében lehetett focizni, sétálni, gyöngyöt fűzni, vakpingpongot játszani. Este *Deák László* evangélikus lelkész és családja látogatott el hozzánk, és tartalmas áhítatot tartottak.

Csapatunk egyik része másnap délelőtt az Anna fürdőbe látogatott, a többieknek közben fakultatív program volt. Ebéd után a Kreatív Formák Alapítvány látott minket vendégül, betekintheztünk a munkájukba, és különféle segédeszközöket is kipróbálhattunk. Este a szegedi evangélikus gyülekezettel úrvacsorás istentiszteleten vettünk részt.

Ópusztaszeri kirándulás volt a péntek programja. Meglátogattuk a Feszty-körképet, és a délelőtti park területén töltöttük el. Felkerestük a falumúzeumot, ismerkedtünk a régi falusi élettel. A kirándulást focimeccs követte a helyi ifjúsággal, majd közös áhítaton vettünk részt *Cserháti Sándor* evangélikus lelkész vezetésével.

A szombat közös játékkal, bográcsozással telt a táborban, vasárnap pedig istentisztelettel zárult a program, melyen a táborozók énekekkel szolgáltak.

Itt szeretnénk köszönetet mondani azon támogatóinknak, akiknek segítségével egy jó hetet tölthettünk el Szegeden: a szegedi evangélikus gyülekezetnek, a Mevisznek, a Tisza Volán Zrt.-nek (a cég biztosította a különbuszt), a szegedi tűzoltóságnak, az Esélyek Háza szegedi kirendeltségének, illetve a gyülekezet tagjainak, akik finomságokkal halmoztak el minket.

Köszönettel:

A vaktábor résztvevői és HACK JÁNOS táborvezető

HIRDETÉS

Szeretettel meghívjuk a *Buchenwald elfeledett asszonyai* című kiállításra a békásmegyéri evangélikus templomba (1038 Budapest, Mező utca 12.). A kiállítást augusztus 25-én, kedden 11 órakor *Pröhle Gergely* nyitja meg. Beszédet mond *Ricola-Gunnar Lüttgenau*, a buchenwaldi emlékhely igazgatója, *dr. Bodó Sándor*, a Budapesti Történeti Múzeum főigazgatója és *Fahídi Éva* egykori buchenwaldi Häftling.

A megnyitón elhangzik *Kondor Ádám Schattenwelt, Schlachtfeld* című kompozíciója. Közreműködik *Klenyán Csaba* (klarinét) és *Markócs Mária* (hegedű). *Johann Sebastian Bach A fúga művészete* című művből *Pétery Dóra* játszik orgonán.

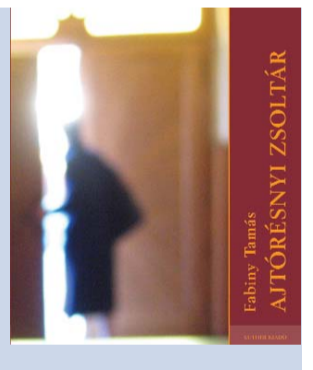
A kiállítás október 18-áig szombat kivételével mindennap 10–18 óráig látogatható.

A hónap könyve – augusztusban a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Fabiny Tamás: Ajtórényi zoltár

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 1220 forint.

http://bolt.lutheran.hu/
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Evangélikus testvér-gyülekezeti kapcsolatok a Kárpát-medencében

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) programja 2009 őszén

Az előadások minden hónap második csütörtökjén 17 órakor kezdődnek. Helyszín: a józsefvárosi evangélikus templom (Budapest VIII., Üllői út 24.).

- Szeptember 10.: Felvidék (Szlovákia), Gömör–Budaörs • Áhítat: „...egy Lélek által mi mindnyájan egy testté kereszteleztünk meg...” (1Kor 12,13) – *Mgr. Hana Peničková* • Előadó: *Srna Zoltán, Rusznák Dezső, Endreffy Géza, Garádi Péter*
- Október 8.: Erdély (Románia), Fazekevarsánd–Lovászpata • Áhítat: „...egy a kenyér, egy test vagyunk sokan...” (1Kor 10,17) – *Zászkaliczky Péter* • Előadó: *Horváth Csaba, Dechertné Ferenczy Erzsébet*
- November 12.: Muravidék (Szlovénia), Bodóhegy–Surd • Áhítat: „...egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok” (Mt 23,8) – *Zászkaliczky Pál* • Előadó: *Mitja Andrejek, Smidéliusz Zoltán*
- December 10.: Őrvidék (Ausztria), Őrsziget–Nemescsó • Áhítat: „...ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait...” (Lk 22,32) – *Solymár Mónika* • Előadó: *Mag. Otto Mesmer, Kalincsák Balázs*

HIRDETÉS

Az Alsósági Evangélikus Egyház-köztség pályázatot ír ki a 2009. szeptember 1-jén megüresedő lelkészi állásra.

A lelkész jövedelme az országos átlagnak megfelelő. (A díjlevél megtekinthető az esperesi hivatalban.) Rendelkezésre áll a közelmúltban felújított háromszobás lelkészlakás egyedi gázfűtéssel, kerttel, két garázzsal, valamint egy külön bejárattal, modern, felszerelt lelkészi iroda. A szolgálatok ellátásához gépkocsi biztosítva van. Egyházközségünk gyülekezetükhöz ragaszkodó, lelkesületet megbecsülő hívekből áll.

A pályázatokat részletes szakmai önéletrajzzal 2009. szeptember 30-ig a Vasi Egyházmege Esperesi Hivatalába (9542 Boba, József Attila u. 24.) kérjük eljuttatni.

HIRDETÉS

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás, kedvező ár, hangzásra öntve!

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészszeladás. REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.

Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ÖRBÖTTYÁNBAN GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

APRÓHIRDETÉS

A Protestáns Diakóniai Szakkollégium szálláshelyet kínál főiskolás, egyetemista lányoknak Budapesten. Tel.: 30/319-0559.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Új nap – új kegyelem

Augusztus 23., vasárnap

Keressétek az Urat, amíg megtalálható! Hívjátok segítségül, amíg közel van! Ézs 55,6 (Lk 5,34; Lk 18,9–14; Ef 2,4–10; Zsolt 17) Az élet egyik legnehezebb dolga akkor és addig értékelni valakit, amíg velünk van. Az ember valahogy úgy él a világban, hogy sosem méltányolja, becsüli meg a jelent. Mindig a múltba vagy a jövőbe vágyódik. Így van ez Isten és az ember kapcsolatával is. A jelenben sokaknak nem számít igazán Isten. Sokszor hallott mondat: „Régen a szüleim, nagyszüleim mindig jártak templomba. Majd ha öreg leszek, én is elmegyek.” Ézsaiás ezek ellen a mondatok ellen emeli fel szavát. Mert tudja, most van itt az alkalmas idő. Most kell átélni Isten közelségének csodálatos élményét. Most, amíg közel van!

Hétfő

Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek. Mt 5,7 (Zsolt 41,2; Ez 17,1–6.22–24; 4Móz 6,22–27) Döbbenetes élmény újra és újra átélni, milyen relatív a boldogság. Néha egy ölelés, egy kedves szó, egy esellet ember megsegítése akkora örömet tud szerezni, amelyet máskor valami nagy értékű ajándék sem. Az irgalom valóban boldoggá tud tenni. De az igazi boldogságot akkor tudjuk átélni, ha megtapasztaljuk az igazi irgalmat, méghozzá azt, hogy Isten önmagát áldozta fel, hogy élhessünk.

Kedd

Ő tárja fel a mélyen elrejtett titkokat. Dán 2,22 (Lk 12,2; 1Móz 19,15–26; 4Móz 9,15–23) Furcsa érzés belegondolni, mi lenne velem, ha minden titkomat ismernék az emberek. Azt hiszem, nem tudnék a másik ember szemébe nézni, ha kiderülne, hogy a mosolyom, a kedves szavaim mögött mit is gondolok valójában róla. Fájó tény, hogy Isten előtt minden nyitott. Fájó tény, mert rádöbbsz arra, hogy akármennyire is próbálkozom, nem tudok Isten „szemébe nézni”. Csak lehajtott fejjel tudok megállni előtte és szégyenkezni és könyörögni a bocsánatért. Kellemetlen, de felszabadító érzés a bűntől való szabadulás.

Szerda

Megparancsolja angyalainak, hogy vigyázzanak rád minden utadon. Zsolt 91,11 (Mt 2,13; Mk 7,24–30; 4Móz 10,11–36) Többször át kellett élnem már autózézetés közben, hogy a pár perccel előbb vagy később indulás igenis megmentett bizonyos veszélyes helyzetektől. A pár perccel későbbi indulás révén megmenekedtem attól, hogy egy előttem felboruló autónak nekiütközsem, vagy hogy egy előttem átfutó őzt elüssek. Ilyen helyzetekben döbbenek rá, mennyire nem vagyok ura saját életemnek, mennyire ki vagyok szolgáltatva a világ erőinek, és milyen elképesztő módon vagyok rászorulva az őrző-angyal vigyázó tekintetére.

Csütörtök

Az Isten által vetett szilárd alap megáll, amelynek a pecsétje ez: „Ismeri az Úr az övét.” 2Tim 2,19 (5Móz 32,11; 1Pt 5,1–5; 4Móz 11,1–23) Sok emberrel vagyunk úgy, hogy évek óta ismerjük, mégsem tudunk róluk semmit. Az ember igazán azokat az embertársait ismeri, akiket szeret. S ezekkel a szeretteinkkel képesek vagyunk különleges, bensőséges kapcsolatba lépni. Isten és az ember kapcsolatában pont az a legcsodálatosabb, hogy Isten szeret minket. És éppen ezért ismeri és tudja, mire van szükségünk: arra a szilárd alapra, amelyet ő maga állított elénk egyszülött Fiának halálával.

Péntek

Nyisd meg ajkamat, Uram, és dicséretedet hirdeti szám. Zsolt 51,17 (Mk 7,37; Lk 22,54–62; 4Móz 11,24–35) Milyen mély igazságot fogalmazott meg a zsoltáros szinte észrevétlenül! Ha az Úr veszi a fáradságot, és megnyitja ajkamat, akkor képes vagyok az Urat dicsérni. Ha az Úr nem nyitja meg ajkamat, akkor bizony csak felesleges, unalmas és semmit érő mondatokat szólok. Mert valóban lehet kardoskodni a szabad akarat mellett, ahogy tette azt *Erasmus*, de a józan ész tapasztalata is az, hogy csak akkor tudjuk igazán őszinte szívvel dicsérni az Urat, ha azt ő indítja bennünk.

Szombat

Isten nem azért küldte a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa. Jn 3,17 (Jer 24,6; Ézs 26,1–6; 4Móz 12,1–16) Furcsa lehet keresztény szemmel az, ahogyan az Úr Isten „gondolkodik”. Nem azt mondja, hogy a hívők miatt, a keresztények miatt, az egyistenhitűek miatt küldte el a Fiút, hanem azt mondja, hogy az egész világ miatt. Mert Isten szeretében nincs különbség. Isten minden embert egyaránt szeret. És ez a szeretet nyilvánult meg akkor, amikor eljött, és mindenki számára lehetővé tette az üdvösség elnyerését.

■ PONGRÁCZ MÁTÉ

SEMPER REFORMANDA

„Mi van akkor, ha valakinek beteg házastársa van, aki a házaseleltre képtelenné vált, szabad-e másikat vennie? A világért sem, hanem szolgálj Istennek a betegben, ápdold őt, és gondold meg, hogy benne Isten neked az üdvösségre való eszközt küldött a házadba, amellyel a mennyet kell megszerezned. Boldog és újra boldog vagy, ha az ilyen adományt és kegyelmet felismered, és házastársadnak Isten kedvéért szolgálsz. Ha azonban azt mondod: »De én nem tudom megtartóztatni magamat«, akkor hazudsz. Ha komolyan szolgálsz beteg házastársadnak, és felismered, hogy Isten küldte neked, és hálát adsz ezért, akkor hagyj őt gondoskodni. Bizonyára megajándékoz kegyelmével, úgyhogy nem kell többet elviselned, mint amennyire képes vagy.”

► *Luther Márton: A házaseletről (Reuss András fordítása)*

Tisztelt Olvasóink!

Lapunk következő száma szeptember 6-ai dátummal jelenik meg.

SEMPER REFORMANDA

„Először kérem azt, hogy az én nevemet ne emlegessék, s ne lutheránusoknak, de keresztényeknek nevezzeék magukat. Mert mi Luther? Hisz [a] tan nem enyém! Azután meg senkiért nem feszítettek keresztre. Szent Pál nem engedte (1Kor 3,4–5), hogy a keresztények páliának vagy péterieknek nevezessenek, hanem krisztusiaknak. Miképp jönnék hozzá én szegény, ocsmány féreg, hogy Krisztus gyermekei az én szerencsétlen nevemről neveztessenek. Nem úgy, atyámfiai, töröljük el a pártneveket, s nevezük magunkat krisztusiaknak (keresztényeknek), akinek tana birtokában vagyunk. (...) Én a gyülekezettel egyetemben Krisztusnak egyetlen általános tanítását követem, »aki egyedül a mi mesterünk« (Máté 23,8).”

► *Luther Márton: Hú intés a zavargásoktól és lázadásoktól való óvakodás tárgyában (Mayer Endre fordítása)*

■ PONGRÁCZ MÁTÉ

Új nap – új kegyelem

Augusztus 30., vasárnap

Krisztust hirdetjük, miközben minden embert teljes bölcsességgel intünk és tanítunk, hogy minden embert tökéletessé tegyünk a Krisztusban. Kol 1,28 (Péld 15,33; Mk 7,31–37; ApCsel 9,1–9/10–20/; Zsolt 119,49–56) Milyen jó lenne, ha nemcsak egy növényt vagy egy állatfajt, hanem egy-egy fogalmat is védetté lehetne nyilvánítani! Ha ez lehetővé válna, én a *bölcsesség* szót tenném azzá. Mert keserű látni a sok bölcsnek mondott okoskodást, a sok bölcsnek mondott esztelenséget, a sok bölcsnek mondott bölcselkedést, melyek elértektelenítik életünket, hitünket. Védni kell a bölcsességet. Hogy minél többen tökéletessé lehessünk Krisztusban.

Hétfő

Egymás iránt valamennyien legyenek alázatosak, mert az Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. 1Pt 5,5 (Jób 9,4; Mt 9,27–34; 4Móz 13,1–3.17–33) A hitre jutott ember első próbája az alázatosság. Gyakran érezzük tévesen úgy, hogy az Isten kegyelméből megkapott hit nem is annyira az ő érdeme, hanem sokkal inkább a miénk. Miért is lenne másként? Hisz mindenhol azt halljuk, valósítsd meg önmagad. Legyél te az életed irányítója. Innen már csak egy lépés a gyakran hallott mondat: legyél te magad hited alakítója. Nehéz alázatosnak maradni és kimondani: Istenem, minden a te érdemed, nélküled csak a bűn mélységében szenvedek.

Kedd

Egy az Isten, aki megigazítja a körülmetéltet hitből, a körülmetéletlent pedig hit által. Róm 3,30 (Zof 3,19; 4Móz 12,1–15; 4Móz 14,1–25) Nagyon fontos információt közöl számunkra a mai, rövid, Pál apostoltól származó ige. Legyen valaki zsidó vagy keresztény, muzulmán vagy bármilyen más vallású istenhívő, akárhogy folytatjuk is a vallások közötti párbeszédet, akárhogy próbáljuk is egymást megérteni, egy tény elől sosem szabad kitérnünk: csak egy Isten van. Nincs több. Nekünk, Krisztus-hitre jutott embereknek éppen ezért ezt mindig hirdetnünk is kell. Krisztusban közénk jött az egy Isten.

Szerda

Ha engedelmesen hallgatsz az Úrnak, Istenednek a szavára, áldott leszel jártodban-keltdben. 5Móz 28,1.6 (Jn 8,51; Mt 17,14–20/21/; 4Móz 14,26–38) Kegyetlenül nehéz a mai világban hallgatni az Úrra. Nehéz, mert minden felől zaj, morajlás, hangzavar veszi körül bennünket, és egyre nehezebb Isten beszédét meghallanunk. Pedig milyen nagy szükség lenne rá! Milyen nagy szükség lenne arra, hogy mindennap legalább csak egy fél órán át csendben legyünk, és az Úr Istenre figyeljünk. Telefon, tévé, számítógép nélkül. Ez ne legyen számunkra elképzelhetetlen!

Csütörtök

A tudatlanság időszakait ugyan elnézte Isten, de most azt hirdeti az embereknek, hogy mindenki mindenütt térjen meg. ApCsel 17,30 (Zsolt 115,2–3; Jak 5,13–16; 4Móz 4,39–45) Meg kell térni! – mondta Pál. Az athéni emberek álltak és néztek, majd a legtöbben otthagyták őt. Mert önmagában a felszólítás még nem segít. A „térj meg” önmagában csak üres frázis, az Isten nélküli embernek semmit sem mond. Az Úr Isten Szentlelkével együtt azonban valami egészen csodálatos tartalmat nyer. Olyat, ami a bűnös szívünket Krisztus felé vezet. Páran, mint Dioniziosz és Damarisz, tovább hallgatták Pált, és ők ott és akkor átérték az új élet örömét.

Péntek

Várom és remélem, hogy semmiben sem fogok szegyényt vallani, hanem mint mindenkor, úgy most is Krisztust egészen nyíltan fogják magasztalni érterem, akár életben maradok, akár meghalok. Fil 1,20 (3Móz 19,2; Lk 23,6–12; 4Móz 17,16–26) A keresztény hit legszebb és legfelemelőbb pillanata, amikor megélhetjük az „egészen nyílt magasztalás” érzését. Azt az érzést, amikor ember megszabadul minden kötöttségtől, minden testi, lelki bélyektől, és önfeledten tud az Úr Istennek hálát adni. Ezekben a pillanatokban tudunk a legközelebb kerülni Istenhez.

Szombat

Jézus így szólt: „Add el minden vagyonedat, oszd szét a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben; azután jöjj, és kövess engem.” Lk 18,22 (Péld 19,17; Ézs 57,15–19; 4Móz 20,1–13) Jézus élete telis-tele van olyan mondatokkal, jeletetekkel, amelyeket szeretünk jelképesen értelmezni. Ahogy halad előre a világ, ahogy egyre szabadulva lesz a társadalom és az egyház, egyre több igazán kemény és felrázó mondat válik számunkra sekélyessé és lényegtelené. Így vagyunk a gazdag ifjú történetével. Könnyen leszűrjük a tanulságot. Ez a történet a gazdagokról szól, és kész. Holott Jézus nekünk is mondja ezeket a szavakat.

FOTO: KASZA ZOLTÁN (ZSOLTÁROK FOTOPÁLYÁZAT)

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).

Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence

(bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter –

Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóhádi Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohadi@lutheran.hu),

Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

